

BANÁLNÍ PŘÍBĚH

Alexandra Berková

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

Banální příběh
Filmová povídka
o prostém životním běhu
Alexandra Berková

Znění tohoto textu vychází z díla [Banální příběh](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Motto v Praze v roce 2004. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Alexandra Berková: Banální příběh), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 11. 6. 2021.

OBSAH

1	8
2	11
3	15
4	19
5	22
6	27
7	33
8	35
9	42
10	48
11	54
12	56
13	60
14	63
15	67
16	70
17	72
18	81
19	85
20	89
21	94
22	96
23	100
24	103
25	105
26	106
27	109
28	112
29	114

30116

31117

32119

33122

34124

Optimisté tvrdí, že Osud neexistuje; my sami jsme autory svých životů.

Pesimisté se obávají, že je to pravda.

Tento příběh – jako ostatně všechny – je dramatem bez viníků; kde taky hledat viníky, když každý máme svou pravdu? A – jak zpívá Kecal v *Prodané nevěstě*: každý jen tu svou má za jedinou...?

1

Naše příběhy jsou v nás zakódovány jako v semínku strom – ale příčiny, jež nás uvádějí do pohybu, mívají svůj počátek mimo nás...

Podobně příběh Evy začíná poměrně daleko: kdesi mezi Ukrajinou a Rumunskem. Tam je malá země, a tam, za městem, kde už jsou jen pastviny a pole, stojí malé domky a kolem nich stodoly a chlévy. V takovém domku se teď krčí a strachy k sobě tiskne početná rodina. Čeká vymahače dluhů. Mají vrátit peníze – ale jak a z čeho, když jim samotným za mléko a sýry nikdo neplatí? Vezmou si tovar, ale řeknou: teď nemáme, počkej týden. A za týden: počkej měsíc. A za měsíc: počkej půl roku. A to už hospodář v noci nespí a celý se chvěje, protože sám nemá, čím by rodinu nakrmil, neví, čím by dobytek nakrmil, jak z dlužníků peníze vydobýt, a tím pádem čím svůj dluh zaplatit. Protože Jemu nikdo nepočká. A proč by mu čekali, když zárukou je pole a dům? A proč by mu za mléko a sýry platili, když odkupující mlékárna patří témuž bossovi, který mu půjčil do začátku? Takový hospodář pak končí na ulici i s rodinou – a jsou-li všichni naživu, může mluvit o štěstí: protože zvykem bossů bývá od rodiny odlákat plnoleté syny nebo je pozabíjet. Tak se to děje podle zákona, neboť zákony to v té zemi dovolují – a pokud ne, stejně je nikdo nectí, a kdyby ctil, se zlým se potáže, neboť zákonem v té zemi je vůle silnějšího.

A tak se muži té země udržují svalnatí a silní, kdyby se něco semlelo, aby obstáli, a ostatní občané chodí spěšně a s pohledem upřeným k zemi, kdyby se něco semlelo, tak aby nic neviděli.

Hospodář s rodinou se tísni ve zděném chlívků, který nemá okna, takže se zdá být bezpečným proti vpádu; ale prakticky je to jedno, protože dvířka chlívků lze vykopnout bosou nohou.

Hospodář se jmenuje Ivan Šcorba, je mu pětáctýřicet, vypadá tak o deset let starší, má tu rodiče, ženinu sestru, čtyři děti, dceru s dítětem a ženu těhotnou. Žena Marka je pětatřicetiletá, vypadá na padesát, tvář má vráscitou, ošlehanou pleť a výraz odevzdaného dobytčete; jak může, sní nad barevnými časopisy plnými obrázků svěžích žen s pěstěnými nehty – ale nejdřív je nutné neumřít – pak teprv je možné starat se o svěží pleť.

Ivan pracoval v továrně, kterou její majitelé dovedli ke krachu, a tak se rozhodl sedlačit, přesvědčen, že poctivá práce je vždy po zásluze odměněna. Jenže zase to bylo všechno jinak a Ivan tomu nerozumí. Pojmu krádež rozumí jen ve vztahu ke kapse, zásuvce a pytlí, vynesenímu v noci z domu; slova jako tunel, směňky, cílený krach se mu vymykají. Nechápe, proč nemá peníze, když úroda byla dobrá a všichni dobře pracovali; řekl si, že jde o nějaký omyl, i vydal se za bossem, všechno mu to vysvětlit. Ale zase nic nepochopil, třebaže ho zmlátili jako psa. Takže teď je tu s nimi v chlívku bojovník: sportovec. Pár sezón vrcholový sportovec – než ho banditi začali nutit ke spolupráci. Sportovec se jmenuje Boris, je to výrazný zelenooký krasavec s krátkými černými vlasy a mohutnou muskulaturou; ženy po něm šílí a banditi ho chtějí jako zabijáka – ani jedno se mu nelíbí.

Je dusno, mouchy bzučí, občas někdo z rodiny vzdychne strachy, zasténá – a jiný ho šeptem utiší. Zakrátko je to tu: bušení na vrata – ano: už vykopli dveře domu, je slyšet střelbu a řev... Rodina v chlívku se modlí, slabší členové stěží potlačují jekot, matka a těhotná dcera se bojovně nahrbily s pohledem lvic, připravených zabíjet.

Boris soustředěně naslouchá a gestem je tiší; krátká pauza: všichni bez dechu vnímají to ticho – ale místo vytouženého zvuku odjíždějících aut se kroky přiblížily: bušení na dvířka: ještě a znovu. Silněji. Příští kopnutí dvířka vyvalí. Boris začíná vyjednávat:

„Hej??!?!“

„Kde je Šcorba?!“

„Není tady!“

„Má dluh, musí platit!“

„Nemá peníze, musíte počkat!“

„A kdo je tam? Matka Tereza?“

„Jaks mě poznal, synu?!“

Banditi vykopli dveře a vpadli dovnitř; jsou to tři borci, hroudy masa v černém; vrhli se na Borise, ten je ovšem paralyzuje smršť úderů a kopů. Dva prohodí dveřmi, třetímu krouťí ruku za zády a vmáčkne ho do pokleku; drnčí mu do ucha vzkaz: „To se nedělá, Koljo, vzít člověku všechno, vyříd' šéfovi, že to se nedělá!!“

Kolja v pokleku samozřejmě Borise zná: tohle je malá země a mezi hroudami svaloviny je jen málo borců, které by Boris kdysi netrénoval.

„Seš blbej, Borisi! Seš mrtvej muž! Tohle ti neprojde!“ ječí Kolja přiškrceně, ale bývalý trenér ho posílá za předchozími – a dívá se za ním, s pocitem naprosté marnosti: odvoz banditům totiž poskytl policejní vůz, který se vynořil zpoza rohu: je tedy jasné, že tato výhra neznamená vůbec nic a rodina musí co nejdřív zmizet, chce-li žít: příští návštěva bude za plné policejní asistence – a bude to brzo.

Rodina vydechuje úlevou, pomalu rozvazuje, děkuje: Boris upozorňuje na nutnost ústupu. Syn, který se krčil za matkou, se teď vzpřímeně rozhlíží: příště bude taky bojovat! Proti zlu se musí bojovat – ne jako táta!

Boris ho nechává vyšumět a pak ho jemně usměrní: „Jestli se ne-naučíš chránit sám sebe, budeš jako ta jepice, která – zuřivě mávajíc křídly – pokoušela se zastavit rozjetý vůz...“

2

Boris je ve své tělocvičně; je to vybílená stodola, kde se právě teď pod vedením dvou asistentů přibližně dvacet chlapců pokouší naučit, pochopit a vdechnout, ducha karate. V rohu tělocvičny má Boris svůj obytný kout: postel, vařič, poličku na trička, poličku na knihy, televizi. To je všechno, co mu zbylo po návratu z vězení. Zmizela žena, zmizelo hospodářství, polnosti i dům. Ale kdo by se zlobil; vše bylo podle zákona...

Toho mrtvého mu před dům nastrčili. Policajti to dosvědčili. Dostal osm let, ale kdo by se zlobil, že... Zvláštní, že se říká „dostal osm let“ – když mu osm let vzali. Ale může mluvit o štěstí, že se vůbec vrátil: jeho otec se nevrátil. Borisovi bylo patnáct, otce miloval jako vzor. Jako siláka. Jako správného chlapa. Jednou někoho mlátili a on se ho zastal; jenže to byli policajti, kdo mlátili – kdo to mohl vědět? Pak pro otce přišli – a nikdo už ho neviděl. Zmizel na Sibiři. Matka se vdala skoro hned. Boris jí to měl velmi za zlé – a až mnohem později, jako otec dcery, která má sama dceru – pochopil, že to byl jediný způsob, jak přežít. Kde je právo luxus, je luxus i lítost. A když nepoznáš, kdy je luxus i boj za pravdu, právo a spravedlnost, seš mrtvej muž... Jako ta jepice, která – zuřivé mávajíc křídly – pokoušela se zastavit rozjetý vůz...

Boris zamyšleně obchází svůj kout: prohlíží hřbety knížek o kung-fu; porůznu jsou na trámecch přišpendleny citáty Bruce Lee:

„Je rozdíl mezi seberealizací a realizací své představy o sobě.“

„Život je třeba prožít, ne vymýšlet.“

„Neulpívání!“

„Pokora není zřeknutí se pýchy, ale nahrazení jedné pýchy druhou...“

„Naše údery a kopy jsou mírou našeho strachu...“

„Zapomeň na sebe a sleduj pohyby protivníka.“

Rachotivý zvuk prken, které se s prásknutím vyvalily a podbarvily tak parádní vstup bosse a jeho goril. Vyděšení chlapci se snaží zachovat klid bojovníků.

„Hni se a...!!!“ zuřivý, protože nedávno pokořený Nikolaj sbírá všechnu zlost, aby si jí vystlal trémou přiškrčené hrdlo, míří zbraní zblízka na jednoho z chlapců.

„Jasně, jasně – klid – vidím...“ Boris jde pomalu k nim, ukazuje, že nemá zbraň, aby to nemehlo neudělalo nějakou pitomost, gestem zve návštěvu k sobě dozadu, a jak tak jde kolem, osloví svého asistenta:

„Pamatuj si tyhle lidi: nikdy nic proti nim...! a už vůbec nic s nima...!! Pokračujte...“

Hoši cítí vážnost chvíle a statečně, i když zaraženě, cvičí dál.

Boss je blb, a proto je klidným přijetím polichocen: jako větší na omezenců si slušnost plete se slabostí, a tak nepřipisuje ticho vyspělosti žáků, ale dojmu, jaký udělal. Teatrálně, s doprovodem za zadnicí, čapím krokem kráčí dál: jdou k Borisovi dozadu, kde se velikán usadí. Gorily se výhrůžně tyčí za ním.

Boris se na něj zadívá a jeho pohled praví: zabiju tě.

Boss to nevnímá; jeho pohled říká: to sem ale dobřej, co?

I svými gesty to inzeruje: usadil se a sedí rozvalený, jak to jde, rozmáchlým gestem vyndá jakési neurčité kuřivo, které si nechá obřadně zapálit. Boris stojí a čeká, jaký výstup bude následovat. Boss obřadně vdechne a vydechne kouř, aby dal vyznít situaci, kdy jeho podstatně starší bývalý soupeř musí stát. Jenže Boris mu to pokazí: přistoupí blíž a s výrazem „já se tě nebojím“ se mu najednou nepříjemně tyčí přímo nad hlavou. To bosse podráždilo; pokazilo mu to aranžmá, a tak popuzeně vstal:

„Já ti nabídl práci – a ty?“

„Ochranka: čím tě ohrozil ten strejda?“

„Okradl mě! Vzal mi peníze! Půjčil si a nevrátil!“

„Kdybys ho nechal pracovat, měl bys svoje peníze zpátky!“

„Takhle mám i jeho pole a dům!“

„Dvě cizí slova: fair play! Pamatuješ?“

„Jedno slovo: byznys! Tys mě okrad o jeho peníze – takže teď je chci od tebe, jasný?! Jinak deš zpátky do kriminálu!“

„Tvoje práce...“

Teď je boss okázale pobaven, spokojeně se rozhlédne po svých gorilách, které obdivně kývou, jaký je to šikula. „Zabils mýho člověka,“ říká spokojeně.

„Nikoho jsem nezabil.“

Boss se směje už velmi upřímně: „Ale soudce to viděl jinak...?“

Nato by ho Boris rád zabil, ale ví, že nemůže, protože v téhle zemi ti zlí můžou zabíjet, ale ti hodní, jen když to nikdo nevidí. Boss se spokojeně kření:

„Nojo, takže seš mi dlužnej. Máš to těžký. Ale že seš to ty – a že jsme kamarádi – můžeš si to u mě odpracovat...“

„Tys mě o všechno okrad – a dostals mě do kriminálu – vysvětli mi, proč bych tě neměl zabít?“

„Protože zabíjet se nesmí. Jen v sebeobraně. A protože máš dceru a ta má taky dceru. Proto.“

Teď je vidět, že Boris soustředěně přemýšlí, kam bosse praštit aby se dlouho netrápil. To bosse trochu zneklidní: poposedne a začne drmolit ve snaze nasadit přátelský tón.

„Nedělej problémy, Borisí! Znáš to, jak to je: já tě potřebuju – ty mě taky: tady není třetí možnost: se mnou – nebo proti mně – jinak tě budu muset odstranit. Není co řešit – je ti to jasný?“

Boris na to nic.

„Hele, mohl bys cvičit moje kluky – jsou to nemehla – jen by stříleli – dáš mi dohromady elitní jednotku... Mysli!“

Boris zase nic.

„Nebud' blbec! Nikam se neschováš! Do zejtrka chci ty prachy: od dědka – nebo od tebe: hotovost – nebo pracovat: je to jasný? Vyjádřil jsem se dost jasně? Rozumíš...?“

Kdyby se boss zeptal ještě jednou, riskuje zuby. Boris možná v tuto chvíli už ví, co udělá – ale rozhodl se o tom pomlčet. To bossovi došlo, chvíli si rovná faldy na svém dlouhém koženém kabátě, jaký znal dřív jen z amerických filmů, a když se nic dalšího neděje, rázně a s velkým rachotem odkráčí, následován svým doprovodem.

Cvičící hoši, kteří se tázavě dívali, honem zas horlivě cvičí, protože jim stejně nikdo nic nevysvětlí...

Boris zamyšleně zajde za zástěnu – a pobůhvíkolikáté si pustí film s Brucem Lee; přejíždí dialogy a sleduje pasáže boje; zejména ty, kde je Bruce sám proti několika protivníkům...

Pak zvolna balí pár nezbytností – tričko, mobil, kartáček na zuby – znovu obchází a čte Leeovy citáty – pak postojí, vypne televizi a zavolá asistenta:

„Nevíš, kam jsem jel, nevíš, kde jsem; dávej pozor na mou dceru. Tady si vem, co chceš. Jestli to zaberou, nech je. Ozvu se ti. Zatím cvičte. Já jdu.“

Dává asistentovi klíče, ten mlčky a oddaně kývne. Boris se naposled podívá na hošíky, bere si nemožnou kostkovanou tašku, nemožné kostkované sako a odchází.

3

Evě je pětáctyřicet, ale to by jí nikdo nehádal: na první pohled vidíte, že se udržuje, cvičí a vůbec na sobě pracuje, takže každému je jasné, že to, co vidí, je žena mnohem, mnohem mladší.

Eva má dceru a ta má taky dceru, takže ať se to bere odkudkoli, pořád vychází, že navzdory posilovnám, dietám a soláriu – Eva je babičkou. Svou sladkou vnučinku velmi miluje, s chutí ji očichává, lechtá, mačká a všelijak muchluje – ale to slovo vnučka jako by ji zvolna sunulo do hrobu.

Ted' jsme v jakési maloměstské knihovně: neutrální prostředí s regály a voděnkami, kde nám výzdoba dětskými kresbami a suchými listy říká, že se knihovnice snaží učinit svět útulnějším a přiblížit jej harmonickému řádu Všehomíra. Toto místo je plné vůní, iluzí a ticha, jak už tak ženské svatyně bývají.

V auditoriu tiché voňavé knihovny sedí asi dvacet soustředěných posluchaček různého vzezření a různého věku, avšak spojených týmž pocitem: že je všude kolem spousta věcí k pochopení a že by se s tímhle světem už mělo něco dělat...

Byli tu také asi tři muži, zarputilci s kolmou vráskou mezi obočím, připraveni se poprat – jenže když ona ta ženská prostředí jsou tak nesnesitelně holubičí! – a tak postupně odešli.

Eva končí svou přednášku o Popelce; to je velké téma, aktuální i tam, kde už žena má statut lidské bytosti, a není jen součástí výbavy a zázemí muže.

Eva v přednášce vztyčila les otazníků: co kdyby měla Popelka větší nohu? Nebo tatík cestou sežral oříšky? A jak to s ní bylo po svatbě: nečekala, že zbytek života bude jako jejich první ples? Jaký vliv měl na její život otec: byl jí oporou? Když se jí nikdy nezastal a nechal ji napospas maceše? Jak vidí Popelka muže? Nečeká od

prince, že jí vynahradí, co je jí otec dlužen? Co máme jedna každá společného s Popelkou?

Eva otevírá nové možnosti pohledu a přednášku končí: „Žádný princ nás neučiní šťastnou, milé Popelky, protože mu to nikdo neřekl: princům se neříká, uč se, cvič a snaž se, aby tě nějaká chtěla; princům se říká: chceš-li dělat, co tě baví, najdi si nějakou, která za tebe udělá všechno ostatní; lapni si samičku, co hodně vydrží...”

Takže cokoli jiného chceme, milé Popelky, musíme se svými chlapečky do detailů probrat; sám to pro nás žádný neudělá...!

Potlesk, smích...

Eva je z těch, které téma Popelky dovedly k dokonalosti: Popelka před svatbou; Popelka po svatbě; Popelka v přechodu – a taky nic netušící princ, který poznal Popelku na plese, kde tančil jenom s ní, a teď tedy nechápe, proč propustila služebnictvo a vkleče v tepláčkách do úmoru vytírá nekonečné chodby zámku, aby prince dokázala, jak je užitečná a že si chce jeho lásku zasloužit...

„Všude kolem sebe vidíme, co dovede ten jed čekání na štěstí, které nám má dát někdo jiný; jed čekání, že nám štěstí bude přiděleno jako odměna za absolutní obět; víme, co paseky na dětech napáchá ten jed zklamání, který dělá ze svěžích děvčat podrážděné matky a zhořklé stařeny, s ústy semknutými zlobou jako slepičí řiť...”

Smích, potlesk, Eva skládá své papíry, vyndává navštívenky a nechává je na stole –

Bouřlivý potlesk jásajících tribun; potlesk přechází v ovace, několik lidí omdlelo, záchranka je odnáší, obecenstvo vstává a demoluje sál – ne: to se jí jen zdálo. Bouře splaskla do reálného plácání v prostředí tiché kultivované knihovny, kde se vděčné posluchačky pomalu a tiše rozcházejí.

Vedoucí knihovny Evě děkuje, předává jí karafiát jako honorář a na poslední chvíli se ujímá slova:

„A děkujeme doktorce Štanglové za příšerné kecání...”

Eva sebou trhne: ne, to byl omyl, samozřejmě.

„... za přínosné setkání a doufám...“, pokračuje vedoucí knihovny a Eva ví, že už je to tu zas: ty přeslechy. Slyšela onehdy takový vtip:

„Pane doktore, já mám strašné přereky: tuhle jsem chtěl říct pizza a řekl jsem – víte co.“

„To nic,“ povídá doktor, „já se tuhle taky děsně přerek: chtěl jsem říct manželce, miláčku, prosím tě, podala bys mi sůl? A místo toho jsem řekl, už bys mohla zdechnout, ty mrcho stará!“

Přeslechy. Freud by to vysvětlil. Už blbnu. Jasně. Jsem přetažená, sakra. Eva už moc nevnímá slábnoucí projevy přízně odcházejících žen, skládá svoje věci a má se k odchodu.

Hrne se k ní mladší kolegyně Pavla. Pavla je Evina obdivovatelka. Vždy nablízku. Vždy k dispozici. Vždy připravená posloužit tím, čemu se říká upřímnost a sdělení pravdy do očí. Je cca o patnáct let mladší a Evu zbožňuje. Opakuje její věty, napodobuje její styl oblékání, nejradši by s ní bydlela, sprchovala se s ní, dýchala s ní, vlezla do její kůže a zůstala tam.

Seděla v první řadě a teď se přihrnula zářící: „Skvělý! Seš jednička, fakt!“

Jenže se k nim belhá starší paní, zřejmě ctitelka, zastavuje se u stolu a nenachází slov:

„Teda, pani profesorko, to bylo moc pěkný, vopravdu, vo tý Popelce – i vo tý chytrý horákyni...“

Eva zdvořile naslouchá – ctitelka se odmlčí – a hlasitě se rozpláče. Eva je trochu zaskočena a očima hledá pomoc, ale nikde nikdo – jen vedoucí knihovny s povzbudivým úsměvem, že všechno je v pořádku.

Ctitelka se hlasitě vysmrká: „Proč nám to nikdo neřek?“

Eva tázavě čeká, co bude následovat, ctitelka jako by chtěla ještě něco říct, ale rozpláče se znovu, usedavěji: „Proč nám nikdo neřek, že je život tak strašnej!“

Pavla ji formálně, žoviálně chlácholí jako lékař umírajícího, kterému slibuje tanec o příští muzice:

„Ale to snad ne!“ a zpříma se rozhlíží kolem, jestli někdo viděl dávku jejího shovívavého soucítění... Zaražená Eva dělá útěšné gesto: bere paní za ruku a kolem ramen, pohladí ji po zádech – tohle by sama občas potřebovala – a očima se ptá vedoucí knihovny, která právě pohledem naznačuje, že to nic, o nic nejde, to je normální, ať si Eva nedělá starosti.

Eva tedy opatrně pouští plačící ctitelku a ponechává ji jejím slzám, kterým najednou rozumí. Jsou to slzy zklamané Popelky, která se tolik snažila...

Pavla mírně couvla a sleduje vše se shovívavým nezájmem mladé generace, která má všechno před sebou a něco jako životní zklamání ji přece nemůže potkat...

Eva veze Pavlu autem domů; ta se rozplývá nadšením. „Teda tohle mně se nikdy tak nepovede – jako tobě – ta atmosféra při tý Popelce – nabito – ticho jak v kostele...“

„Co?“ Eva zřejmě dobře nerozuměla.

Pavla tedy vysvětluje: „Ta přednáška přece, vo tý Popelce, že se mi nikdy tak nepovede!“

„Ty děláš nějakou přednášku o Popelce?“

„No tuhle přece – bacha!!“

Eva dupne na brzdy a sjede ke kraji, aby zastavila. Aby se mohla na Pavlu líp zadívat, aby mohla vydechnout a líp nechápat, co je pro Pavlu úplně samozřejmé: že si od ní a z ní prostě vezme, co potřebuje, protože starší jsou tu snad od toho, nebo ne?

„Pavlo Tůmová: Ty chceš říct, že jezdíš s mou přednáškou??“

„??? Sem přece tvoje studentka – učím se vod tebe.“

„Bylas studentka. Ted' jsi moje kolegyně!“

„Asistentka, když už. A ty seš muj vzor. Jed'“

Ohromená Eva se poslušně nerozjede; naopak vystoupí z auta, Pavla nechápavě za ní...

Došly k osvětlenému stánku, kolem jsou rozeseti opilci a ukrajinští dělníci jako mouchy na mucholapce. U okénka se dohadují a nakonec kupují osm lahví vodky. Eva si koupí limonádu, Pavle taky, a opřou se o pultík; Pavla sleduje skupinku Ukrajinců, kteří počítají peníze, jestli je neokradli, jestli zbude, aby poslali domů – nebo jestli bude na dalších šest lahví. Pavla se na ně dívá skoro štítivě.

„Je jich tu jak psů.“

Eva se na ni zamyšleně zadívá: odkud bere právo na nadřazenost tahle pijavice, co krade cizí přednášky, nechá se vozit autem a platit si pití?

„Proč já ti to vlastně kupuju...?“

Pavla má instinkty v pořádku, proto odpovídá s okouzlujícím úsměvem: „Protože jsem hodná holčička a mám žízu!“

Třeba maj taky žízu, říká si v duchu Eva s pohledem na skupinku Ukrajinců, ke které teď přichází borec v dlouhém černém koženém kabátě; na něco se jich vyptává, ukazuje fotku – jeden každý vrtí hlavou, že ne, že toho člověka na fotce vůbec nezná, že nikoho takového neviděli. Muž v dlouhém kabátě je Kolja. Ten moldavský buchač a vymahač dluhů. Hledá tu Borise, svého bývalého trenéra, svůj vzor; který musí pokálet a ovládnout, aby si připadal jako frajer; hledá Borise, který mezi spoluprací a popravou přece jen našel třetí možnost a uklidil se do Čech.

Eva zamyšleně, ale bez většího zájmu sleduje skryté drama opodál, vyděšené Ukrajince a odcházejícího, zlověstně vypadajícího vymahače – a přitom periferně vnímá Pavlu:

„Normálně tě sežeru: všechno, co vymyslíš, co máš, všechno sežeru.“

Eva se k ní prudce otočí, až sebou Pavla trhne:

„Říkám, že tě žeru –?? Co je? Já si teda tu limonádu zaplatím...“

Další přeslech. Rozpad osobnosti? To není spravedlivé: učitel přece není povinen všechno odevzdat a umřít, aby udělal místo studentovi – nebo ano?

Eva se zamyšleně dívá před sebe a vnímá to vše – Ukrajince – přeslechy – Pavlu – tuhle noc – jako další projev nespojitě, absurdní současnosti všech paralelních nekonečných světů: Ukrajinci, Pavla, plačtivá ctitelka, muška, co jí leze po ruce: a to je řeč jen o tom, kam dohlédneme; co hloubek a výšek, co vesmírů je tady v tuto chvíli – vzájemně nepoznáno –

„Paralelní světy... Kolik paralelních životů je v jednu chvíli na jednom místě – bez kontaktu – neschopno se domluvit...“

Eva sleduje hmyzího snaživce na své ruce a pak ho jemně, opatrně odfoukne jinam. Pavla obdivně zahýká:

„Teda – to sou perly! – se nediv, že chci bejt taky tak vtipná jako ty, mít taky takový přednášky úspěšný a takovýho muže – takovej byt – až budu tak stará jako ty...!“

„Řikáš, že jsem stará?“

„Ale ne, sakra – že seš muj vzor! Ty seš duchem mladá! Tělo může vypadat staře, ale...“

„Mý tělo vypadá staře...?“

„Ale ne, sakra!“

Jak se vracejí k autu, jejich dialog v dálce slábne, a jakkoli je pro ně pro obě důležitý, od stánku, z hlediska naslouchajícího, už se zdá být nezachytitelný – a z hlediska tohoto vesmíru pak úplně nepodstatný...

„Řeklas, že mám starý tělo??“

„Proboha, jed’!!“

„Hele, to jsou ale krásný baráky! Na tohle ve školství nevyděláš...“

Eva se právě vrátila domů: je to velmi elegantní, atypický byt architekta: sklo, chrom, prostor, prosklené dveře do koupelny. Eva odkládá zavazadla, rozhlíží se a vzápětí někdo zvoní: matka. Ach bože, zrušte ty matky! Smršť otázek, ustaraná zvědavost, je to láska, samozřejmě, ale teď se to nehodí – nehodí – nehodí!

Stará Eva s mladou duší se po jízdě s Pavlou cítí zle a potřebuje být sama. Ne tak maminka. Má toho tolik na srdci – tolik je toho kolem špatného, divného, podezřelého a v nepořádku, že na to přece musí upozornit, ne?

Eva to bere na vědomí a snaží se opatrným, mdlým uhýbáním na bezpečnou mělčinu formalit minout zrádné hlubiny názorového střetu a uhájit vlastní křehkou rovnováhu... Moc se to nevede. Navíc během pár minut několikrát za sebou zazvoní telefon, a když to Eva zvedne, někdo to položí; to na náladě nepřidá.

Matka překotně drmolí:

„No konečně, aspoň že žiješ, už jsem se bála – já tu zvonila kolikrát...“

„Mami, teď jsem přijela!“

Zazvoní telefon, Eva to zvedne, někdo to položí.

„Tady celej tejden nikdo nebyl, žejo? A kdepak je Jaromír?“

Eva byla pět dní pryč – obhlíží nezalité kytky, nevybranou poštu – opravdu by potřebovala být chvíli sama; zazvoní telefon, někdo to položí.

„Kdo to byl?“

„Nevim, nějakej omyl.“

„To bude nějaká ženská, dej na mě. Tak von tu, koukám, celej tejden nebyl, Jaromír – kdepak asi spal? Když tu nebyl?“

Opět telefon, Eva už je naštvaná.

„Haló!!! Máte špatný číslo!“ práskne sluchátkem. „Mami: už jsme oba dospělí!“

„Dospělí – nojo – a kde teda spal ten tvůj dospělej? Já ti to říkala pořád: ani mu neuvaříš – a von pak nespí doma!“

„Mami, nech mě žít!“

„To už nesmim ani nic říct? – a tady, koukám, máte lešení – to ti sem vleze kdejakej zloděj – těch tu je!“

„Kafe nebo čaj?“

Kolem domu je lešení. Pravda. Může sem opravdu někdo vlézt, pravda. Jenže, probůh, matka nikdy nemá pohár poloplný – vždycky jen poloprázdný! Kdyby Evě někdy náhodou bylo nějak moc dobře, pozve matku; ona už ji upozorní, v čem je chyba. Ona je vidí. Ona nevidí nic jiného než chyby – a říká tomu pravda.

„Hele, a tamhle zrovna stojí nějaký chlap – a kouká sem! No hele!“

Na lešení za oknem opravdu stojí nějaký gastarbajtr s kýblem. No a co.

„To je takzvané fasádník, mami, ti dělávaj na lešení.“

Fasádník plaše zatuká na pootevřené okno. Matka vykřikne nelíčenou hrůzou. Eva po chvíli z jeho gestikulace pochopí zdvořilou prosbu: jde k oknu a pustí ho do koupelny pro vodu.

„Jéžiš – a voknos měla celou tu dobu votevřený! Celej tejden! Aby tak na tebe v noci někdo vlez!“

Eva se hořce poušměje tomu dvojsmyslu, ale matka je nespokojená a dívá se ke koupelně.

„A to ho tam necháš? Samotnýho? Cikána?“

Matka už vidí cizího fasádníka, jak krade kohoutky v koupelně, nebo aspoň bere mýdlo a ručníky a strká si to do montérek. Unavená Eva v duchu vidí, co matka v duchu vidí, a tak se snaží převést řeč.

„A co jinak? Jak se máte?“

„Ale prosím tě, jak my se můžem mít – mně se zas ozeývá žlučník, táta je protivnej jak činže – to si nevybereš.“

Eva to nevydrží, aby si nešťouchla: „No ale vaříš mu a spí doma.“

„No – to se mám! Poslouchat to jeho chrápání, jak sebou mlátí, to sou rozkoše!“

Fasádník s kýblem se zdvořile poroučí – je to Boris. Týž Boris, který v začátku našeho příběhu našel třetí cestu, aby se uklidil k nám. Zdvořile děkuje a má se k odchodu opět přes okno, přičemž se snaží všeslovansky poděkovat:

„Dik moc-krat – ja dněska jiščo raz, jěsli vazmožno.“

Eva kývne a přivírá okno. Matka spráskne ruce a zděšeně se křičuje.

„Jéžíš, a eště Rusák!“

„Ale jste spolu šťastni, s tátou, ne? Baví vás to spolu – jste na sebe hodní – nehádáte se.“

„Ale prd! Mám akorát štěstí, že to není horší – to je celý můj štěstí.“

„Hlavně že mi radíš.“

„Ty zas moc přemejšlíš, to máš po něm! Ten taky furt přemejšlí, div si bouli nevymyslí, myslitel...“

Eva v přestřelce nepokračuje: vidí matku, unavenou, zrazenou jako všechny Popelky, které uvízly v omylu, že nemají právo myslet samy na sebe – ale že k nim štěstí přijde skrze muže. Celý život se hádali. Neměli sílu se rozejít. Teď jsou spolu srostlí a lezou si na nervy, že jednomu na druhém vadí, i jak si míchá kafe...

Zvoní telefon, Eva to bere.

„Hele, to mu volá nějaká ženská, dej na mě!“

„Ahoj, tati!“ Eva změní tón, když slyší otce.

„Jestli je to von, tak tu nejsem!“

„Ano? – jasně, tati, hned ti ji dám!“

Matka zlostně gestikuluje a jako nechce telefon vzít. Tručuje. Celý život ji jen trápil a teď aby mu ona šla jen tak k telefonu, ne? Zrovna když on si zavolá – mýrnyxdýrnyx – to tak!

Eva, opřená o futro, pobaveně sleduje bouřlivý telefonát matky: je to dramatická studie o vině a trestu a velkém přemlouvání. Eva

nespuští z matky oči; matka možná ví, že se na ni Eva dívá, ale Eva určitě neví, že se na ni dívá Boris z lešení. Dívá se na ni soustředěně a zamyšleně, jako by ji hypnotizoval.

Matka zavěsila a chystá se domů, Eva ji doprovází ke dveřím; matka odešla.

Kolem Borise, který Evu zvenčí sleduje oknem, jde po lešení jeho kolega a plácne ho do zad, že Boris málem propadl dovnitř

„Durak! Balvan! Tícho! Uže přijehala!“ Věc je vážná: legrace stranou.

Eva bloumá bytem: výrazný zlom v chování od žoviálního k bezradnosti; je skleslá. Poprvé starostlivě obhlíží známky manželovy nepřítomnosti. S nechutí bere na vědomí vyhnílou ledničku – práskne dvířky – je jasné, že tu týden nikdo nebyl... Maminka měla pravdu, jasně, ale k čemu to: teď to už teda vědí tři: on, ona a matka. A ten – ta – co byla ten týden s ním. Fajn. Mění se tím něco?

Eva se pomalu, velmi pomalu, jako proti proudu všech svých sil, nutí k veselosti. Volá dceři:

„No ahoj, holčičky, tak jak se máte? – teď jsem přijela...“ Odhodlává se k dotazu: „Náhodou táta u vás nebyl? Nene, nic se neděje – já jen – ani ty křídýlka si nevzal – rozumíš – tak jsem myslela – jestli se třeba něco nestalo...“

Ne, nic se nestalo, samozřejmě: nic z toho, co by si přála, co by nějak odklonilo to nevyhnutelné vědomí, že je to tu: čeho se bála, co předpovídala, o čem hrdě tvrdila, že je na to dávno připravená...

„Byla jsem si užít v sekáči – nechceš se kouknout?“ Dcera nejspíš musí končit – nebo se s ní teď prostě nechce bavit – uhýbá. Slyšíš svůj hlas? – sama křeč. Otravuješ. Otravuješ svou dceru stejně jako tebe kdysi tvá matka.

„Jasně, jasně, nebudu tě zdržovat – já jen – (Nech toho, slyšíš? Neotravuj, rozluč se a zavěs!) ... že jsme měli jít zítra do divadla, rozumíš – tak jen – kdyby se táta ozval – že už jsem tady – (Zdržuješ ji, má něco jiného na práci!) jasně, už končím – pusu! Maličký na prdýlku taky, pápá!“

Evě je moc smutno; stydí se před dcerou, že tak neohrabaně kamufluje své zoufalství, ale nemůže si pomoci: protože – uznejte – co kdyby...? Co kdyby to náhodou byl prostě omyl? Třeba to tak není – všechno to můžou být jen její chiméry. Třeba si to všechno jenom namlouvá... třeba...

Eva pomalu, velmi pomalu pokládá telefon. To je všechno. Obvolávat známé? Neškrab si to.

Eva udělá malátně několik nesmyslných úkonů, a pak si zasedne.

Boris pořád stojí na lešení. Bude zřejmě Evu střežit celou noc...

Rodinná fotografie: Eva, manžel a dcera; šťastná rodina. Manžel je bohémsky vlasatý a objímá obě své ženy kolem ramen; Eva bere fotografii do rukou, jako by ji chtěla odprosit – jsou rozesmátí a opálení – tenkrát na horách: pamatuje se – žádná velká radost. Už spolu dlouho nespali, Eva navíc podrážděná, jak po Jaromírovi jede ta mladá instruktorka. Sošná a blbá. Blbá až k smíchu, nebýt toho, že se to Jaromírovi líbilo. Ta jeho ozářená přitroublost. Jeliman, utáhnutelný na vařené nudli. Takového troubu jsem si přece nebrala? Zaskočená Popelka zjišťuje, že princ se spokojí s kýmkoli, kdo mu lichotí. Co s tím? Myška něco vycítila, v noci plakala a chtěla domů... Eva se dívá na fotografii tří rozesmátých opálených lidí. U nezasvěceného by ta fotka mohla budit dojem štěstí... Fotografie jí v ruce vzplála a hoří – shořela na popel.

Eva se s trhnutím probouzí: leží napříč přes postel, oblečená, bolí ji hlava. Jde si do kuchyně pro prášek: v pokoji mívá onu fotografii, která by mohla budit závist – a kterou ve snu viděla hořet; co s tím? Je půlnoc: měla by spát. Jenže jí vládne první signální soustava, veliká lítost, staré žaly a emoční turbulence, co s tím vším?

Eva s práškem a se sklenicí vody odevzdaně usedá před televizi, kde je nějaká beseda o manželství:

Na židli sedí odborník, který všechno ví. Proti odborníkovi jsou on a ona: on je brunátný, tlustý, rozvalený na židli s koleno od sebe, beztvářý a spokojený. Ona vedle něj je drobná, suchá, bledá, kostlivá, s nohou přes nohu a rukama pevně založenýma, rty semknuté: sedí v předklonu na krajíčku židle, svinutá do sebe; v obraně.

Televizní odborník, v civilu psycholog a manželský poradce, žoviálně konstatuje, jak dobře umí muž předstírat, že ženu vnímá – ovšem potom pozor na kontrolní otázky! Hahaha!

V hledišti oddaný smích: všichni jsme zajedno, jaká je to legrace, když muž předstírá, že ženu vnímá.

Rozteklý partner se roztekle usmál: „My chlapi berem to ženský mluvení jako takovej šum, žejo.“ Hahaha.

Svinutá partnerka, která by na židli možná seděla jinak, mít jiného muže, konstatuje:

„... tady pan doktor mi vysvětlil, že manžela nepředělám, že ho musím brát, jaký je...“

Rozteklý partner: „Já se nepředělám!“ Hahaha!

Jasně že ne – ještě to tak: předělat se přece musí ona. On má právo trvat na svých omylech, chybách a nedostacích. Ona má povinnost to akceptovat a předělat se.

Eva nevěří svým uším: „Idioti...!“

V tu chvíli televizní odborník sedí vedle Evy v pokoji a velmi vědecky vraští čelo:

„Mmm – to se nedá tak říct...“

„Jo? Tak mi řekni, co mám dělat!“

„Hm – zajímavá otázka, co si slibuješ od odpovědi?“ Odborník se mračí ještě soustředěněji, aby to vypadalo, že má na Evině situaci nějaký zájem.

„Potřebovala jsem poradit – vykašlal ses na mě – jdi do háje!“

Odborník z křesla poslušně zmizí, ale v televizi nevzrušeně pokračuje: „Ano – říká se tomu krize prázdného hnízda: dospělé děti opouštějí společný prostor bydlení – a žena najednou neví, co se životem – vemte si na ně obušky – dobrá je oprátka...“

Eva sebou trhne: asi zas usnula. Odborník na obrazovce zasvěceně pokračuje:

„Zájmové kroužky, zvířátka, zahrádka – společná turistika – to všechno může ženu příjemně zaměstnat...“ Najednou se z obrazovky otočí rovnou k Evě: „Kup si psa!“

Eva zmámeně zamžiká a vypne televizi. Jako v polosnu se zvedá, že půjde spát, ale zděšeně sebou trhne ještě jednou: ve vedlejším

pokoji se něco děje: pohyb – tlumené světlo. Eva se polekaně zadívá na pootevřené okno k lešení – a zchromlá strachem, že sem opravdu někdo vlezl, vezme do ruky svícen jako zbraň a opatrně pootevře dveře.

Vidí manžela, jak hrabe v zásuvkách a něco hledá za svitu baterky. Neví o ní. Chová se jako zloděj. To je polehčující okolnost, kdyby ho teď praštila tím svícem. Ale to ona neudělá. Není ten typ, že by jednala rychle. Nemá tu odvalu a mívá tuto možnost, která by ji zavedla úplně jinam... A vlastně se přece nic nestalo! Oficiálně přece nic neví – všechno je to jen hra její přechodem zjitřené fantazie: že přijela o den dřív, manžel není doma a najednou se v noci hrabe v sekretáři s baterkou – oba jsou dospělí – a tohle je přece mezi dospělými normální...

Rozsvítila. Manžel sebou trhl, jako by ani nebyl doma, a civí na ni s pusou otevřenou. Měla ho přece jen praštit...

„Co tu děláš?“

„Já? Snad co ty tu děláš? – S baterkou...“

„Nechtěl jsem tě budit...“

„Jo? Takže víš, že jsem tu a co tu dělám...“

„Nech toho, prosím tě nech toho!“

Skvělá replika! Všechny její pokusy nějak se domluvit, všechny její otázky a snaha o otevřenost, přímost a kontakt bez lží – všechno to vždycky hladce sklouzlo po té neprůstřelné skořápce prosimtěnechtého. Nic se nezmění, protože tenhle šneček svůj domeček neopustí – proč by taky? Je v něm odjakživa. A Eva může zkřehlými prstíky drápat na jeho studené dveře – může prosit – spílat mu – odejít – nebo si hodit mašli – cokoli; je to fuk: zůstane před vraty spolu s dalšími viníky: jeho starším bratrem, zlým tatínkem, studenou matkou, přísnými učitelkami – a vrátnými a domovnicemi a úředníky a zbytkem světa, který malému Jaromírkovi potvrdil, že nejlíp je z domečku nevylezat – a všechno přežije... Měla ho praštit.

Eva si ho soustředěně prohlíží.

Je vyfiknutý jako ze žurnálu: krátký sestřih, svetr kolem krku, sluneční brýle na hlavě – ta nejdražší značková ledabylost. Přes ruku společenský oblek, v ruce motýlka: strká si ho do kapsy.

„My někam jdeme?“

„Co? Nojo, vlastně – jsme měli jít do toho dííívadla, žejo?“ Uchechtnutí. Jeden z jeho defenzivních zvyků: komolit, prodlužovat, zkracovat, prostě mrzačit slova, která hrozí ho usvědčit: dííívadlo.

„É – sorry – mám toho teď moc...“ Má rozmazaná gesta, rozmazaný úsměv – je neurčitost sama. Eva zkameněla. Tohleto je zase její reakce na neurčitost, přibližnost, mlžení a úhybné manévry. Že zkamení. Nenávidí tyhle situace, kdy z ní je bohyně trestající a z něho červ, ale nelze jinak:

„Čeho máš moc?“ Řekl si o to. Měla ho praštit. On se přiblíble usmívá a civí. „Promiň, nerozuměla jsem: Čeho máš moc?“

„Tak, znáš to –“

„Neznám.“

Zase neurčité gesto. Povytažená ramena, dlaně výmluvně před sebou: podívejte se na mě. É?! Nemám! Italský prodavač zmrzliny nemá drobné.

„Prostě sem to nestih, to divadlo. Tot' vše.“

Tot' vše: povytažené obočí a nádech ironie má naznačit, že víc pro ubohou tazatelku nemůže udělat.

Eva si ho mlčky prohlíží.

„Co je? No musel jsem se trošku slušně vhodit.“

„Musel?“

„Jo, musel! Abych se zas konečně cejtil jako člověk!“

„Zas? Konečně?“

„Jo, šerloku! Jako člověk! Ne jako vonuce! Nýmand! Niente!“

„Niente? – to proto máš na hlavě ty černý brejle – jako že seš Ital? A kdes byl celej tejden? Myška tě nemohla sehnat, doma jsi nebyl, mobil vypnutej, pošta nevybraná, lednička plná...”

Špatná hra, sakra, tohle je špatná hra! Já se mám ptát – a on má odpovídat – jako dva dospělí lidé... Jenže já vyslýchám a on kličkuje – to je špatně, špatně, špatně!

Dává najevo, jak je k smrti znučen; aby ji naštvál. Aby ji sesadil z piedestalu, kam si ji kdysi nainstaloval místo maminky, tatínka, staršího bratra a soudružek učitelek – ach bože, tudy cesta nevede...!

„Tak proč sis naporoučel tolik jídla, když jsem to pak musela vyhodit? Pročs neřek, že tu nebudeš, pročs říkal, že jdeme do divadla...?“

„Hele, skúzi...“

Ted' by Eva dala nevím co, kdyby tuhle situaci někdo zrušil – kdyby prostě nebyla – a všechno začalo znovu a jinak – jinudy – o jiném – bez paměti...

„Skúzi?“

„Ále – Taliáni tady okukují nějaký baráky...“

A jde do tuhého. Eva vydechne a sedne si: stála ve dveřích, opírala se o futro – a měla řadu možností: nemusela se už dál ptát. Mohla odejít. Mohla by mlčet – rozplakat se – pokrčit rameny, zívnout – a jít spát. Jenže Eva dotahuje věci do konce:

„Taliáni? A kolik jich je, těch Taliánů?“

„Hele, nech toho, mě už to nebaví...“ Tohle zas byla Jaromírova poslední šance: dělat, že nic. Odpískat to, uklidnit ji, něco jí nalhat, když na to čeká... Jenže co z toho? A čemu to posloužilo těch posledních deset let?

A Eva chce vypít svůj pohár hořkosti až do dna: „Kolik jich bylo, těch Taliánů? Lučia a kdo?“

„Lučia – a nikdo...“

Svíta. Bylo by krásné být v krásném bytě šťastná s milujícím mužem – jenže Eva je ve tváři šedivá, má oči rudé vyčerpáním, zatímco manžel září, šťasten, že si má s kým popovídat o své nové lásce:

„... nojo, to byla ona – to je celá ona, položit telefon – vona je jak malý dítě – hele, já vim, že vona je starší, ale vona je fakt bezvadná...“

„Je jí šedesát!“

„Padesát devět!“

„Zrovna když jsme se dohodli, že začnem znova, že budem chodit na večere a do divadla...“

„Hele a víš, že se ve svém věku začala učit na kolečkovejch bruslích?“

„A to už si nepamatuješ, jak jsme si z ní dělali srandu? Z maškary? Jaks mě před ní varoval: že je to hysterka? A že je na prachy?“

„Ona je vlastně – taková – křehká... slabá! Ona není tak silná jako ty: ona se tě bojí...!“

„Jasně: slaboučká chudinka ubohá – a ty seš její rytíř...“

„Koukej, tohle manželství stejně pořádně nefungovalo, samas to říkala...!“

„Ale já to chtěla změnit! K čemu myslíš, že bylo to vytloukání manželskejch poraden?“

„Hele, o nic nejde – ona sem nepude a já tam taky nemůžu: tam ti architekti mezi sebe nikoho nepustěj – můžem se klidně kamarádit, jestli chceš – akorát mám jinou partnerku, toť vše.“

„A kde jsou ty řeči: patříme k sobě, eště k sobě najdeme cestu, přece nerozbijem, co jsme spolu stavěli...?“

„Skúzi, karissima! Láska! Blesk z čistýho nebe! Takovej je život!“

„Seš větší hajzl, než jsem tušila...“

A manžel – ten, co jí slíbil, že jí bude oporou v dobrém i zlém; její budoucí bývalý manžel, který by se jinak naježil, urazil, rozkvičel – ten skvělý elegán, co je pyšný, že vypadá úplně jako Ital, a před společnými známými se vytahuje, že má starší milenku, ten se teď spokojeně usmál a řekl: „Ale už nejseš taková frajerka, co? Tak inteligentní, tak chytrá, tak nad věcí...?“

Je ráno. Kalné ráno, chtělo by se říct, ale toto ráno je slunné: vše živé se raduje, jen Eva leží oblečená v křesle, stočená do klubíčka. Boris s kýblem na lešení nejdřív okukuje, potom nesměle zaťuká:

„Madam! Jěsli vazmožno?“

Posunky ukazuje, že chce vodu; Evě chvíli trvá, než se probere, než jí dojde, o co jde, než mátožně vstane a otevře okno:

Manžel je pryč – jen hrnky od kafe a plný popelník připomínají včerejší mozkovou smršť. Vymývárnu. Klystýr. Měla by mít tedy v hlavě čisto: jak to, že nemá? Ted' tenhle na lešení. Gastarbajtr. Jako by jich tu nebylo dost – stojí v okně. Kde brali vodu předtím?

„A kde jste brali vodu předtím?“

Boris využije chvilky zaváhání na účet cizího jazyka a svede krátký vnitřní boj mezi riskantní pravdou a fešáckou lží.

„É – čestno skazat'? Zděs...“

„Vy jste sem lezli, když tu nikdo nebyl...???!!!“

„Tolko ja. Ale ničevo něukral! – i vody bylo treba – i kytkam tože!“

Ukazuje, že taky zalíval kytky. Eva vrtí hlavou nad tou drzostí, pak bezradně mávne rukou, protože přišla o víc – a choulí se zpět na křeslo. Boris se vrací s kýblem; chvilku postojí – něco by řekl, ale Evě je mdlo po té noci; ještě moc nevnímá, ještě jí nedochází ta lavina, která se nad ní naklání po uvolnění bolavého kamínku..., a tak bez výrazu čeká, až ten člověk zase zmizí.

Bylo by krásné naservírovat sem Evě právě ted' krásného chlapa – moc by to potřebovala – ale tenhle je z těch, jak to říct: cizinec, co nepřichází v úvahu. Z méně rozvinuté země s jasným vymezením rolí: muž postaví dům, žena rodí děti; muž odchází do světa za prací, žena doma čeká. Zdvořilost patří k namlouvacím rituálům a sex k rozmnožování. Eva by potřebovala pevnou mužnou náruč, která

by ji ukonejšila a dovolila by jí uklidnit to vyděšené dítě v sobě, které potřebuje obejmout – ale hlavně se potřebuje dospát. Boris zmizel oknem.

Na obrazovce rozkošná hospodyňka – sen všech ženatých mužů – luxuje a odříkává do kamery:

„Opravdový muž touží po silném autě, opravdová žena po silném vysavači!“

Eva polobděle hledá ovladač, aby tu věc vypnula, zatímco sladká hospodyňka roztomile pokračuje:

„Vysaje i chlupy z chlapa!“

Eva se zarazí – ale ne, to byl zase přeslech – vypne televizi a lehne si s dlaní přes oči. Pak se konečně hluboce a tiše rozpláče.

Náměstí. Ne nepodobné Rynku světa, jak ho známe od Komenského: radnice, tři hospody, stánky, krámky v podloubí, trhovci, nakupující.

Před obchodem cikánská matka s miminem v náruči posílá další čtyři děti krást: pracují v týmu: jedno u kasy sleduje, kam dává platící peněženku, druhé strkáním a překážením odvádí pozornost, zatímco třetí najisto hrábne do tašky.

To se nelíbí kapsářce, slušně vypadající starší paní, která už má svůj styl: odvádí pozornost překážením u kasy s doširoka zářícím úsměvem: tohle je její rajon a cikány tu nerada vidí...

Ukrajínští kopáči kolem jámy uprostřed náměstí se opírají o lopaty a přijímají instrukce od chlapíka s blokem. Jsou malí, tuzí a houževnatí.

Nezbytní Vietnamci postávají kolem stánků, před vchodem do restaurace žebrák hraje na píšťalku, aby lidem s prázdnými břichy a plnými peněženkami znepříjemnil poledne, homelesák spí na lavičce u kašny, přikrytý novinami, zfetovaný hubený mladík s vyhublým rancem na ramenou se vratce pohybuje mezi lidmi a blekotavě prosí o korunu.

Všechny formy lidského života: hledání, odmítání, přijetí, obžerství, radost, závist, slepota, touha – a nekonečno dalších životních postojů, každý jediný a správný, jsou zde, na rynku světa, a mezitím kamelot vykřikuje aktuální titulky o válkách, teroru a násilí:

„Další vražedný útok si vyžádal šest set mrtvých! Hromadný vrah píše paměti!“

Eva sedí za oknem kavárny, nepřítomně sleduje cvrkot venku a zasmušile míchá kafe. Těžko říct, na co myslí. Ta neklidná mladá dívka v rohu místnosti, co se pořád ošívá a rovná si ofinu, se jistě domnívá, že Eva myslí na ni, jak jí to nesluší. Mladý suverénní číšník

si správně myslí, že Eva má problém, jak jinak než kvůli chlapovi, a že nešťastní dávají malé tuzéry. Automaticky se na ni zdvořile usměje. Eva úsměv chabě opětuje a gestem kývne:

„Pane vrchní – mohl byste mi přinést ještě trochu šlehačky –?“

Číšník přitaká a zmizí – Eva se směsí soucitu a nechuti sleduje špinavou stařenku s odpudivou taškou na kolečkách: přišourala se do kavárny se sežmoulanou kytíčkou v dlani, kterou se pokouší prodat, protože jí připadá, že ti všichni tady mají víc peněz, než si zaslouží, tak proč je tedy trochu neočesat. Vkládá do svého pohledu zoufalství a usouzenost.

A každej jsme byl jednou něčí sladký miminko, říká si Eva při pohledu na tu různost, do níž sama patří jako další z mnoha kuriozit.

Číšník přinesl Evě ke kávě kyblík šlehačky – Eva se bezduše dívá na ruku, která ji pokládá – dívá se výš a výš – žádná manžeta, žádný rukáv, ta ruka je nahá, Eva pomalu vzhledne a vidí, že číšník je nahý, krásná hrud' hraje pevnými svaly, na krku motýlka – klade před Evu horu sněhobílé šlehačky téměř milostně: prosím, ještě nějaké přání...???

Ach bože, přání...!

Eva si promne oči a pak bezmocně složí hlavu do dlaní...

„Všechno v pořádku?“ ptá se zdvořile oblečený číšník a Eva přitaká, že ano, jo, všechno v pořádku...

Přeřeky – přeslechy – vidiny; někdo mi v hlavě vyrábí náhradní světy. Musím k doktorovi, to je děs. Eva míchá kafe a neúčastně sleduje, jak se číšník snaží vyhodit stařenku, která dle jeho soudu patří do vedlejšího bufetu. Stařenka nicméně cosi slyšela o lidských právech a trvá na tom, že patří do restaurace; jako posilu za sebou táhne kamarádku, tlustou cikánku, která má ale svoje zkušenosti, a tak se drží zpátky. Jakmile jde číšník zasáhnout, cikánka se stahuje z dobytých pozic a vrací se do bufetu. Bojovná stařenka se ovšem rozejde:

„Já chci taky kafe! Já jsem taky člověk!“

Několik lidí se otočí, připraveno zasáhnout ve prospěch lidských práv, číšník neochotně couvá, ohavná stařenka si přisedá k Evě.

„Já si k vám sednu, už mě bolejí nohy – nechcete hádat z ruky? Za kafe? Tam mám kámošku, ta umí hádat z ruky.“

Číšník je ve střehu, Eva shovívavě vrtí hlavou, že klid, všechno je v pořádku. Jen ještě jedno kafe, tady pro pani.

Stařenka se rozplývá vděkem a hodlá si svoje kafe zasloužit.

„Móc děkuju! Ste móć hodná! Mě už bolejí nohy – furt tam tak stát – v tom bufetu.“

Eva ji zamyšleně pozoruje: stařenka dostala kafe do hrnku, ne do skla. Eva si řekne, že ten číšník to přehání. Pak si všimne, jak se jí stařenka chtivě dívá do sklenice – a pomyslí si, že to ten číšník ani moc nepřehnal.

„Jaký to je s tou šlehačkou?“

„Dobrý, dík...“

„Že byste mi tam kousek nedala, máte toho tam takovej kopec...“

Eva je sama zaskočena, jak velmi je jí to nepříjemné: lidská práva ano, ale ne na šlehačku z mého kafe! Nicméně se řádně a vychovaně zastydí a veškerou svou šlehačku stařence předá. Přispěchal číšník: nějaký problém? Nene, všechno v pořádku. S tím hrnkem to opravdu nepřehnal...

Stařenka tento skrytý dialog neslyší: spokojeně mlaská, což ji Evě ještě víc vzdaluje.

Ted' vzhledla. Vidí, že je pozorována – nerada odvrací pozornost od šlehačky a hledí se věnovat konverzaci:

„Ste taková pěkná, čistá, to máte určitě bohatýho pána!“

Eva nevěří svým uším: „Prosím?“

„No, se kterým ste, ne? Ten, co sem s nim já, to je lump, ten mi všechno sebere.“

Mimoděk šlápla, kam neměla.

„Tak od něj jděte pryč!“

„É – a nekoupila byste mi panáka?“

Eva rázně zavrtí hlavou; tyhle zmuchlané, zašlé ostatky ženství jako by se jí přišly vysmát: jdi na hrad a řekni jí, že ať se líčí na prst tlustě, téhle podobě že neujde...!

„Povídám: vykašlete se na něj!“

„A – koupíte mi panáka?“

„Ne!“

Stařenka překvapeně zamžiká: umí se vlichotit, ano, umí se vlou-
dit, ale téhle reakci moc nerozumí. Eva je sama sebou taky trochu
zaskočena; zavrtěla se na židli, uvolňuje si svetr kolem krku a má
najednou nějak daleko do té profesorky, co ještě předevčírem v jed-
né městské knihovně tak moudře rozprávěla o manželství. Očima
ne že by hledala číšníka, to ne, ale –

Stařenka už pochopila, kam všechno směřuje, a tak ještě posled-
ní pokus –

„A nemáte nějaký drobný?“

„Ne! Platím daně! Platím sociální a zdravotní – obraťte se na ně!
Na policii – na sociálku – co já vim...“

„Se na mě každéj akorát vyprdne,“ řekne stařenka zamyšleně
a velmi tiše.

„Tak vyhod'te toho chlapa...!“

„Co já – sama bába – bez mužského...“

Ale to už je tu číšník, kterého Eva sice nezavolala, ale ani neod-
mítla...

„Promiňte, na někoho čekám,“ říká s pohledem mimo a objedná-
vá si další kávu s velikou šlehačkou, zatímco číšník stařenku i s jejím
kafem odvádí směrem k bufetu; už jí jde naproti tlustá cikánka;
věděla, jak to bude dál, a tak tu celou dobu čekala za skleněnými
dveřmi – a teď si kamarádku odvádí, kam obě patří: za skleněné
dveře do bufetu na stojáka.

Evě je z toho mizerně; nikdy neměla peněz nazbyt; ale teď se
vždycky odněkud vynoří někdo, kdo jich má ještě míň, a loudí. Má ona
čas trávit celé dny v bufetu, sakra? Ona pracuje – tak ať ostatní taky

pracujou, sakra, a budou mít na svý kafe s vlastní šlehačkou, hergot. Že pro ně jsou jen pomocné práce? Soráč: měli se ve škole líp učit!

„Neměla byste umřít?“

Eva vzhlédne. Číšník zdvořile opakuje otázku:

„To okno: nechtěla byste ho zavřít? Netáhne na vás?“

Eva zavrtí hlavou – a dá si ji do dlaní, tu nebohou hlavu, na kterou toho je teď najednou tak moc – a v níž se právě teď míhají fleše rodinných fotek: Vánoce, narozeniny, on s dcerou, ona s dcerou, oni dva, tady je ta do časopisu o rodině: Eva kdesi cosi přednášela, přišel fotograf udělat k článku pár fotek: ona s dcerou, oba s dcerou: tulí se k ní každý z jedné strany – úsměv! Výborně! A teď vy dva spolu! Blíž k sobě, ještě blíží! Pane, vemte svou ženu nějak kolem ramen, víte, jak to myslím, víc k sobě, pani doktorko, usmějte se na muže – nebo se aspoň nějak přitulte! Nevyšlo to. Strnule, ztuhle vedle sebe, ne spolu: vedle sebe.

„Oni se neumějí objímat,“ řekla tehdy dcera...

Ach ano, dcera. Ty děti. Není kam se před nimi schovat s nervozitou, zklamáním, lítostí a slzami žalu; v práci je vše komilfo: zajisté, ovšem, nikoli, děkuji mnohokrát; smutky ponechte prosím v šatně – žal? To je nevkusné! Jak se omluvit dceři, že mě nacházela doma s očima rudýma pláčem? Jednou řekla: mami, jak chceš, abych byla šťastná, když ty seš nešťastná? Mučíme své dcery svými žaly, jako kdysi naše matky mučily nás...

Naštěstí se sem hrne Pavla: začínající, nepochybující, plná otázek a odpovědí a energie a budoucnosti – jenže Eva má svého dost a v ten moment lituje, že na tuhle schůzku šla...

„Teda, to je věc: samá objížďka, všechno rozkopaný – u každý díry smečka Ukrajinců – kafe! presso – nebo ne, turka! – nebo pardon: presso, ale s mlíkem!“ (Číšník nese něco na talířku.) „Jé – a tohle chci taky!“

Pavla se usazuje a vysvětluje svůj nástup: „No co – chci všechno a hned!“

No a co? Všechno a hned, sakra, je mladá, je chtivá, nemá čas: když jí to nedáte, tak si to vezme! Copak se Eva nedokáže poučit?

„Tak co je?“ Unavený pohled. Pavla by z něj měla pochopit, že Eva mele z posledního.

„Ále – jen tak – chtěla jsem tě vidět, mluvit s tebou, rozumíš.“

Eva nic: čeká na detaily.

„Prostě je to na pytel – cejtim se blbě – Tůma někoho má – já měla taky, ale – ten taky někoho má...“

No a co. Tys měla – on měl – je mi to fuk, chci domů...

„Takže teď nějak nevím...“

Eva nic.

„Není ti něco?“

Evě nic není. Evě je do breku.

„Že nic neříkáš...“

„Nic – dobrý – nervy...“

„Nervy? Ty? Taková frajerka?“

Eva se zděšeně zadívá: tahle slova už dneska slyšela. Za svítání.

„No že seš vždycky tak nad věcí.“

Frajerka nad věcí. Bořte se, světy, neboť nedosti na jednom trápení...!

„A jaks na to přišla, že někoho má?“

„Kdo – Tůma? – ten druhý: no, měli jsme spolu bejt pár dní – a on to odpískal, jako že má práci a tak – a celou dobu byl někde mimo s nějakou fuchtlí...“

Eva nic – ale přemýšlí.

„Když to udělá manžel, neřeknu, ale milenec... To člověka otráví!“

„Kdo to byl?“

Neurčité pokrčení ramen: „Ále – takovej – romantika – červený víno – tlumený světla – znáš to...“

„Nebyl to náhodou můj manžel, že ne?“

„Prosim tě!“ Ta reakce byla trochu přehnaná – ale Evě je teď všechno jedno...

„... Ale tys přece říkala, že spolu nežijete – tak i kdyby, ne? A musím přiznat – že jednou se na mě sápal – kdysi – na loňským

silvestru, myslím – ale já mu řekla *helehele, vodpal*, Eva je moje kámoška. Tot' vše!"

Eva bolestně zavře oči: Tot' vše. To jeho ohavné úsloví. Takže vlastně – Eva se chabě usmívá – italská babice vstoupila do hry jako Evina mstitelka – za to by jí ovšem patřil vřelý dík!

„Tot' vše...?“

„Co je ti? Hele, já si ti přišla postěžovat, ale ty vypadáš fakt děsně... dáme panáka: pane vrchní!“

Objednává a dostanou vodky.

„Kopni to do sebe – no tak – tak – dobrý? Hele, uděláme si někdy pěkný den, co říkáš: manikúru – pedikúru – láhev vína, laky na nehty, pleťový masky – co?“

„Proč nám to nikdo neřek? Že je život tak strašnej...“ To byla tichá vzpomínka na starou Popelku tenkrát v knihovně – ale Pavla to nechápe.

„Hele, já se ptala – u odborníků, na to na všechno: manželství – vztahy a tak; mám si koupit psa. Koupit psa, chápeš? To jako s ním mám spát, s tím psem? Mám s ním chodit do kina?“

„Tiše!“

„A že to všechno – ty Tůmovy podrazy, to jeho věčný zalítávání, když já byla doma s dětma – že to celý ty léta rostlo a čekalo za dveřma – to je nezajímá?? Idioty?“

„A ten – cos ho měla – bylo to nějak – hodně dobrý?“

„Ále – nic moc – v posteli dobrý, ale stejně by se nerozved; hele: já se ukázněně starám vo rodinu – třináct let! – a mám si koupit psa??!“

Kumulující se krize posledních hodin nachází uvolnění v jediném upřímném Evině výdechu: „Do prdele!“

Několik lidí se ohlédne, Pavla je svěžím projevem staré profesorky udivena.

„No co! Ulevuju si... Pak se přestanu mejt a potom si budu dělat do kalhot.“

Eva se malátně vrací do bytu. Rozhlíží se, jako by tu byla poprvé, odkládá svršky a pomalu se to v ní rozpouští: ví, že by měla dát věci i sebe do pořádku, ale nejde to – nejde to; občas něco vezme do ruky – a zase položí – nebo dá jinam – a pak zpět – svět se rozpadl na nespojitě jednotliviny – nic s ničím nesouvisí a všemu konání schází odpověď na prostou otázku: „Proč?“

Umejt se a jít si lehnout – a proč?

Protože se musí zejtra do práce. A proč?

No protože se to musí a penízky a co by tomu řekli lidi kolem a tak vůbec a všelijak. A proč? Nebylo by lepší nechat to všechno plavat? A jenom spát? Anebo civět před sebe?

Eva usedne na kraj křesla, aby všechno nechala plavat a civěla před sebe – ale zakrátko má byt plný postav, které jí přišly vynadat...

A je to bilance: postavy mohou mlčet, mohou se potměšile usmívat či nesouhlasně mračit – Eva stejně ví, jakou námitku, jaký výčet nedokonalostí, nezvládnutí, pochybení a jiných hříchů představují...

„Dvacet pět let – ach bože – a co z toho...“

Na křesle pohodlně uvelebený manželský poradce jako odpověď mechanicky odříkává:

„Říká se tomu krize prázdného hnízda...“

„Dej mi pokoj!“

Byly doby, kdy uctívala manželské poradce jako šamany: vidění světa ve vztazích, to byla novinka, která jako blesk rozčísila šedivý svět tvrzení a důkazů, svět literární vědy; už neříkala „jak jsme právě dokázali“, ale „jak se to z tohoto hlediska jeví“; už neříkala „toto je pravda“ – ale „já to vidím takhle“. To byl objev pro snaživou žínku! Nadšena novou optikou jako novou hračkou vrhla se do páchání dobra a svoje vlašné, formální, nespojitě manželství se jala vylep-

šovat hlava nehlava. A bylo po ptácích: vlašný, formální a nespojitý manžel se ukázal být s dosavadním stavem zcela spokojen – i žasl naopak, s čím že ona spokojena není: poradna? Proč poradna? Jak poradna? Nic poradna! Copak dělám něco blbě? Mně nikdo radit nebude! Že jsme si daleko? Ty seš daleko! Já nejsem daleko, jsem tady, prdlajs daleko, a nech mě bejt!

Eva nejdřív nechápala, proč se s ní manžel utkává jako s nadřazenou mocností, ale pak si řekla, že taky nemusí rozumět všemu, co se jí před nose děje, a věnovala se praktickým krokům nápravy. Četla odbornou literaturu, navštěvovala poradny, pracovala na sobě – a přitom jí uniklo, že má-li ta legrace k něčemu být, měli by oba chtít zhruba totéž. Jenže nechtěli: Eva chtěla změnu – a Jaromírovi se naopak líbilo, jak za dlouhých temných večerů, kdy jiné dvojice se věnovaly tanci, sexu či dobré knize, naslouchá Eva jeho vzpomínkám na těžké dětství a činí si poznámky do notýsku. Ani si nevšimla, že se sbližují a jsou s manželem spojeni ne jako muž a žena, ale jako rodič a dítě.

Poradce, pohodlně rozvalený v Evině křesle, je jedním z mnoha, kterého Eva na své omylné cestě za štěstím potkala: není to ten kamarád, k němuž se kdysi obrátila o radu; je to takzvaný klasik, čili zastánce toho modelu rodiny, kterému se říká klasický a spočívá v tom, že ženin život je muži k dispozici: žena se stará o jeho byt nebo dům, o jeho děti, čistotu a pohodlí; dělá vše, čeho je třeba, aby se on mohl nerušeně věnovat tomu, co ho baví. Připustit, že žena je taky člověk, totiž lidská bytost téže, nikoli nižší kategorie – to by pana poradce mohlo připravit o erekci.

Proto nepochybuje a má jasno: pohodlně se rozvalil a pak začal: „Koukněte pani“ – muži klasikova druhu oslovují i graduované ženy úhrnně „pani“; dělá jim dobře mluvit tak s „minoritami“, totiž se všemi, kdo jsou třeba početnější, ale nejsou bílý muž. A bílý muž na ně shlíží z výšin pyramidy lidství s blazeovaným nezájmem a laskavým pohrdáním:

„Koukněte pani, bije vás? Pije? Sází? Tak co byste chtěla?“

Eva by toho blba nejraděj nakopla, ale je fyzicky slabší než on. A vysvětlovat mu něco je marné, protože klasik kašle na to, co si kdo myslí; klasik o sobě nepochybuje, protože je bůh. Proto jsou takzvaní klasikové v hloubi duše ateisti, třeba jsou navenek klér: rádi by věřili, ale srdce jim to nedovolí; nemohou připustit nějakou autoritu nad sebou.

Byt už je plný postav Evina života: jsou tu kamarádi, spolužáci, známí, kolegové z práce, dcera Michaela řečená Myška i Pavla; přišli Evu soudit – anebo vyslechnout – nebo se jen podívat, jak umírá...

Eva v tlačenci blížkých vidí i matku.

„Mami!“ Eva má slzy na krajíčku. „Mělas pravdu, mami, má ženskou a předtím taky – a nejspíš furt!“

„No jestli já jsem to neřikala...“

„Mami, já jsem na dně...“

„No a nám zase celou zahradu rozhrabaly slepice – to je furt něco.“

„Mami – ten hodnej chlapec, co jedinej se mnou může vydržet, jak jste mi říkali, spal s mojí kamarádkou a teď si našel šedesátiletou slečnu, co miluje zlato, a představil ji Myšce a mejm kamarádům!“

„Ty seš moc přecitlivělá, to je vono!“

Všichni přítomní naslouchají s věcným zájmem entomologů: přitom berou do ruky a prohlízejí, co je v bytě: šaty, fotky, maličkosti patřící na krbovou římsu; různé předměty, které si navzájem ukazují a hovoří o nich, očíhávají je a vůbec Evin život věčně studují. Během Evina hovoru s matkou se postupně stahují k nim, kolem nich a nad ně jako mračna, uzavírají se nad nimi jako klenba – a příležitostně se tiše vyjadřují k dialogu jako zdrženliví, neúčastní komentátoři...

Nejhorlivější Evin kolega ze školy to Evě přeje – má pocit viny, a to v něm budí agresi. Kolegyně vedle je tu nová, tak se drží stranou.

„No tak sme to věděli, no!“

„Já nevím, já jsem tu nová...”

„No tak sme s nima byli na večeri – přišli na fakultu – a co sem měl dělat?! Sem je měl vyhodit?”

Pavla: „Ty seš moc chytrá, rozumíš, vedle tebe se chlap musí cejtit jako blbec!”

Matka k Pavle: „Ale to je snad v pořádku, ne?”

Kolegyně: „Já nevím, já jsem tu nová.”

Stařenka z bufetu zatím prolézá a očichává byt, horlivě přitakává na tu či onu stranu a bere si ze skříní a z ledničky, co se jí líbí.

„No tak sem je pozval na chalupu – no bóže!”

Poradce si zjednáva klid: „Přátelé, nic nového pod sluncem: říká se tomu...”

Eva už to nemůže vydržet, chytá se za hlavu: zoufale, prosebně: „Dejte mi pokoj!”

Boris zatím sedí na lešení, kouří a mlčky Evu pozoruje: je v bytě sama. Boris je na lešení taky sám, protože je noc. Dívá se zamyšleně, jak se Eva potácí prázdným bytem, brečí, oslovuje prázdné zdi a drmolí jakési prosby. Dívá se na ni soustředěně, ruce drží jako meditující Buddha: dlaněmi proti sobě, s konečky prstů u sebe, jako by čaroval.

Z Evina pohledu je uvnitř bytu husto: postavy jsou aktivnější a začínají na Evu útočit:

Kamarád: „No tak se zamiloval, tak mu to dopřej!”

Pavla: „Musíš to vidět taky z tý jeho stránky!”

Matka: „Já nevím, ke mně von se teda vždycky choval slušně...”

Kamarád: „Tak mu to voduš...”

Ale odpouští se nepřátelům! Ne těm, co slíbili snášet s námi dobré i zlé... Vrahům, prosím – ale píše se někde, že se má odpouštět zrádcům? Kteří dobře věděli, co činí? To Evě běží hlavou, ale do babylonu kolem sebe se už nevkládá. Poradce mele tu svou: „Já vím, že to nebudete chtít slyšet, ale jestli smím něco dodat, rád bych zdůraznil, že nejde o nic neobvyklého: říká se tomu krize prázdného hnízda...”

Eva očima hledá matku:

„Mami – já jsem děsně sama...!“

„Ale on říkal, že už jste se dávno rozešli...“

„Jak to? Kdy to říkal?“

„No – já nevím – tuhle, jak u nás byli, ale vona je fešná, taková do světa! Klobouk a brejle! Taky bys na sebe měla víc dbát! Já ti to pořád říkám!“

K tomu už Eva nemá co dodat: všichni se na toto téma věčně a živě baví mezi sebou a klenou se nad Evou jako nebesa, proti nimž není obrany...

„Ale vona není zas tak nesympatická, žejo?“

„Má docela švih...“

„Ony Italky tedy, jestli smím něco dodat – mívají něco do sebe.“

„Já teda miluju italskou módu!“

„A italský filmy!“

„Já teda žeru italský auta!“

„Nebo italská kuchyně!“

„A italská zmrzlina!“

„Já teda vždycky milovala starý italský veselohry...“

„A klasiky: Fellini, Visconti, Pasolini...“

„Vůbec celej neorealismus!“

„A v těch novejších filmech jsou zas krásný interiéry, žejo!“

„Nojo, byty, to voni umějí!“

„A boty taky...“

Eva bezduše sedí, jako by nevnímala debatu nad sebou; teď se k ní naklání manžel:

„Vidíš – tví kámoši mi fanděj, dcera mi fandí – všichni jsou na mojí straně. Tady mi to podepiš – je to jen formalita...“

Boris vidí zvenčí Evu v prázdném bytě, jak bere ze stolu nějaký papír a trhaně, mechanicky, jako loutka cosi podepisuje... ani to nechte – je jí to jedno – jen pořád něco nesrozumitelně drmolí...

V bytě plném debatujících postav Eva zahlédne vzadu u dveří stát dceru, která jako jediná z přítomných s Evou soucítí:

„Mami?“

„Myško! Ty seš tu taky?“

Myška je statečně upřímná – a nešťastná, jako každé dítě, které je trháno na kusy: „Mami, já za to nemůžu, táta nás s ní pozval na oběd, mami, já nechci bejt mezi váma, ani nechci o tom mluvit – to je vaše věc!“

Eva se za sebe stydí; mluví polohlasem, skoro šeptem:

„Jo, jasně, jasně – to nic – promiň...“

„Mami, já vás mám oba moc ráda, oba! Ale jsem už dospělá a žiju sama – a mám svoje starosti – já se tímhle nechci zabývat. Já nechci bejt na ničí straně! Rozumíš mi?“

„Jo jo, já vím – promiň – to bude v pořádku – já – jen – že teď zrovna nevím, co mám dělat – rozumíš – nikdo ho nikdy nekontroloval – dělal si, co chtěl – ale on ji musel představit tobě a mejm rodičům...“

Na lešení před oknem sedí Boris s nohama zkříženýma, nervózně kouří, sleduje zvenčí Evinu zoufalou samomluvu a bojuje sám se sebou, aby nevlezl dovnitř.

„Měl i dřív vztahy mimo – a kdyby mi řek, promluvme si – tak a tak – ale on s ní obešel všechny moje kamarády a známé – rozumíš – ne svoje, ale moje! – byl s ní dokonce i u mě ve škole...“

„Já vim, mami, já vim, ale já o tom nechci mluvit!!“

„Jasně, jasně – promiň – dík, že jsi tu, dobrou noc...“

Dcera zmizí, Eva působí velmi vyčerpaně, pokusí se pousmát, ale ten smích se zlomí v hluboký, bytostný pláč...

Přítomné figury se na ni mlčky dívají.

Boris ji sleduje zvenčí z lešení, vidí ji loučit se s nepřítomnou dcerou a pak padnout na postel v návalu pláče; nejradši by zaklepal, ale neodvažuje se – a tak si zapaluje další cigaretu, protože nechce usnout a protože je mu zima...

Je ráno. Časné ráno – začalo svítat. Eva se probouzí chladem: ležela nepřikrytá na posteli, s očima červenýma nevyspáním a pláčem – kolem roztrhané rodinné fotografie.

Zvolna se zvedá, aby šla zavřít otevřené okno – a s mírným leknutím přitlumeného polovědomí najde na lešení ležet Borise, zabaleného v hadrech, obestavěného prkny, aby nespadl.

„Proboha! Co tu děláte?“

„Izvinítě – pardon – promiňte...“

„To jste tu byl celou noc? Proč – jste tu spal? Pojd'te dovnitř, tady zmrznete!“

Boris pomalu, rozlámaně a ztuhle leze dovnitř.

„Ja vas ochraňál.“

„Jo...? A před čím?“

„Pered vami. Ja vam daval energii – nechechtájtěs, eto serióžno! V kupálňu vazmóžno?“

Boris leze dovnitř, Eva se ptá, jestli čaj nebo kafe, staví na čaj a kafe a je jí velmi milo mít u sebe v tuhle chvíli lidskou bytost. Je jí milé, že je to muž, protože ji právě muž opustil; je jí milé, že je to muž, s nímž není třeba diskutovat, protože by další diskusi o životě už nevydržela. Je jí milé, že je to absolutní cizinec: úplně odjinud, živí se rukama a jeho svět má prostší, pevnější dimenze, než jsou ty její – není v něm nic spojitého s její zvětšelou a zmarněnou minulostí; je jí milé, že to je muž, který ji nebude obtěžovat svou sexuální přitažlivostí, protože jestli by něco právě teď nezvládla, tak povinnost být přitažlivá.

„Garjáčij čaj, jėsli vazmóžno – balšóje spasíba!“

Boris se v koupelně spláchl horkou vodou a frká, prská, cáká, stříká jako kůň a frotýruje se ručníkem; Eva si s úsměvem před-

stavuje tu spoušť cákanců na zdi a kolem zrcadla, louži na zemi a nepoužitelný ručník. Je jí to velmi příjemně jedno.

Boris vychází ještě mokrý, natahuje na sebe tílko a zalívá kytku u okna.

„Vy potřebujete ňuchat žlutý kytky. Vam treba energija. Žlutý kytky dadut energiju.“

Eva položí na stůl kafe a čaj, Boris se usadí na křeslo. Eva je velmi vyčerpaná – pracně, ale vlídně se snaží o konverzaci.

„Jak dlouho jste tady? Myslím v Čechách?“

„Okolo pol roka.“

„Jste Ukrajinec? Nebo Rus?“

„Ja ně Rus. Ja Moldavan!“

Eva marně loví v paměti, kde že leží Moldávie.

„Éto málenkaja zemlja meždu Ukrajinou i Rumuniou; tože byla v Savětskom sajuze – takája málenkaja, nevidno na mapě.“

„Ale moldavština je slovanský jazyk, ne?“

„Nije! – moldavština blizu rumunskomu, i italskomu jazyku; pa rusky my byli dolžny – museli gavarit' vo vsjom Savětskom sajuze.“

„Řekněte mi něco moldavsky.“

Boris něco řekne, Eva nerozumí. Podobá se to cikánštině.

„A jak dlouho tu budete pracovat?“

„Uvídimo. Ja chaču svojej dočke – svojej dcěre – postávit' dom.“

Eva skrývá mírné pobavení: „Jo? A kde – tady? Jo?? A kolik vám platěj za hodinu?“

„Tridcat' kron.“

Eva potlačí úsměv a pokývá hlavou: „No – to teda máte co dělat.“

„Ja znāju rabótať, ja būdu óčeň mnógo rabótať!“

„No – to budete muset. Víte, kolik tu stojey parcely – projekty, povolení – materiál – cihly a tak?“

„Tréba informácie...“

„No – to teda jo...“ Eva se pro sebe usměje nad tímhle dalším dojemně patetickým, beznadějným hrdinou, co přijel odkudsi

s velikým snem – který se mu nikdy nemůže splnit, protože je to sen nedosažitelný i pro mnoho domorodců. Natož pro dalšího příbloudilce z bývalého sajuzu – čert ho byl světu dlužen. Ale nebude to Eva, kdo to všechno tomuhle člověku vysvětlí.

„No, víte – ono to tady taky není tak jednoduché – já mám dceru už dospělou – a tenhle byt jsme s manželem koupili – no to ani nebudu říkat za kolik – prodali jsme dvě chalupy po rodičích – dcera je teď se svou dcerou v našem starém bytě – a tohle mělo bejt – na starý kolena. Jako pro nás...” (Sevřelo se jí to v krku – co mu to tady vykládá?)

„No nic – já jen, že... je tu hodně lidí od vás – a z dalších republik bejvalýho sajúzu, no – ale přeju vám hodně štěstí.“ (Hořký úsměv. Boris uctivě mlčí. Konverzace vážne.)

„Jaká je vaše původní profese?“

„Šafjor“

Ticho.

„Ja jáchal gruzavikom, balšój – velikij – nakladák – krasávec! Ural, Kavkaz – Sibir – vsjo!“

Eva cítí, že by měla upřímně žasnout nad velikostí Sovětského svazu, ale nějak se jí nechce. Navíc má dojem, že pro hosta udělala dost, když ho rozmrazila, a bez problémů vnímá jeho ruskou češtinu. Zdvořile pokývá hlavou.

Boris se odmlčel, trochu zaražen, že v téhle zemi se nad rozlehlostí a velikostí sajuzu tolik nežasne, a neví, o čem mluvit dál. Ještě nedopili, tak vyndává fotky:

„Éto zděs maja dóčka i éto maja vnúčka.“

Eva zdvořile prohlíží a chválí.

Podá jí řidičák: „I zděs moj pásport šafjóra – savjétskij i moldávskij.“

Eva to prostuduje: „Jmenujete se Boris? – Já jsem Eva.“

Boris se zdvořile ukloní, jak mu křeslo dovoluje.

Zas ticho.

„Jéva... nu vot...”

Eva má trochu pocit viny za svůj rezervovaný postoj k ruštině a Rusům, tak se tedy taky blíž představuje, aby překlenula mlčení.

„Já učím studenty; literaturu, knihy, čítat' – panimat' – i pisat' tože...“ Ačkoli – že učím studenty napsat povídku, to by mu mohlo bejt fuk jako mně Ural...

„Jásno: učíš děti čítat' i pisat' – učitel'nica, rozúmim.“

„No – dalo by se to tak říct. A taky mám vnučku. A dceru.“

Boris se zachechtá, vděčně, že se může nějak projevit. „Ech – děduška s bábuškoj pijut kafe.“

Eva se zdvořile zasměje, ale moc veselo jí z toho není.

Boris se uvolněně protáhne. „Kakaja zděs tišina.“

„No, v tomhle kraji není moc průmysl...“

„Ja němyslju promyšlenost': tišina patamušto zděs něstreljajut...“

„Jako že se tu nestřílí...??“

„U nas v Kišiněvě – eto glavnyj gorod – tam každý večer, každý děň slyšať iz lesa, kak streljajut. Ratata! Každý děň něskolko ljuděj najdut mrtvych v lesu.“

Evě se prohodila stupnice hodnot: tenhle člověk má opravdu jiné starosti než banální rozvod po banální krizi; od této chvíle se na něj dívá jinak...

„Maja dočka pisala, što troch majich malčikov už ubili...“

Eva civí, on vysvětluje:

„Majich: katorych ja učil. Ja dóma zanimálsa spórtom, box, džudo, zapas; ja iměl svajich malčikov, katorych izučal i treniroval – nu – tri uže...“

„Jak to...?“

„Nu – Jáva. Kak. Chočeš s banditami – jėsli něchočeš s nimi, uběžaj. Nebo ubijut. Vsjo. I eti mají ochraňali adnavo...“

„To je děsný...“

On vstane, Eva má o čem přemýšlet; zavalila ji veliká lítost nad sebou – nad ním – nad světem...

„Što dělat, taký život... Nu – spasiba balšoje za káfe i čaj – vy spasila moju žizň – zachranila život... Uže čas – musim na rabotu – ničeho něbojtěs – vsjo budět charašo.“

Eva sotva stojí a civí na něj s očima plnýma slz. Boris opakuje:

„Vsjo budět charašo...“

„Jo? A kdy?“

„Mmm – uvidimo. Počekajem. Buděm rabotať – rabotať trěba – i patóm...“

Vrací se zas k oknu, Eva se na něj dívá – stojí uprostřed místnosti, jako by měla co chvíli upadnout, mluví tiše, bezhlese:

„Já – mám ted' nějaký problémy – rozumíte...“

Ani neví, proč mu to říká – nějak jí došla pára – Boris kývne, vypadá, že chápe, a vážně čeká, co mu Eva ještě chce říct.

„Prosím vás – nezlobte se – promiňte – můžu vás o něco požádat? Já – mohla bych se vás – trochu – chytit?“

Boris velmi vážně přitaká a stoupne si před ni, s rukama mírně od těla, jako že je k dispozici. Je to velmi vážná chvíle. Ani náznak sexu či koketerie; dva tonoucí potkali stéblo. Eva jde k Borisovi, otočí si ho zády a obejmě ho: přimkne se k němu pevně, to potřebovala. Něčeho – někoho se chytit. Zavřela oči a drží slzy na krajíčku. Zhluboka dýchá – pevně se drží Borisových zad, opře se o ně tváří a rozpláče se naplno...

Boris zřejmě dokonale rozumí a drží.

„Vazmi, děvočka, vazmi – vsjo budět charašo...“

Eva vydechne úlevou, otře slzy, a jako by se nechtěla odlípnout, s rozpaky poděkuje.

„Dík, nezlobíte se?“

„A kakže! Ja kamarad – ili chuj sabačij?“

Eva se skrze slzy zasměje.

„Nu! Vot! Uže chechtáješ – charašo! Tak trěba!“

Evě se opravdu ulevilo – Boris se chystá zas k oknu.

„Klidně zas přijďte! A můžete i dveřma!“

Podává mu vizitku: „Tady – kdybyste chtěl předem zavolat...”

Boris se s vraštělým čelem slabikuje Evinu školní vizitku – ohromeně vzhlédne:

„Profesor!! Ja dúmal, što vy učiteľnica – i vy profesor!”

Eva mu rychle vezme vizitku, aby se situace nezměnila, roztrhne ji a zahodí.

V Kišiněvě se střelí. Že je profesorka, to jí životní sílu nedodá. Je třeba se zvednout. Eva se usměje.

„Přijďte oknem. Kdykoli.“

Boris se taky usměje – poprvé – sebere roztrženou vizitku a doporučí se oknem. Eva ho sleduje vděčným pohledem, jako Pátka na svém ostrově...

11

Normální cvrkot na katedře: někdo někoho hledá, někdo něco hledá, studenti čekají na zápočty, prostě škola. Eva – sakra, aspoň že ví, jak se jmenuje – je jako praštěná palicí. Říkají, že rozvod po pětadvaceti letech – to se dá člověk do pořádku tak za dva roky – uvidíme. Eva se motá, tupě civí –

Okolí neví, jak s ní jednat: každý se snaží jí radit a nějak osobně se zasloužit, aby ten trapas zmizel. Že se současně kamarádí s jejím manželem a tou jeho starou italskou jalovicí – no bůže! Tak jí v duchu nadává, a co? Nahlas říká: nevím. Pořád od ní někdo něco chce a ona s mdlým úsměvem mechanicky opakuje: nevím. Lituji, nevím. Prostě nic neví. Co se děje dneska, co bude zejtra, kdo je a proč tu je a co dál a jak; na nic se jí neptejte – Evě dá dneska práci trefit se nohou do podlahy... Kde má brejle, sakra, pětadvacet let – vlezte jí všichni na hrb!

Eva vypadá velmi neupraveně, zmateně a znaveně; právě referuje šéfovi z papírů o své misi po knihovnách.

„To setkání bylo fajn, tady je zpráva, studenti si dělali všechno sami: byly jsme s Pavlou taky v místní knihovně.“

Kolega má potřebu projevít pochopení:

„A jak je?“

„Dík, dobrý“

„A co dcera, jak to snáší?“

Eva na něj s úžasem pohlédne:

„Má dcera je plnoletá; má dceru – táhne jí na třicet...“

„Jo? A už se vdala?“

„Nikoli, má dcera je stále svobodnou matkou, jestli myslíš tohle – u vás doma, předpokládám, je všechno v pořádku?“

Kamarád nepochopil narážku a nadechl se k bodrému komentáři:

„Jojo, dobrý – to rodinný zázemí je holt důležitý – to víš – v tomhle je ta moje ženská dobrá, skvělá, jako pro rodinu, myslím, taky drží holky zkrátka, aby do něčeho nevlítly...“

„Jako ta moje...“

„Jo – teda, ne, aby sis nemyslela – ale moje holky studují, rozumíš – a sou fakt dobrý, mám z nich radost...“

„Gratuluju...“

„Hele, každé chlap musí někdy ulítnout – to si nevybereš...“

Eva chabě přivírá oči a čeká, až to přejde.

„To by ani nebyl chlap, rozumíš – víš, jak to myslím...!“

Eva ví, jak to myslí: správně chlap se v pátek ožere a má nějakou milenkou, aby si měl s kamarádama o čem pokecat v hospodě.

„Hele, taky jsem blbnul, vid', ale Jaruš je v tomhle fakt skvělá...“

Eva má sklopenou hlavu. Je jí trochu mdlo a ráno zvracela – ale není to to, co myslíte. To by bylo neposkvrněné početí. Kamarád pokračuje a je k nezastavení. „... Hele, vono ho to přejde, von se vydovádí a pak se uklidní – no nic – já jen – že s tebou fakt cejtim...“

„Já vidím, Pepino: A pořád nevím, co seš? Kamarád? Nebo chuj sabáčij?“

Kolegyně ruštinářka, co nic neví, protože je tu nová, spěchá na pomoc:

„Psí vocas, pane docente, to je rusky!“

Eva na kolegyni vděčně pohlédne: to je na celé situaci snad nejhorší; vidět, jak ti to někteří nejbližší přejou...

Kolegyně je trochu zmatená z toho přátelského pohledu a skoro se zapýří:

„Já nevím, já jsem tady nová.“

Řečeno bylo kdysi kýmisi, že peníze de facto neexistují; že to, co známe pod tím pojmem, jsou jen zástupné symboly, představující energii: životní energii – nic menšího. A že honí-li se někdo za penězi, počíná si, jako by stíhal bájněho jednorožce: zvíře, o němž všichni vědí, všichni o něm slyšeli, ale nikdo je nikdy neviděl. Máme se honit za konkrétními věcmi, které za ty peníze chcem – když už se chceme honit... Zhruba v tom duchu teď Eva malátně vnímá, že ztratila směr, ztratila cíl, všechno kolem ní plyne, ale ona se zastavila: je bez pohybu, ztratila energii a energie i peníze od ní odplouvají...

Jako v mlze sleduje nažhavenou Pavlu, která skládá lejstra do tašky a chystá se odejít. Něco spolu vyřizovaly. Něco. Evě je to fuk. Pavla drmolí něco, k čemu se už chvíli chystala, a nějak nenašla odvahu a způsob, aby vše vysvětlila a přitom zůstala celá...

„Prosim tě – asi takhle – znáš Tůmu – jak na tebe žárí – že seš moje nejlepší kamarádka – a jánevímco...“

Eva moc nerozumí a je jí to fuk.

„No: a von pořád, že mi radíš proti němu – jako že mě navádíš proti němu, rozumíš...“

Eva pořád moc nechápe, ale poslušně čeká, co vývoj přinese.

„Prostě – hele, mě to mrzí – ale: sehnal Štanglovi advokáta. Ovšem skvělýho – třídu!“

Evě ani teď nic nedochází – a nijak to nezapírá.

„Chce tě dostat z bytu!“

Eva se zvolna probírá natolik, aby pochopila, že nechápe.

„Ale jak to...?“

„Tys mu prej něco podepsala.“

Trapná pauza: teď by to mělo Evě dojít, už by měla reagovat, investovat trochu rozhořčení a nenechat to všechno na Pavle, chudince, co se tu obětuje a co za to má...!

Eva cítí, že se po ní něco chce. Něco, čeho zrovna teď právě není mocna. Nevím – nemůžem – nemáme – zeptejte se příští týden... Ale Pavla tu je a čeká na její reakci. Je třeba ji ušetřit trápení, jasně; Eva se nadechuje k výkonu promluvit rázně a k věci:

„Hele – mně je to fuk...“

Pavla si bere ze situace aspoň toto alibi: všechno jí řekla. Včas. Takže je mimo. Jí nikdo nemůže nic – kdyby něco...

„No, to jsem ráda, že to bereš takhle – ale nelenila jsem: byla jsem u kámošky – všechno to mám tady, hele...“, vyndává na stůl poznámkový blok – „automatické spoluvlastnictví už nefunguje – a jestli je kupní smlouva na něj, tak je to prostě jeho. Posloucháš mě?“

Eva nepřítomně kývá – jasně že poslouchá – odkudsi zdálky připlouvají slova – žbluňknou – a zase zmizí – tolik velepodstatných detailů ztratilo smysl: příští společná dovolená – nové závěsy – objednat ho k zubaři – jeho oblek do čistírny – jako by vám najednou ze srdce sundali sádku: ta náhlá volnost – a prázdnota – úzkost a strach ze zranění – a pocit chladu: odevšad na vás táhne – strach ze samoty – strach k něčemu se přiblížit... Pavla pokračuje:

„Ale! On jako majitel ti musí dát výpověď – a taky náhradní ubytování. A taky ho můžeš zažalovat za podvodné jednání za účelem sebeobohacení...“

Pavla polkne a oněmí: oknem vstoupí do půl těla obnažený Boris s kýblem, slušně rusky pozdraví a zmizí v koupelně.

„Co to bylo?“

Eva moc nereaguje taky proto, že sedí zády k oknu.

„Ten chlap – co je v koupelně – co je to za chlapa...?“

„É – jeden známej... dělej tu na lešení...“

„Jak, známej – ten gastarbajtr?? Rusák? Co ti sem leze oknem? Ty s ním spíš? S tím Rusákem...?“

Eva dělá zmučené oči, aby byla ušetřena výslechu, ale už je pozdě.

„Jaks k němu přišla?“

„To není Rus, to je Moldavan.“

„No a co – ty s nim spíš?“

Eva se ušklíbne té absurditě: „Sakra, myslíš taky někdy hlavou?“

„Protože na to bacha, hele, von se ti sem nastěhuje i s rodinou!“

„Je slušnej.“

„Jo? A jak to víš? Dyť ti moh nakecat úplně cokoli, třeba má vo-sum dětí a patnáct vnoučat a máš je na krku! Mysli!“

„Aspoň budu někomu užitečná...“

„Hele: seš v krizi, nikomu nic neslibuj! Na nikoho se nevaž, nebo budeš litovat!“

V tomhle má Pavla výjimečně pravdu, ale Evě je to jedno; tonoucí, když se stébla chytá, nezkoumá, odkud přilétlo a jaké je kvality a zda je perspektivní: tonoucí zápasí o život; z hlediska tonoucího je situace prostá.

„Co bych komu slibovala – dyť nic nemám...“

„Papíry, má milá: občanství, novou identitu! Slušnej: che! Vím o jednom, co vydržel bejt zlatej rok! Rok a půl! Půl druhýho roku dokonalej člověk – všechno spravil, dřel jako kůň, staral se vo kytky, rozuměl řeči zvířat, lidi se tu pro něj mohli přerazit – pak dostal konečně cizineckej pas – a nazdar! Ani dík – a to ho tu živili, voblíkli ho – krmili, koupili mu mobil – kredity – cigára, protože hulil jak komín – a von si to všechno psal do notýsku, jako že to jednou vrátí, a frnk! A bylo.“

„Nech toho.“

„To víš, že se snaží, když tě potřebuje – má papíry? Vízum? Pas? Pracovní povolení...? Je tu legálně? Ptala ses ho na to? Hej! Mluvim vo chlapovi, co ti sem leze voknem!“

Eva vraští čelo jako někdo, koho buděj moc brzo: na tohle nechce myslet – má svýho dost – ať jí daj pokoj, je mimo:

„Hele – ten život furt běží normálně – nějak – a pak najednou pink! – jako když kápneš vocet do mlíka: a vono se to všechno tak najednou – rozestoupí – vysráží – a všechno je v momentě úúúplně jinak – to ti je tak divný...”

Pavla rezignovaně zaklapne diář:

„Je mi to jasný: vobjevilas tvaroh.“

13

Eva je s Borisem na procházce. Co si budem nalhávat: mají k sobě blízko: Eva nevypadá nijak zvlášť, ale oči má samým vděkem vlahé. Boris se vyfikl: je vymydlený, učesaný, má jakési – ne zrovna módní – tmavé kalhoty, zřejmě od obleku – ale to mu promineme, protože mu dokonale padnou a spolu s černým tričkem vykreslují sošnou figuru sportovce: pevný zadek, štíhlý pas, široký hrudník a pevná ramena; vypadá stabilně a silně, což v beztvarych montérkách s lacem nebylo vidět.

Procházejí se večerním parkem. Eva sotva jde – Boris se ji snaží bavit, ale Eva by mu nejradši položila hlavu na rameno a zůstala tak několik let.

„Ja iměl tože lošad', koňa, maladuju – krasávica! Ona vezdě – všúde – sa mnoj, kak pes!“

Názorně ukazuje kobytku, její hrdé držení hlavy a odfrknutí nozder.

„I tože iměl goluby, krasivije! Ja očej mam rad, kak oni letajut – etot zvuk...“

Zdárné naznačuje zvuk pleskotu holubích křídel.

„Ja goluby choval – i pradaval, za peníze. Vot... No adin neletal – on chodil pěškom. Ty mogla jevo brosiť, hodit – kak kameň – i on tože tak padal – kak kameň, padal – pádl na zem, i potom ušol, pěškom – i zlobnyj!! Oj, kak on byl zlobnyj!“

Předvádí holuba, vrženého vzhůru a padajícího v kotrmelcích k zemi – a jak se oklepal a uraženě pochoduje pryč.

Eva to poslouchá skoro zamilovaně – v tuto chvíli je taky chovatelkou holubů a taky chce, aby za ní chodil kůň jako pes...

„Ja jemu dul v žopu! Žopa – znaješ – zádek...“ Ukazuje, jak na dlani drží imaginárního holuba, kterého hladí a krmí a fouká mu do zadku – ale on nechce lítat.

„On byl v parjadke – perfekt! Vsjo: Na každoj milimetr! Krasivij, silnyj – kridla perfekt, vsjo – no – byl turist – chodil pěškom – neletal!“

Eva se chabě usměje.

„No! Slava! Ulিবনulas! – Usmalas. – Ja chaču, što by ty porad smě-jalas! Davaj – pasedim...“

Sednou si, Boris je velmi galantní – otře lavičku, usadí Evu, vezme kolem ramen, ale nedovoluje si nic důvěrného; labužnický vdechne, zakloní hlavu:

„Mmmm! Zděs charošaja energija! Citiš? Eti děreva očej stary-je – dadut silu – i zemlja zděs davajet charošuju energiju: možno zděs v prošlom věku žili lošadi, znaješ, koně, oni dadut charošuju energiju...“

Labužnický vnímá energie, Evě to moc neříká, ale vzpomněla si, že má starost:

„Borisi: u tějba – pasport – papíry – všechno v pořádku?“

„Da, kaněšno! Ničeho něukral, nikavo něubil.“

„A – můžeš mi ukázat pas? Pasport – ne řidičák – pas na cestování – kde jsou víza a tak – máš?“

„Němaj u sebja – vsjo u etovo – kak jevo zavut – etovo čelavěka, na rabotě.“

„A máš všechno? Vízum, povolení k pobytu, pracovní povolení, zdravotní pojištění?“

„Kaněšno da! On skazal, što vsjo v porjadke! Ja jemu platil doláry! Tomu, katoryj organizirujet vsjo – i jevo žena – kagda on pijanyj – opilý – ona je šef.“

„A u něj bydlíte?“

„Vsjo u něvo. No – my bydlujem, kde rabotajem.“

„To chceš říct – tam? Že spíte u nás v domě?“

„Da – dole – vnizu...“

„Dole ve sklepě? V kotelně?“

Neochotné, stydlivé přitakání. Je vidět, že ač gastarbajtr, Boris má svou lidskou důstojnost a zná rozdíl mezi noclehem v hotelu nebo v kotelně...

„Ale tam je děsně vlhko a špína, ne?“

Zdrženlivé přitakání – jako by kus té špíny z kotelny nosil viditelně na hlavě. Přijel nezván, tak co by chtěl. Všichni přijeli snášet nepohodlí, dělat, co nechtějí dělat místní, za peníze, které jsou k smíchu, a miliony posílat domů. Nepočítali s nepřijetím a pohrdáním. O tom jim nikdo neřekl – a proč taky: když se kdosi snažil postavit práci gastarbajtrů na důstojnou úroveň, vysmáli se mu: v těch zemích není zájem. Proč věc komplikovat zdaňováním, pojištěním a vůbec možností kontroly: v zemích, odkud tito dělníci přicházejí, není zájem nic legalizovat. Vše je pod kontrolou černého trhu. Mafie sahá až do vlády: Nechcete je tam? Vyhod'te je! My pošleme další. Cestu a kontakt si platí sami v dolarech. Pojištění žádné: kdyby onemocněl, jede na své náklady domů.

Eva to nějak nemůže pochopit: slyšela už o tom, ano – ale bylo to tak daleko jako zemětřesení u protinožců...

„Za třicet korun na hodinu!!“

Boris opatrně doplňuje informace:

„Jiščo my platime za bydlewanie – i vodu, električestvo i tak...“

Boris si teď poprvé s nádechem studu trochu stěžuje.

„Nu – ničevo – už bylo chuže.“

„A ten člověk, co to organizuje – to je Rus?“

„Nije! Eto Čech! – i on skazal, što s polícijej vsjo v porjadke! I jėsli nět, ja jevo ubiju na chuj!“

„Jo? A kdo postaví tvé dceři dům?“

Eva se rozhoduje, že to tak nenechá – že aspoň zkontroluje, jak to s těmi papíry je – aby se trochu revanšovala za Borisovo pochopení a podporu a vůbec. Aby narovнала křivý obraz své země. Aby – prostě – tohle se přece nedělá!

Vydala se tedy s Borisem k jeho chleboďarcům. Byt slušně situován, nikoli malý – ale neuvěřitelný brloh. Zastavěn harampádím z bazarů: povadlé masivní sedací soupravy, skříně, police, „stěny“ – a všude všechno: hadry, jak je kdo pohodil, špinavé nádoby od něčeho, co kdo právě snědl; špína na oknech, na podlaze, na nábytku, na různých přehozích s absurdními vzory – a na stole uprostřed místnosti krom nádobí a mísy s tabákem i veliká televize. Metráková matka za stolem je zhruba Evina věku, možná mladší, špinavá, přiožralá, rozcuchaná, plní dutinky tabákem. Jedno z asi pěti přítomných dětí jde otevřít – Eva s Borisem se zastaví mezi dveřmi.

Matka Mafie ztěžka vzhlédne: tedy musí otočit hlavou na masitém krku úplně sama a bez cizí pomoci. Je z toho celá unavená.

„Co je?“

„Dobrý den, promiňte, že obtěžujeme, mohli bychom s vámi mluvit?“

„Á, Borja! No to sou k nám hosti!“ Matka v upřímném úsměvu obnažila zuby se skvrnami kazů a zubního kamene. „Co chcete?“ ptá se komisně Evy, aby bylo jasno, s kým se Matka kamarádí a s kým ne.

„Můžeme dál?“ ptá se Eva, která s údivem bere na vědomí, že se Boris s babicí snaží vyjít v dobrém; ačkoli – jste-li tu cizí a má-li někdo u sebe vaše papíry...

„No prosím,“ praví Matka Evě téměř s odporem – a k Borisovi se obrací jako k důvěrnému známému: „Kdo to je?“ významné zamrknání: „To je tvoje kamarádka?“

Eva nasadí podobně komisi tón: „Jsem doktorka Štanglová; vy zaměstnáváte Borise?“

„Já ne – můj muž.“

„A můžu s ním mluvit?“

„Neni doma.“

„A můžeme na něj počkat – nebo mi budete ochotna říct, kde bych ho našla?“

První přestřelka dopadla nerozhodně: žádná z bojovnic neutekla s pláčem, žádná neomdlela ani nezaujala polohu submise vleže na zádech s přátelsky vyceněnými zuby. A oběma je jasné, že tudy cesta nevede.

Matka – neboť rodit děti je její jediná kvalifikace – se obrací pro tlumočení k Borisovi:

„Hele, vo co jí de?“

Boris chce udělat smířlivé gesto, jako že to všechno je nedorozumění, pouze nešikovný začátek dvou vzájemně se respektujících veličin, které se jistě brzy spřátelí. S úsměvem rozprahuje náruč, aby objal celý svět k mírovému jednání, ale Matka na tohle nemá čas.

„Jak mám vědět, že nejste policajtk?“

„A jak já mám vědět, že nejste podvodnice?“

„Helejte se, milostivá!!“ Matka zakládá ruce v bok a nechává vyznít do ticha, co všechno by se mohlo stát, kdyby ona k tomu dala svolení. Boris už má strach, že jeho křehká situace tenhle střet nevydrží.

„Nije nije! Ona tolko chatěla vidět moji papiry!“

„A co je jí do toho?“

Pak ji ztěžka, jako kus hovězího na dlaždice, napadne myšlenka: že by jako mohla Borise pronajmout. Přeskládá faldu na obličej, vycení kropenaté zuby a řekne vlezle:

„Nebo – jestli Boriska na něco potřebujete? Práci na baráku nebo tak – se domluvíme – sme lidi – nechcete kafe? Davídku, miláčku, udělej nám kafička, jo? Pusu! Seš zlato!“

Zanedbaný špinavý hubený výrostek, zhulený trávou, seděl zatím netečně v rohu se sluchátky na uších, zvedá se a šourá se rozklepaně kamsi dělat kafe – matka zatím pokračuje v nacpávání cigaret a rozděluje je na hromádky:

„Von Borja je šikovnej – všechno umí – a dřič!! Já ještě neviděla takovýho dřiče!

Ták, tady máte cigára, děťátka moje: pro mámu, pro tátu, pro chlapečka, pro holčičku; posad'te se!“

Eva se ale bůhvíproč nechce sbližovat: „Nene, díky – já se jen chtěla podívat na ty papíry – pracovní povolení a tak...“

Matčin úsměv zmrzne.

„S tím je všechno v pořádku.“

„No a můžu se na to podívat?“

„Nemám to tady. Má to manžel. Ten tu není. Nevim, kdy přijde. Přijďte jindy. Davídku! miláčku, to kafe nedělej – voni už dou – Simonko, dušičko moje, pomoz mi vstát!“

Dcera, evidentní prostitutka, se zvedne odkudsi z rohu, kde civěla na televizi, a pomáhá matce vstát. Drze si Evu prohlíží, okázale, aby ji poznala, až se potkají samy – nebo aby dala najevo: já vim, co si myslíš, ale je mi to úplně fuk! – nebo něco v tom smyslu.

Davídek se malátně přišourá a chce si sednout zpět ke sluchátkům.

„Svět je zlej, někomu dá pánbůh všechno, někomu nic – a ještě vo to se musí rozdělit – pomozte mamince svojí do postele – ták – díky, Davídku, miláčku, skoč mamince pro vínko!“

Davídek se ušklibne, jako že by to chtělo prachy a tuhle situaci už zná.

„No, peníze ti nedám – musej bejt v tom hrnečku nahoře, jestli mi je táta nevzal.“ Davídek mechanicky sáhne do hrnečku, kde stejně ví, že nic není, i matka ví, že tam nic není, ale pro diváky v zadních řadách matce ukazuje dlaň, že tam nic není, a doprovází to slovy. „Nic tam není!“

To Matku strašně překvapí a zděsí až skoro k záchvatu:

„Jěžišmarjá, ale jak to?? Dyť tam bylo šest set korun! Sama jsem je tam dávala! Co já si počnu – a voni mě zrovna tak vzaly záda – co já budu dělat?“ To je ovšem otázka, která si žádá dramatickou pauzu. Nikdo nic.

„Nemáte dvacku? Nebo radši padesát? Já vám to hned pošlu, jak dostanu důchod, já jsem invalidní na záda, rozumíte...!“

Eva ví svoje, svým způsobem obdivuje výrazovou pružnost téhle stařeny svého věku; jak obratně přehazuje výhybku z koketky na císařovnu a z ní na chudou prادلenu, co má svou lidskou hrdost – lahvici čehokoli k chlástu. Dá jí za to všechno padesátku a kouká vypadnout.

„Díky, moc dík – hned to pošlu – přidejte jindy!“

Eva se obrací k odchodu a je jí z toho všeho zle – Boris jí nabízí rámě s úsměvem, který říká: Joj, však jsou i jiné dimenze, profesor-ko... a šeptá polohlasem:

„Profesor! Ulibajtěs!“

Eva se chabě usměje.

„Nu! Vot tak!“

Samota není tak strašná jako ten strach z ní; ani rozvod není tak strašný jako ten strach z něj. A pak to odvykání starým poutům. Ač těsná a škrtící, přece jen vrostla do těla a stala se námi. Takže oddělování se od letitých pout je příjemné asi jako sundávání sádry: hůř – jako amputace; jakkoli víme, že je nutná, že zachraňuje zbytek organismu, přece jen je to řez do těla; je to šok, bolí to a hojí se dlouho; je to změna, s níž je třeba se vyrovnat jako se zemětřesením.

Eva s Jaromírem měli amputaci hladkou, rychlou, téměř elegantní. Soudkyně vyslechla zprávu o průběhu manželství i marných pokusech nějak to spravit – a na místě rozhodla. Nadiktovala patřičný dokument, navrhla vypustit lhůtu na odvolání, vydala dokument i notářsky ověřené kopie – a popřála oběma hezký zbytek života.

A je to. Milostivá pani. A vy jste se tolik bála...

Jaromír chce Evu pozvat na oběd – jako že na rozloučenou. Asi opravdu bere manželství jako jen takovou legráčku, přece o nic nejde... Eva děkuje. Nechceš? Tak ciao! A spěchal za svou oslicí. Tak si ji Eva pojmenovala: oslice. Pro ten dlouhý horní pysk a chruplavě hýkavý kašel silné kuřácky... Ale no tak, paní profesorko, jde přece o Jaromírovu jedinou životní lásku, jak vám vysvětlil: oslici miloval už jako student, platonicky, daleko dřív než vás. Těch pětadvacet let manželství – dcera a vnučka – to byla jen bezvýznamná epizoda před návratem domů. Tedy k ní: k Mortadele. K chruplavé oslici s krátkýma nohama a dlouhým horním pyskem. Odkud se v Evě bere ta nenávist? Vždyť by jí měla děkovat...! To budou ty pokládané telefony, ta konspirace při každé její návštěvě, ta křivost a postranní jednání, ta hysterie: ach miláčku, tvá žena je na mě tak zlá! Bojím se jí! Musíš mě chránit! Z toho je Evě na zvracení. Zděšeně vnímá ten bytostný odpor odněkud ze dna duše...

Budí se ze sna zpocená: propadla se do svých asi dvanácti let a slyší svou matku:

„Ach Evinko, drahoušku, ještě že tě mám, on je na mě tak zlý, musíš mě chránit!“

A potom slyší sebe: „Tati, seš zlej, protože seš na mámu zlej!“

A vzápětí matku: „Jak to mluvíš s otcem?! Podívej se na ni, jak je hubatá, jak je zlá! Já na ni nestačím, musíš mě před ní chránit!“

Ano, to je ono: *musíš mě chránit*. Evu zaplavila ochromující vlna odporu, bolestná štítivost k té zradě. Kdy tě tvá nejbližší bytost hodí přes palubu: *chraň mě před ní!* Lepkává, odporná zrada matky, proti níž není obrany...

Když se jednou Eva matce nepřímo zmínila o téhle situaci z dětství, byla připravena ji obejmout a všechno jí odpustit. Byla připravena říct: „Já vím, žeš to líp neuměla, mám tě ráda, mami...“

Ale narazila na zeď: „Pro-sim-tě! Co ty si o mně nenavymejšlíš! Takový pomluvy – takový lži! Táto, pocem! Kdybys věděl, co mi teď řekla, tomu nebudeš věřit...!“

Malá Eva tehdy neuměla dohlédnout až tam, kde matky nenávidí své děti; samy matky tam nevidí. Ta hlubina je strašná a děsí. Ale je tam a sílí, když muž spoutá a zradí svou ženu. Ona potom nenávidí svá pouta, protože ji poutají k NĚMU: k tomu, který ji vlákal do pasti a opustil. Není jí partnerem. Není oporou. Není milencem: není tu. Dělá kdesi cosi, co ho baví, a ona je zde s povinností dělat, co je třeba. To krásné předtím nebyla norma: to byly jen namlouvací rituály...

A matka se tolik zděsí své nenávisti, že šílí strachem, aby se nevyplnila; bojuje se svou nenávistí, stále ji musí maskovat a krýt přehnanou péčí, nikdy svou nenávist k dítěti nepřizná a pocit viny ji žene do agrese. Přehání svou péčí o děti, přehání svou obětavost a svůj strach, nesnese slovo kritiky a mlátí kolem sebe v té absurdní sebeobraně jako dodělávající kobyla. Ublíží svým dětem, i když jsou už dospělé. Volá o pomoc, pláče po lásce, všechny obviňuje

a plačky si stěžuje, jak jsou na ni doma zlí... Spasit něco takového je úkol pro Hérakla. Na Evu je to moc.

Asi je součástí Evina výcviku na světě vezdejším, že ji z omylné dráhy zachraňování manželství vykopla oslice, která má chování tolik podobné: ty její křehké nervy! Ty ambice a nenaplněné plány! A jak se dlouho rozmýšlela, jestli vlastně Jaromíra chce nebo nechce – a on se tolik bál, aby ho od sebe nezapudila, vždyť ona má přece tolik jiných nápadníků! Sice se s ní do jejích šedesáti žádný neoženil, ale mohli se přerazit – alespoň tak mu to líčila a tak on to zas líčil Evě, své dosud zákonné manželce: představ si, že ona si nakonec ze všech těch nabídek vybrala právě mě! Není to skvělé? Copak Eva nechápe, že tohle je jeho životní šance? Osudová láska? No neberte to!

Aspoň že už to mají za sebou. Tedy Eva. Jaromír kráčí životem tanečním krokem – přímo do tlamy infarktu, totiž až mu ta obranná skořápka rupne...

Eva je teď s dcerou na obhlídce nového bytu. Tedy – bytu: suterénní místnosti.

Schody ke sklepu – za dveřmi tmavý prostor, špína, nějaké ha-rampádí.

Správcová neurčitého věku bůhví pokolikáté odemyká a ukazuje: strašlivě zaneřáděný záchod, sprchový kout, kuchyňský kout –

„Prosim – tady – plyn, hodiny, elektrika funguje, plyn taky. Klíč mi pak hodte nahoru.“

Eva s Myškou a vnučkou to opatrně okukují. Správcová zmizela. Myška se pomalu snaží roztočit kola optimismu, ale moc to nejde; vnučka se tu bojí, obě mluví šepem – jako v kostele.

„A – dokdy se máš rozhodnout?“

„Do konce týdne.“

„A – ty druhý byty?“

Eva krčí rameny. Je to loterie: berte nebo ne – pak teprv vám ukážem další – a možná horší. Jsou to obecní byty – nelze si vybírat.

Dcera se nadechne k pozitivní bilanci: „No, krysy tu nejsou.“

„Moc světla taky ne.“

„Ale zas je tu prostor, a kdyby se to – všechno bíle – a nějaký hadry rozvěsit? Co? Když se to umeje, tak je to v podstatě slušná garsonka – i když teda ve sklepě...“

Dcera v duchu buduje: instaluje nepřímá osvětlení, závěsy, všechno jasné, bílé a prosvětlené; parceluje prostor na noblesní elegantní kouty, oči jí ožily; žena a prostor, to je magie. Interiéry. Vymyšlení domů – zahrad – bytů; velkoryse řešené prostory – líbezná zákoutí.

Eva pracně zastírá šerednou skutečnost, že ve chvíli, kdy má jedno budování za sebou a těšila se na pohodlí a klid, je zase na začátku; je to únava, donekonečna se přece začínat nedá, ubývá sil...

„To bude dobrý, mami – stáří je pověra – hele, jsou prázdniny, já ti pomůžu!“

Zastaví se, dá matce pusku jako dceři, obejmě ji a pevně vezme kolem ramen jako školačku prvního září:

„Mami: moc ti držím palce – vám oběma – i tátovi – a jsem opravdu ráda, že jste se rozvedli – opravdu, věř mi!“

Eva má slzy na krajíčku:

„Bylo to za půl hodiny – na první stání, rozumíš – on ji tam měl s sebou...“

Eva by se rozpovídala, ale dcera ji zadrží.

„Mami, je to můj táta, mám ho ráda – ale za muže bych ho nechtěla. Rozumím ti. A všechno vyplač! Vyplač to, ať tě to netrápí! Víš, jaks mi to říkala, když jsem byla malá... Přece bys to nechtěla zpátky – ty noční hádky a dusna – tak vidíš...!“

Objetí, slzy vděku zamáčkнутy. Evu dosud nenapadlo, jak velmi dospělou má dceru: za vše zajímavý a usmrkaný dík.

„Díky, holčičko – seš tak hodná...“

„Jasně – dem!“

Myška se rázně chopí vedení výpravy, pozhasíná, pozamyká. Jde nahoru vrátit klíče.

V původním bytě je všechno vzhůru nohama: Eva nakládá věci do krabic, Pavla probírá stohy knih na podlaze a vybírá si, co zabere pro sebe a co do školní knihovny – hrůza, co knih člověk posbírání! – Boris v pozadí vrší, nakládá a tahá bedny, které připravuje na ranní stěhování.

„A co tohle?“

„Jo, cokoli z té hromady,“ říká Eva, aniž se k Pavle otočí, soustředěná na úplně jinou hromadu: na hadry.

„A tohle taky?“ Ted’ už se na ni Eva přece musí podívat! Konečně – Eva neochotně odvrací pozornost od hadrů; Pavla, místo aby pomáhala, otravuje jako předškolák – byla to jen záminka, aby mohla, oslněna Borisem, hlasitě zašeptat:

„Představ mě!“ Eva reaguje odmítavým pohledem.

„Ty mně neříkej, že s nim nic nemáš!!“

Eva pohledem odpoví, že Pavla je cvok a měla by se dát vyšetřit, protože má přepólované pohlaví s mozkiem.

„Mě by jen zajímalo, jak je vybavenej? Má nějaký speciální praktiky?“

To už je na Evu moc:

„Ty seš posedlá!“ Boris mezitím přenesl poslední pytel a poslední bednu a pohledem naznačuje, že by se rád umyl. Eva kýve, ale Pavla se chopí šance, kdy se tajemný cizinec zdá být na příjmu, a hrne se k němu od své hromady, fascinována jeho mužností a vůbec tělem v tílku: „Prosim vás! haló! Promiňte – (k Evě) dovolíš, jo? – promiňte – já jsem se ani nepředstavila: já jsem Pavla.“

Koketně mu podává ruku, on ji velmi vážně a obřadně stiskne: „Boris.“

„Já jsem Evina kamarádka – teda asistentka – Evu děsně obdivuju – už od školy...“

„Pavla byla moje studentka.“

„A – ani jsme si nebyli představeni – já přišla, když už jste tu byl – jste si mě asi nevšiml...“

Boris zdvořile a bez výrazu čeká, co z ní vyleze.

„A – jsem se chtěla zeptat, jestli byste mi nemoh doma pomoci – v koupelně – teda s koupelnou – hihhi!“

Boris se zaraženě a tázavě zadívá na Evu. Eva pohledem naznačuje, že ne. Načež Pavlu s náručí plnou knížek směřuje ke dveřím.

„To je v pořádku, Borisi, Pavla už odchází,“ říká Eva klidně a spokojeně: poprvé se nedala Pavlou sežrat, poprvé jí nenabídla, čeho si žádá, jako tolikrát předtím...

Pavla je zaskočená: „No co je? Já tě nepoznávám – snad nežárlíš prosím tě – to jsem tě měla za větší... A hele, nemoh byste mi aspoň vzít dolu ty knížky –?“

Eva razantně zavrtí hlavou.

Pavla zašvitoří pozdrav, načež jí knížky upadnou. Eva je zvedá, aby Borise nenapadlo přijít na pomoc.

„Tos udělala schválně!“

„No – když ty ho nechceš – škoda ho nechat někomu cizímu...“

„Koukej padat!“ Eva nemá slov. Posbírá zbytek knih, vystrčí Pavlu ze dveří a v kuchyni si opláchne ruce jako Pilát Pontský nad zkažeností světa. Chvilku se ještě diví, jak to má mladice všechno prostě a účelně poskládané – a pak zavolá ke koupelně:

„Dáte si kafe?“

„Što...?“

Boris přes vodu neslyší. Evě to připomene pointu jedné mini-komédie, kdy herec vběhne nahý na scénu a volá: „Víš přece, že neslyším, když teče voda!“

S úsměvem nahlédne do koupelny – a po velmi dlouhé době vidí tak blízko – ve své vaně – stát silné mužské tělo. Vyrazí jí to pojistky. Hlava i pohlaví jsou v pěně šamponu, ale široká hrud', svalnaté ruce, ploché břicho a silné stabilní nohy: fyzicky pracující člověk; Eva

zamžiká; tahle chvíle jí zbožila všechnu pracně nabytou a dosud křehkou rovnováhu. Je vyhozena z dráhy. Zaskočena. Uražena: proč zrovna v tomhle ji chce Nejvyšší týrat?

Kdyby Eva byla přírodní bytost, jakou si všichni tajně přejeme být; kdyby naslouchala sama sobě a vnímala svět, jaký je – a ne jaký by ho chtěla mít, radostně by se zasmála a hupla k muži do vany. A byla by šťastna, že ji Nejvyšší ve chvíli nouze tak štědře podaroval. Ale Eva není přírodní bytost: je Středoevropanka, intelektuálka, takže víc myslí, než jedná: neorientuje se v přítomné chvíli, ale myslí dopředu a dozadu a o různých možnostech a co kdyby a jestliže a vždyť přece a naopak; protože ji to tak učili moudří jejího kmene. V přesvědčení, že je to tak správně, protože oni to dělají také tak.

Eva vypadla z koupelny s bušícím srdcem, a kdo to zažil, ví, že jí to vzalo náladu: otrávil ji to, ukázalo její vlastní situaci jako výsměch. Je naštvaná a zevnitř jako by zkameněla.

Zaklepe na dveře a zavolá velmi hlasitě: „Gatov?“ Boris dobrácky haleká, že da – užé gatov – a zatímco Eva v předsáli dělá pár nesmyslných pohybů – jako že se drbe ve vlasech a mne si ruce, dobrácký Boris už přioblečen vychází z koupelny. A není hlupák, aby nezaregistroval změnu atmosféry. Tázavě se na Evu zadívá; je najednou velmi křečovitá:

„Takže – všechno je v podstatě připraveno – že – no – tak bychom se měli rozloučit, ne? Dáš – nebo dáte – si kafe? Čaj?“

„Děvočka: Što slučilos? Što se stalo, že ty takaja – srazu – Skaži, něboj sa.“

Kdyby Eva byla ženou přírodního národa, tak otevřeně řekne, co se stalo: uviděla u sebe ve vaně nahého chlapa a rozhodilo jí to celou teoretickou soustavu o ženské samostatnosti: přitahuje ji. Chce ho! Nejen sex: chce ho mít nablízku! Jenže má strach to dát najevo. To se stalo. Ale protože Eva není ženou přírodního národa, naopak, je intelektuální Středoevropankou, tak řekne nevěrohodně:

„Nic – co by bylo – dáme si kafe – a pak se – rozloučíme...“

Ale Boris není komplikovaný intelektuál, aby reagoval uraženým cynismem nebo naschválem; nechce se s ní bít, takže nedá přednost tomu, aby jí to „vrátil“ – a tak se optá vážně a soustředěně:

„Ty chočeš?“

Eva se zmateně a nervózně rozdrmolí, protože sama cítí svou křeč: „É – na tom ani moc nezáleží, co já chci – prostě – jsem ti – nebo vám – vděčná, že ste – žes mi pomoh – tady s tím – fakt dík – opravdu nevím, co bych si bez vás – bez tebe počala no – a stěhuju se.“

Starostlivě a velmi zachmuřeně se Boris snaží pochopit její drmolění.

„Što slučilos? Što stalo?“

Eva odpoví gesty rukou a obočí, že nic – no problem – dyť ten život je vlastně taková jakoby sranda, co? Neslyšela tohle nedávno? Třeba u rozvodu? Nenaštvalo ji to tam náhodou?

„Ty už něchočeš, što by ja tibě pamagal? Tibě už nětřeba moja pomošč? Skaži – da ili nět!“

Mohla by nabídnout mnohoznačná gesta, že ona nic – vis maior – prostě to tak dopadlo, mocnosti rozhodly – a co my s tím...? Jenže tenhle člověk chce vědět svoje a trvá na tom. Intelektuálský balet náznaků a špílců a štípanců a ran pod pás, na jaký byla zvyklá s Jaromírem, tady neplatí.

„Nu? Skaži, něbojsa. Da ili nět?“

„Ale co si tady budeme povídat – seš moc fajn člověk a já ti přeju štěstí – a – abys dceři postavil ten dům....!“

„!?“

Ticho – pauza: z Evy dětský truc a uražená nálada najednou vyprchaly – protože tohle je vážné namlouvání. Zmlkne v rozpácích – a ty rozpaky jsou pravé.

„Jěsli maš otazku, skaži – vsjo, što chočeš – něbojsa – vsjo vysvetlu. Ja tibě už skazal: ja žil patnadcat' let sam – kak volk, tolko što by pamagat' svojej dočke i vnučke: ja žil sam – žena umerla patnadcat' let tomu nazad – i ja dumal, kak naladiť svoj život i prijechal rabo-

tať – ničeho nĕukral, nikavo nĕubil – vseгда zanimala sportom, oĕeň seriozno – i uvaŕaju vsjech, katorie zanimajus sportom – i ja oĕeň ťťastliv, ťto magu tibĕ pamagať – jĕsli ty choĕeť – jĕsli nĕchoĕeť, skaŕi – ja ujdu – vsjo.“

Straťná tĕha chvĕle: tenhle ĕlovĕk je ze zemĕ, kde bliŕťťi kontakt muŕe a ŕeny, u nĕs nazývané nezávazný flirt, neexistuje; kde sex nenĕ spoleĕenskou hrou, ale smlouvou pŕed Bohem. Eva vydechne, zaskoĕena sama sebou: jak rĕda by ted' utekla k naslĕdlĕmu alibis-tickĕmu vtipkovĕnĕ – ale tohle je moc najednou a do hloubky; tahle situace je straťnĕ tĕŕká a ona zdĕťenĕ vnĕmĕ, ŕe ji neumĕ ovlivnit. Ŗe nemĕ vĕvoj vĕcí pod kontrolou. Pŕipadĕ si jako pŕed propastĕ...

„Jĕ... mĕm samozŕĕjmĕ otĕzku –“ jde o spoleĕnou noc, ale ona to nevyslovĕ.

„A ty? Ty nemĕť ke mnĕ otĕzky?“

Pŕehŕĕla tĕhu chvĕle na nĕj: on se nadechne – a pak sklonĕ hlavu. Hurĕ! Spontĕnnĕ radost, ŕe tuhle vĕmĕnu vyhrĕla – ale radost najednou bledne a mizĕ: on mĕ sklonĕnou hlavu. Je mu tĕŕko. Pŕevalilas na nĕj tĕhu chvĕle, mĕsto abys mu ji nadlehĕila...

Ale pŕoĕ bych mĕla? Znam ho pĕr dnĕ, je to ťofĕr z Moldĕvie, mĕ osm tŕĕd...

Ale pŕed chvĕlĕ ti vyrazil pojistky. Kdyŕ stĕl ve vanĕ. A snaŕil se tĕ bavit. A pomĕhal ti. Pamatujeť? Pavlu jsi od nĕj hnala – a ted' sedĕ tady a nabĕzĕ ti svou sluŕbu. Chĕeť ho?

Co chĕeť?

Eva najednou vidĕ svĕj ŕivot perfektnĕch vĕkonĕ pŕed sebou jako na nĕstĕnce. Zmatenĕ se na Borise zadĕvala – a on rychle odpovĕdĕl:

„Ja? Otazky? Nije.“

Jenŕe tomu Eva nevěŕĕ.

„Ne? Opravdu ne?“

„Ja – bajus, mam strach.“

„Z ĕeho? Skaŕi, nĕbojsa!“

Boris se usmĕje, jak jeho vĕtou zacĕlila na nĕj.

„Maladaja – no chytra!“

„Tak? Tvoj vapros?“

„Nije – Něskažu. Nije dneska.“

Velmi těžké ticho – vypadá to, že si půjdou každý po svých – Boris se zvedá k odchodu. Bože, tahle chvíle už se nevrátí!

„Ale já se stěhuju! A zejtra už tady nebudu!“

Ted' je oběma mizerně. Těžko. Ach to stáří, ty komplexy, ty zábrany! Před dvaceti lety by pili něco laciného, vášnivě by diskutovali o nesmyslech, až by jeden druhého políbil – a bylo by to. Všechno by šlo samo. Snadno a samozřejmě – proč nám to nikdo neřek...?? Že všechno to, co jde zamlada tak samo, stojí pak tolik práce: pít laciné víno – zamilovat se – uvěřit někomu – líbit se sám sobě...

Evin pohled změkl; zřejmě získal na vřelosti a soucitu s nimi oběma – jak tu tak sedí, dědeček s babičkou – nemají odvahu a nejradši by utekli. Nicméně Boris se ukázal jako chlap a vzal tíhu věcí na sebe.

„Vot – moje otazka: magu ja dneska – ostat' zděs?“

„Ano – da...“

Oboustranná úleva – vydechnou a zasmějou se; připadali si jako prvníáci. Eva je v rozpacích – Boris opět pojmenování situace bere na sebe:

„Ééé, děduška už stáryj na takoje – magu pakurit'?“

Eva kývne, on otevře okno, kterým sem lezl s kýblem pro vodu, vážně kouří a kouká do noci. Eva se k němu opatrně zezadu přitulí.

„Beru sílu.“

Boris ji k sobě vážně přivine.

„Vazmi, děvočka, vazmi... Vsju žizň ja rabotal dlja drugich – už čas žit' tože dlja sebja...“

A jak už to v životě chodí, trapné chvíle nemizí elegantně jako v kině: dlouze plynou, donekonečna se vyvíjejí, těžknou a umírají pomalu. A tam, kde ve filmu přijde milosrdná zatmíváčka a kde v románu končí kapitola slovy „jejich oči se objaly a těla k sobě

přimkla“ – tam se v životě děje zhruba toto: Boris dokouřil a zapálil si ještě jednu. Eva se od něj odlípla – a udělala pár nesmyslných úkonů: něco vzala do ruky a někam to položila – něco vzala a položila to někam jinam – na něčem úplně zbytečně utřela prach – zítra se stěhuje! – a pak se nesmyslně zeptala Borise, jestli nechce jít do koupelny – á, ty už jsi byl, já zapomněla – promiň! zablekota-la a zmizela v koupelně, kde s ní zacloumal neuvěřitelný, mocný a strašlivý strach, který statečně překonávala tím, že si rvala vlasy, kousala nehty, zatínala pěsti, krčila nos a čelo, hekala, vzdychala a chodila sem a tam po délce vany – a nepřišla žádná zatmívačka ani anděl lásky, naopak: postavy jejího života, které se shlukují v těžkých chvílích, aby jí přitížily, jsou v koupelně namačkány, kde se dá, a mlčky ji pozorují: kamarád ze školy, kolegyně, Pavla, matka, dcera, poradce – všichni její soudcové jsou kolem ní a ve vaně a na vaně a u dveří – a jejich nesouhlasné, až soucitné pohledy říkají: seš cáklá! Probuď se! Nešil, frajerko!

Boris v pokoji leží na zádech pod dekou, soustředěný, ruce na břicho jako mrtvola a zřejmě medituje – zatímco Eva je v koupelně pod sprchou a zuřivě se dře – kouká na sebe do zrcadla s výrazem odsouzení a šepem drkotá: „Ježišmarjá, co to dělám, ježišmarjá – panebože!“ A zase nikdo neřekne: stop! U mě dobrý!

Takže Eva nakonec z té sprchy musí vylézt: konečně se odhodlá, pokřižuje se, polkne a šátravě se vydá do tmy pokoje; opatrně se sune k posteli a k Borisovi pod deku. K tomu cizinci, k tomu moldavskému šoférovi, co ho sem vítr zavál na lešení pod její okno. Eva vydechne úlevou, že už má to strašné domlouvání za sebou, a stulí se k němu. Jenže Boris promluví do tmy:

„A što eto – eto potrebuješ?“ A ve dvou prstech drží Evinu dobře míněnou dlouhatánskou flanelovou noční košili.

„Eto potrebuješ? Nu...!“ Ale nevytloupl ji z ní jako ze skořápky v rámci milostné přede hry: jen gestem mírně naznačil, že tohle tu nemá co dělat a že by se to mělo odstranit – a Eva se tedy ze svého

flanelového krunýře hekajíc vymotává sama; kdyby nebyla tma, viděli bychom její sebeironický, trpitelský výraz, kterým říká tomu nahoře, že už to snad stačí, už by to mělo taky trochu klapat...!

Boris se zvedl, aby ji objal. Objala ho pevně – sakra, jak jinak tohle říct: že ho pevně objala – jako by ho už nikdy nechtěla pustit... Kdyby nebyla tma a kdybychom byli moucha na stropě, viděli bychom přes jeho rozložitá záda její výraz oddaného vděku. To není erotika – sex – vášně: to je vděk. Je jí do pláče. Tonoucí se chytla stébla. Nezahyne.

Jako moucha na stropě bychom viděli velké, vroucí, horoucí a láskyplné objetí – polibky a její slzy... ale ani teď nepřijde zatmívačka: teď by mělo dojít na sex: na Evě vidíme tázavý výraz: „Co to je? – no nazdar! Ale – to nevádí – hlavně, že jsi tu! Že se tě držím...!“

Záda po chvíli ustávají v pohybu a Boris se odvalí:

„Izvini, mně stydno, ja byl pjatnadcat' let sam – kak volk – znaješ volk?“

„Jo – co sežral Karkulku.“

„Tobě bylo němnožko charašo?“

Protože není moucha na stropě, nevidí její vděčný, laskavý a mírně pobavený úsměv: tak, to je všechno, milostivá pani – a vy jste se tolik bála!

„Já jsem šťastná, že jsi tu – můžu se tě držet?“ říká paní profesorka a přivine se k šoférovi pod křídlo: svou ustaranou, přetíženou intelektuální hlavu skládá pod jeho rozložitě, fyzicky pracující rameno... Teprve teď by měla přijít zatmívačka, protože už by se nemělo dít nic: Boris spí.

Eva se chvíli vrtí, jako by nevěděla, jak nejlíp se zachumlat do jeho náruče, drží se ho jako klíště a s úsměvem zavře oči – vnímá jeho tělo, vnímá jeho vůni a je nesmírně vděčná, že není sama. Ale nespí. Nejdřív vděčně a uvolněně spočívá na jeho hrudi a labužnicí ho očichává – pak se mírně odtahuje, aby mu udělala prostor; protože se zavrtěl, tak aby se uvelebil, jak potřebuje: on se s hlasi-

tým heknutím obrací na bok – a ona pořád nespí: jde se do kuchyně napít vody a dívá se na sebe do zrcadla: za vše díky a darovanému koni na zuby nehled'...!

Pak je zas vedle něj v posteli a pořád nespí: opřená o loket se na něj láskyplně dívá – a opatrně ho pohladí po rameni.

Následuje bouřlivá reakce: jako voják, co si zdřímnul v zákopu, ji Boris jedním pohybem odmrští a smete z postele – temná ruská kletba – načež se prudce svine do klubíčka a rukama si chrání hlavu, jako by měly následovat kopance...

Eva je vyděšená: lekla se – a když je už klid, roztřesená se vydrápala na postel; nic se jí nestalo, ale teď už vůbec nespí: sedí s koleny u brady a třeští oči do tmy: domýšlí se opatrně, co tenhle člověk asi zažil...

Teprve teď přichází dlouhá, celonoční zatmívačka...

Táž hnusná místnost jako onehdy, když si Eva chtěla zkontrolovat Borisovy papíry; táž hnusná bytost, špinavá pyšná matka asi šesti zanedbaných dětí v příšerně zanedbaném bytě; Matka trůní za stolem, vedle ní se snaží držet na nohou droboučký ožralý manžel s lahváčem v ruce, za nimi obě starší děti: feťák a prostitutka, s apriorně agresivním výrazem. Vědí od matky, že svět je zlej, nikdo ti nic nedá, lidi sou svině, takže co chceš, to si vem, než ti to někdo sebere. Další tři čtyři malé děti lezou po zemi někde vzadu; ti ve předu dohromady působí jako monumentální sousoší.

Odměřená Matka teatrálním gestem podává Evě nějaké papíry, svázané provázkem. Eva se v tom bezradně prohrabuje, je velmi utrápená; vidí, že to, co jí dali, není evidentně to, co chtěla vidět. Matka se výmluvně rozhlédne po rodině a její pohled říká: hele ji, paničku, jak tomu nerozumíš!

Rozmlžený manžel cítí povinnost nějak se projevit, a tak Evu osloví:

„V-šechno v rychtyku. Žž-ádnej problém.“

„Ale co to je? – co jste mi to dali: nějaký vaše výpisy – nájem – upomínka za telefon – já chci vidět jeho povolení k pobytu – pracovní povolení – legitimaci pojištěnce a tak...!“

„Říkám, že je to v rychtyku: my to máme zařízený na sebe, my nic jinýho nepotřebujem.“ Praví Matka.

„Řř-íkám, žž-e je to v rychtyku; tady v pase to má – koukněte – jo – tady – koukejte, vízum – do listopadu,“ podporuje ji manžel.

Eva znepokojeně studuje pas: „To už jsem viděla, tohleto...“

Zadívá se pozorněji a nešťastně jí klesnou ruce:

„Ale to vízum je k vybrání do listopadu – a jen na čtrnáct dní – a on už je tu – půl roku! Co kdyby ho chytla cizinecká policie??“

Matka krčí rameny: „Helejte se, my to máme zařízený – ale jestli se toulá, kde nemá – to víte, venku my ho už chránit nemůžem...”

Boris něco takového tušil: polohlasem říká Evě, která neví, co dál: „Ja jim platil doláry, što vsjo v porjadke...!”

Matka už k Borisovi nehovoří tak koketně a zamilovaně jako minule: „Ale no tak, za všechno se musí platit, Borjo, takovej je svět! Bud' se vrátíš – anebo si sbalíš – a tady pani se vo tebe postará – je to jednoduchý, žejo!”

A pak se zachechtá tak pekelně, že z toho Evě tuhne krev. Manžel jako prasklý hrnec se přidává. Dcera jako tovární píšťala po něm. Syn jako sešlápnutá plechovka od piva po nich. K dobarvení rapso-die se v rohu rozbřečí špinavé mimino s nudlí u nosu. Evě se chce všechno, jen ne být tady, ne slyšet, ne vidět, ne cítit.

„No ne – já mu chtěla jen pomoci – podívat se, jestli má dokumenty v pořádku a tak...”

Nikdo nic – všichni vědí svoje, čeká se jen, až to Evě dojde taky. Velká Matka se chechtá, ostatní s ní – pak najednou Matka jako když utne a otočí se ostře k Borisovi:

„Tak jak? Tady, nebo u ní? Tady máš všechno: postel – práci – děngy...”

Borisovi teď jde o všechno.

„Jéva – kak ty dumaješ? Vazmožno k těbě – svaji věšči –? Zatím?”

Eva není moc nadšená – je zmatená; zaskočilo ji to, ale přikývne.

Velká Matka se tedy za asistence dětí okázale zvedne a vydá se směrem do hlubin domu; Eva a Boris ji následují.

„Jak je ctěná libost, Borjo, my se postarali – ale držet tě tu nebudem! – tudy prosím... jak říkám – dělali jsme, co jsme mohli – a to má člověk za všechno...”

Mezi řečí jdou temnou chodbou plnou harampádí do vedlejší místnosti: Eva viděla už hodně, ale tohle ještě ne: nácpano je to tu palandami po strop – na nich rukojmí Matčiny dobrotivosti: Ukrajinci, Moldavani, Rusové a další z bývalé východní mocnosti,

která, když se rozpadla, jako když se vyvalí vřed: všechna dušená a tajená bolest a zkaženost a zlovůle a strážení, na niž nakonec musely přistoupit ty nejušlechtilejší duše, jestli chtěly žít, všechno se teď vyvalilo z umělých břehů jako vlna kalu: sedlina neprodyšného světa jevů, které nikdo nechtěl vidět, ani se jimi zabývat – bože, asi se jim to líbí – nechte je v tom – ať nás neotravujou, hlavně ať nejsou vidět! Ale teď jsou tu: malí, hubení, špinaví, houževnatí a připravení na všechno. Rozhodnutí zde, na dobytém území, pro prachy všechno vydržet. Jsou tu namačkání na palandách, hulí jako komíni, hrajou karty, jen tak leží – někdo má na břicho černobílý křáp televize, někdo, zřejmě kápo, se vymrští, když vidí Matku; Boris se stydí: snaží se jednat, jako by sem nepatřil, otevírá plechovou skříňku, kde je vše rozhrabáno a zpřeházeno; tázavě se rozhlíží po výmluvných pohledech: já nic, já muzikant; Matka s chechotem konstatuje:

„Nojo, někdo tu Borjovi asi uklízel – co?“

Boris prohledává skříňku a nenajde svoje peníze – holení – rádio – trochu kleje, ale míň slovy než očima, protože před Evou se brzdí.

„Kdē majo radio? I mařinka – řtoby pobretsa?“

„Holicí strojek? To bys holt musel chrápat doma.“

Dvoj- trojmyslný chechot – někdo dělá oplzlá gesta a spiklenec-ky mrká na Borise – ten drží fazonu džentlmena. Eva je velmi nesvá a snaží se nevnímat hlášky Velké Matky, že to tu nikomu nehlídá, to by jí museli platit, žejo.

Boris nereaguje a nacpe pár svých hadrů do tašky, zatímco Evin zděšený pohled ulpívá na nechutných detailech: rozvěšené trenýrky a ponožky, salátová mísa s tabákem, dutinky na cpaní cigaret a vajgly vajgly, vajgly všude, kam padne zrak: ve zbytcích jídla, za-vařovacích sklenicích, v nichž bylo kafe, na talířcích, v hrnečcích, po zemi, všude. A pod postelema a na podlaze spousta prázdných lahví od vodky; neprůhledná okna, špinavá a polepená ruskými

novinami, zřejmě posmrkané špinavé záclony, do nichž si kdosi ted' čistí boty.

Matka s černými zuby se cítí mezi dělníky dobře: koketuje s nimi – a je to odporné jako ten vlezlý smrad zbytků piva a vystydlého kouře...

Boris už si nacpal do tašky své hadry a kývá, že můžou jít. Eva se šeptem ptá:

„Tos bydlel tady?“

Boris neurčitě přikývne a hlasitě se s Matkou loučí: „Balšoje spasiba – mamula – dík moc! Dasvidanija zavtra!“ To byla očekávaná přihrávka Matce na smeč. Matka ji zpracovává jako velikou scénu, kdy se po každém slově pohledem dožaduje ocenění publika:

„Moment – jaký zavtra? Není bydlení, není robota!“

Boris se zarazí: tohle vypadá na průšvih; chtěl by vyjednávat, ale Eva už toho má plné zuby. Jako Boris i ona se v téhle situaci stydí za svůj národ...

„Jdem! Děkujem! My už se nějak zařídíme...“

První cesta vede do kavárny. Boris Evu obřadně dovede až k jejímu stolku, omluví se a jde na toaletu. Eva usedá a oknem sleduje téměř totožnou scenerii jako kdysi: tentokrát ale zaostřuje na ukrajinské kopáče. Pak se odkloní od okna, protože vzadu je mírný rozruch: číšník umravňuje Borise, který vyšel z WC, že tady nejsou žádné veřejné toalety...!

Boris, aniž hne brvou, ukazuje, že jde ke stolku – takže je host. Číšník dává pohledem výmluvně najevo, jak o novém hostu z Východu smýšlí. Eva si toho všimla a zasahuje slovy: „Ten pán je tu se mnou!“ Číšník nepadl na kolena a nežádal odpuštění – naopak: ledově se usmál, trochu ironicky se omluvil: „Tak to pardon!“ – a zařadil Evu na společenském žebříčku o pár pater níž. Je jasné, že tady veselo nebude. Boris usedá a sundává si své nemožné kostkované sako. Eva objednává dvakrát vídeň.

„Musim ti sehnat něco na sebe – a taky by sis měl nechat trochu narůst vlasy – seš moc vystříhanej...“

Bylo to míněno naprosto v dobrém, s těmi nejčistšími úmysly – nicméně Boris je dotčen.

„I pačemu? Eto ja – Borja – jésli ja tobě nělubimsa, skaži – ja pajdu!“

V té chvíli jako by se roztrhla clona okouzlení – a Evy se zmocnila únava. Mohla říct tisíc věcí: mohla mluvit o jiném stylu v jiném kraji; o své zálibě v delších vlasech a strašných vzpomínkách na nuceně vystříhanou komunistickou mládež; mohla všechno spláchnout – že o nic nejde – hlavní je duše – ale neřekla nic z toho; zeptala se:

„Pudeš? Jo? A kam? Zpátky k tý bábě?“

Namísto radosti je Boris najednou balvanem na krku. A to se mu nelíbí: nechce být přítěž – chce být hrdinou. Chce být oslavován a ctěn. Romance zprozaičtěla, je toho na ně na oba najednou moc;

jsou unavení, nedůtkliví, trochu agresivní a napjatí. Občas se mimoděk zadívají na ukrajinské kopáče, a to jim na náladě nepřidá.

Boris je připraven odejít. Mohl v tuto chvíli říct tisíc věcí: že se jí chce líbit a pro ni se nechá zarůst jako Tarzan. Že to s tím odchodem byla jen taková metafora – vždyť spolu ještě nebydlí; že uzavřou obchod: Eva ho podrží, než se on osamostatní – a on se jí potom bohatě odmění... Nebo tak něco. Ale místo toho dal do výrazu všechnu opravdovost, jaké byl momentálně schopen, a řekl:

„Jésli chočeš, skaži, ja pajdu!“

Myslí to vážně a Eva to ví.

„Nech toho, prosím tě – pane vrchní, ty kávy, prosím vás!“

Vrchní zahlaholí, že ano, ale hledí si papírů. Dává tím okázale najevo svůj postoj k imigrantům.

Eva se chopí slova v potřebě nějak tuhle situaci artikulovat – seřadit, zpřehlednit, zvládnout. „Dobře, tak budeš u mě. Na jak dlouho?“

„Zatím – než ty mě ubiješ i zakopaš na zahradě.“

Eva se ale nepřeladí na humornou notu a pokračuje vážně dál:

„Dokud já nevyběhám ty papíry – a to není maličkost.“

Boris nic: tohle dobře ví. Ví to líp než Eva – kolikrát to s ostatními probírali ze všech stran: jak sehnat „papíry“, tedy potřebná povolení k práci a pobytu. Za velké peníze na černém trhu. Anebo přes ženu. Bez ženy to zatím nikdo nezvládl. Bylo nutno najít tu správnou ženu...

„Ty znaješ, što ja sam ničevo něsmagu.“

Eva si hluboce povzdechne – a od této chvíle bude vzdychat pořád víc.

„Jéva: slušaj vnimatělno: ja znaju, što eto očeň složnyj – složítá situacija. Jésli chočeš – ja pajdu.“

Eva jen nesouhlasně vzdychá, jako že se to nějak zvládne.

„Jéva, ja nikagda nězabudu, kto mně pamagal! Ja dlja tějba vsjo sdělaju – što ty chočeš – vsjo! Na autě, na kvartire – vsjo! Ja chaču rabotať, ja očeň chaču! No – jėsli skažeš, idi – ja pajdu – vsjo.“

Eva je tou situací zavalená; neví přesně, co ji čeká, ale má nejasné tušení, že toho má na hrbu víc, než unese. Sice ji to vrhá do nových problémů, a tím vytrhuje ze starých problémů a návalu sebelítosti – ale ten číšník to kafe nenese...

„Uvidíme – musím ti ale dát pár otázek: byls někdy zavřenej? Arest?“

„V tůrme? – nije!“

„Jestli jo, tak mi to řekni, protože kriminál mi vadí míň, než když se lže: Byls zavřenej?“

„Nije.“

„Kolik máš děti?“

„Ja uže skazal: Adnu dočku – i adnu vnučku.“

„A jsi vdovec. Nejsi náhodou ženatý?“

Boris zavrtí hlavou. „Žena umerla.“

„A kolik máš sourozenců?“

„Adnavo brata.“

„Kdo z tvojí rodiny chce ještě přijet?“

Borisovi už je to nepřijemné.

„Nikto!“

„No minimálně dcera s dcerou – říkals, že jí tu chceš postavit dům.“

Boris zevnitř potemní. „Nado bylo malčat.“

Eva je mírně dotčena: „Snad se můžu zeptat, koho si беру do bytu?? Pane vrchní!!“

„Jéva – izvini – ja něchaču rugat'sa – gadat se – ja tolko chaču rabotať – ty dumaješ, što dlja mě eto nije ťažko?“

Eva zase povzdechne: jestli má něco zařizovat, tak se taky bude muset zaručit, že za něj bude platit nemocenskou a starat se o něj, kdyby něco – a jestli není zdrav – nebo má nějakou skrytou chorobu...?

„Seš zdravej? Protože rozumíš – nemáš pojištění – a kdyby se něco stalo...“

„Zdarov! Zuby pakazat'??“

Eva se omluvně usměje – a zase vzdychne –

„No, v tom novym bytě je moc práce – Takže: já ti pomůžu – a ty pomůžeš mně – jo? To kafe nám asi nedaj...”

Boris se zvedá, nabízí Evě rámě a vysvětluje pečlivě a se šlechtickou noblesou:

„Patamu što on umnyj – i my duraky. On chytryj a my blbci. Ať – on – pocelujet – políbí – nas – v žopu, v perděl. Pažalujsta...”

„Jasně: ať nám políbí...”

A odcházejí. Eva se snaží o hrdost se smíšenými pocity: poprvé se ocitá na druhé straně plotu a má co dělat s rasovou nadřazeností českého měšťáctva; a za další: Boris je jí oporou i v tom příšerném saku...

A už jsou v novém bytě: Eva trochu bezradně sedí na přistěhovaných bednách, Boris rázuje kolem, bdělýma očima registruje a na prstech počítá, co je třeba udělat. Eva se rezignovaně rozhlíží, a pak upře tázavý pohled na Borise, co jako tomu říká: úděs, co?

Ten provádí inspekci zaujatě: prochází kolem zdí s přivřenýma očima a už si představuje, co kam přijde, co zbourat, co dostavět; pak se zastaví před Evou, uhladí jí vlasy a vezme její hlavu do dlaní:

„Ja uže dumal, što maja žizň kančajetsa – nu: kažetsa – nět.“

Být mouchou na stropě, zdál by se nám ten polibek nekonečný; být stoletým dubem, vnímali bychom polibek i děje následující v rychlém tempu hmyzího hemžení: vykládání krabic. Mytí, mytí, mytí; malování; a zase mytí, úklid, mytí. Nábytek: takhle ne: takhle taky ne; zkusíme to ještě jinak – a co kdyby...? Nakonec se i různorodý bazarový nábytek usídlí každý kus na svém místě... A police, závěsy, potahy, přehozy – aby to nebylo jako u Matky Mafie...

Po jednom takovém dni Eva padne na postel; chvíli bezduše sedí a pak se natáhne a rázem spí.

A už jsou tady: opět nastoupily postavy k bilanci: porůznu sedí, stojí, rozhlížejí se, komentují:

Matka: „No, hlavně aby tě nezabil...“

Pavla: „Ty překlady ti samozřejmě seženu, ale – seš blázen!“

Kamarád: „Šlas dolu, holka, společensky to jsou body dolu!“

Matka: „Copak ty nevíš, co chlapů žije ze ženskéjch?“

Pavla: „Tonoucí se stébla chytá – zachrání tě? To tvoje stéblo? A co s ním uděláš, až budeš zachráněná? Šofér a profesorka...?“

Poradce: „Říká se tomu druhá míza: člověk si připadá stále mladý, ale hrob se otevírá...“

Dcera: „Mami – máš to tu hezký! Mám mu říkat tatínku?“

Spící Eva se chabě usměje...

Pavla: „Hele, ale fakt bacha! Ty budeš dělat na něj a von si bude posílat prachy domu...!“

A objevila se tu i bufetová stařenka: je ve třpytivém hávu bohyně a mluví jako bohyně, všichni k ní vzhlížejí jako k bohyni a stařenka Evě žehná:

„Udělalas dobrý skutek! Pokračuj!“

Najednou je slyšet hluk a ryk odněkud zezadu, všichni se tím směrem otočí – Eva se leknutím posadí na posteli: Je noc, Boris křičí ze spaní, jako by se pral. Nesrozumitelně, nicméně hrozivě křičí, evidentně s někým zápasí:

„Ja těbja ubiju na chu!“

Eva ho starostlivě sleduje – bojí se ho pohladit; výkřiky ustanou, načež se Boris stočí do klubíčka a tiše se rozpláče. Ted' ho Eva opatrně zezadu obejmě a konejší – nejdřív ji odstrkuje, ale ona ho obejmě pevněji:

„Ššš – no tak – opičáku!“

Boris se zprudka probudí a posadí se na posteli. Kouká na Evu, jako by si ji nepamatoval.

Mžourá a třese hlavou, aby se probral, vyjeveně se rozhlíží – Eva se tomu musí pousmát.

„Što? – kto? Što eto? – izvini...“

Eva ho zas obejmě a konejší jako dítě: „To nic...“

Boris je ještě chvilku ztuhlý, pak se uvolní a pousměje: „Ja kričal? – izvini – ja barólsa – bojóval.“

„Krásně jsi to tu opravil, seš moc hodnej malčik, šikovnej, díky!“

Boris se nechá hýčkat, přivírá oči, usmívá se, souhlasně vrní.

„Jéva? Pasmatri – tuda – tam u nas nějákyj problem...“

Eva chvilí nechápe, že navádí její pozornost od pasu dolů –

„Nu – pamagi...“

Boris se k ní otáčí, objímá ji a přetahuje přes ně velkou deku. Kdyby šlo o romantický film, bude zatmívačka. Kdyby šlo o scé-

nu erotickou, budeme vidět tu a tam kousky těl a uslyšíme dvojí, rytmicky se zrychlující dech; ale jsme v reálném příběhu, a tak, jsme-li mouchou na stropě, nevidíme vlastně nic: oba jsou beze zbytku pod dekou, nesehraní, nemotorní – občas je vidět čísi ruka, jak hledá a nalézá oporu, občas je slyšet heknutí – funění – zachichotání – au – izvini – to nic – vsjo v porjadke? Dobrý – a podobně; jde o klopotný první pokus o fyzické spojení; nezvyk, nepohodlí, nervozita a všechny ty další překážky, jež se manifestují ve vzájemném nesehrání; tak to chodívá, když se sejdou dvě starší, špatnými zkušenostmi a strachem zatěžkané bytosti a pokouší se o hladkou sexuální kreaci. Někdy se člověk řítí jako plně naložený vůz – jindy to jde, jako by se ten vůz řtil do kopce...

Ale v poslední vteřině se pohyby zrytmizují – a vzápětí je deka odmrštěna a ozve se řev tygra; autentické uvolnění – pak chvilka zmrtvění – a Boris se odvalí – Eva se vděčně usmívá: povedlo se.

Na prahu senility – kdo by to byl řek?

Boris vydechne: „I ja, durak, školko let žil bez ženy...” Eva ho začne milostně bušit pěstičkou:

„Týý!”

„Ja...”

„Tytyty!”

„Jajaja!”

„Opičáku!”

„Da: Opičak, opičak! – Jéva? Ty němnožko vážiš mě?”

„Jo – ano – da.”

„Nu – imaš muža.”

„Nemám – ted’ jsem rozvedená.”

„I ja kto?”

Ted’ jí to došlo: tenhle člověk bere přece všechno vážně: a jestli proběhl sex, znamená to, že jsou muž a žena. Spojení navěky. Evu to dojímá – a děsí.

Přece jen je zvyklá na povrchně – formálně – hravě nezávazný svět našich přiblížností, které už v příštím okamžiku neplatí...

„Jéžiš – promiň!“

„Ty choceš mě?“

Eva je zaskočená – takhle to vlastně ani nemyslela – ale vlastně – proč ne?

„Jo...“

„Nu – imaš muža!“

Eva se při té představě usměje.

„I sečas – znaješ, što ja chaču?“

Eva milostně zavrtí hlavou, jako že se nechá poddat.

„Pažrat! Ja galodnyj kak – etot, co pažral Karkulu!“

Eva si zděšeně uvědomí svou novou roli a vyskočí, spěšně začne něco vybalovat z tašek a chystat na stůl, ze kterého něco odhází – narychlo prostře a přitom drmolí:

„Promiň – já – rozumíš – já byla taky dlouho prakticky sama – byli jsme rozlítaní – já vlastně vždycky dělala něco akorát do ledničky – aby si každej vzal, rozumíš – už dávno jsme se u stolu nesešli...“

Něco vybalí, nakrájí, naservíruje a běží do koupelny. Boris jde ke stolu.

„A ty?“

„Nene, dík, zatím papej!“

Eva se rozhlíží v koupelně, která je opravdu jiná, než byla ta v prvním bytě: chudá, snaživě natřená, každý pes jiná ves. Eva se sprchuje ve vaně, natřené namodro, a se zalíbením se na sebe dívá do zrcadla, natřeného též namodro:

„Nu – babuška – vypadalo to, že život končí – kažetsa nět...“

Vychází uvolněně z koupelny – frotýruje si hlavu – ale jídlo na stole je netknuté: Boris vážně sedí za stolem s rukama v klíně.

„Zejtra zahájím ten papírovej maraton, co je?“

„Těbja čekám.“

„Ale broučku – tos přece – tos nemusel čekat!“

„Kak němusel: ty maja žena ili kak?“

Na to Eva neumí dost dobře odpovědět.

„Nu: nado kušať vmestě iz adnavo stola.“

Čeká, až Eva usedne, popřeje jí dobrou chuť a obřadně jí ukrojí
a podá kousek chleba...

21

První krok na cestě, která se na startu zdála být kratší:

Úředník na cizinecké policii má zřejmě nekonečnou trpělivost; u zaskleného okénka se tlačí Vietnamci s rodinami – hodiny čekání. Konečně je řada na Evě. Eva má dojem, jako ostatně každý začátečník, že její případ je speciální, úplně jiný než těch ostatních: je prostý, krystalicky čistý a bude hravě a elegantně vyřešen:

„Dobrý den, promiňte – mohl byste mi tady prodloužit vízum?“

Předsune na okénku pas – úředník listuje – nechápe – pak nevěří svým očím:

„Co? Co to je – tohleto? To je všechno, co máte? Čí je to pas? Jiné doklady nemáte? Co to je? Kdo to je?“

Eva se zarazí – měla za to, že se jednou bouchne razítkem...

„To – je můj přítel.“

„A von je tady s váma? Jéžišmarjá, pani – s tímhle pasem? A kde je? Anebo víte co, radši mi to ani neříkejte, nebo vám ho zavřu! To je dva měsíce propadlý vízum! To je na deportaci!“

Úředník civí, Eva civí. Z jejích široce rozevřených očí nechápající profesorky je vidět, že tohle asi pasová podvodnice nebude. Úředník se ošívá, drbe za krkem – zdráhá se seřvat a zatknout solidní dámu, tak jí skoro štítivě hází pas zpátky:

„T-tto – to není možný!! My s Moldávií ani nemáme žádný dohody – ani kulturní styky – musí okamžitě opustit republiku, okamžitě! A to ani nevím, jestli vám ho na hranicích pustěj!“

Eva civí; jakožto občan, řádně platící daně, nechápe, proč ten povyk. Přítomní Vietnamci se smějou. Eva se pokusí vyjednávat:

„A nemohl byste...?“

Úředník je na pokraji sil; nevlídná úřední chodba, nacpaná k prasknutí, je vylepena instrukcemi, letáky, formuláři a vzory

vyplnění. Do toho sem vpluje tato nechápající labuť – a to už je na něj moc.

„Prosim vás děte! Nebo vám ho namouduši zavřu! To je moje povinnost!“

Eva lapá po dechu, že se tedy aspoň něco dozví – ať ji někam pošlou – ale on jí všechny otázky bere od pusy:

„Nevím, co máte dělat, nic vám neporadím, to je strašně zanedbaný – jediné opustit republiku, postarat se o vízum a znova přijet – to je jediná možnost!“

Eva stojí a civí.

„Nebo ho někam zahrabte, zakopejte ho doma na zahradě – děte už! – další!“

Ochromená Eva se obrací k odchodu. Zdvořilý Vietnamec jí s úsměvem podává z několika hromad po jednom formuláři, aby to prostudovala:

„Tady mušíš číst, tady šecko napsaný, jó...“

Eva, daňový poplatník s problémy nad hladinou, poprvé vstoupila do absolutního jinde: do paralelního světa chudoby, pololegality a nekonečných potíží; jejími protihráči teď na dlouho budou policie a úřady. Vrací se ze své první mise zmožená – a ve dveřích zůstává paf: byt je uklizený a nově vyzdobený: kolem oken a dveří gestuálně, s živelnou chutí vyvedeny rostlinné ruské národní motivy; ve spodní části oken nalepeny umně prostřihané noviny místo záclon; interiér se velmi liší od reklamního modelu, jemuž se podobal její předcházející byt; tenhle prostor svou snaživou chudobou stále víc odpovídá nové sociální situaci: bezmocnému úsilí. Eva neví, jestli se má smát, nebo brečet: klesne na židli. Boris jí jde vstříc, odebírá tašky, pomáhá z bot a jako dítě se těší na ocenění svého výkonu:

„Nu?“

„No – pěkný...“

„Navěro? Oprávdu? Tibě nraivitsa? Libi?“

Eva se snaží sdílet jeho radost, ale její přitakání zní nepřesvědčivě.

„Ja chaču, štoby tibě nraivos – aby ti vsjo libilo.“

„Jasně, hezký. Hele, není to jednoduchý, s těma papírama: musíš odjet. Abys tu moh bejt, musíš mít cizineckej pas. Abys měl pas, musíš mít trvalej pobyt. Abys měl trvalej pobyt, musíš mít stálý bydliště. Abys měl bydliště, musíš mít vízum. Abys měl vízum, musíš odjet, u vás znova zažádat a potom se vrátit.“

Boris velmi zvažněl: „Něvazmožno.“

„Jak něvazmožno?“

„Patamu, što mě ubijut.“

„Kdo?“

„Bandity. Ja proti banditom bojóval. Izvini, Jéva, ja očēň něchaču gavarit' ab étom. Něhcci mluvit.“

Pauza – oběma je trapně. Evina důvěra je podrobena velké zá-
těži: odevšad jako by k ní mluvily varovné hlasy o temné minulosti
lidí, kteří se u nás pokoušejí o novou identitu. Boris to cítí stejně.
Začíná zvolna vysvětlovat:

„Ja adnamu nogy palamal. Bandity adnamu vsjo zobrali, poni-
maješ, vsjo: dom – gosudarstvo – hospodarstvo, vsjo! Pa zakonu,
vsjo legalno, on něměl vazmožnost zaščity – obrany; i on pašol ich
prosit' – i oni jevo pačti- skóro ubili – i on patom prišol za mnoj
i prosil. Borja, ty sportsmen, ty znaješ, kak... nu...“

„To přece není možný, někomu jen tak něco sebrat...“

„Mmm! Maleňkaja děvočka! Kaněšno vazmožno! Vsjo vazmožno:
Tibě tože kvartiru sabrali – da ili nět? Bylo eto vazmožno?“

„Nojo, ale já jsem něco blbě podepsala.“

„On tože padpisał.“

„Ale já jsem myslela...“

„On tože dumal: Eto byli jivo kamaradi – padpisali jemu garan-
ciju i on palučil děngy od banky – i rabotal, rabotal, vsja familija
rabotala: maslo, syry – brynzu – i magazin – obchod – od něvo vsjo
bral – no jemu neplatili: padaždi měsac, tri – u nas nět děněg sejčas
i vsjo! U něvo něbyly děngy platit dolg – i přišli pacany, chlapi – s po-
licajtom: u nas bumaga – zděs – smotri – ty padpisał? – da – i sabrali
vsjo – dom, gospodarstvo – vygnali jevo na ulicu – i vsju familiju!“

Eva opět stojí před skutečností, že vedle řádného, podle pravidel
fungujícího světa, jsou i paralelní temné světy práva silnějšího; její
vize spravedlnosti a stejných pravidel pro všechny dostala podobný
kopanec, jako když se dozvěděla, že dárky pod stromeček nenosí
Ježíšek...

„To je strašný...“

„Kaněšno strašno – eto byli oni, katorije kontrolovali obchod,
i jemu neplatili za brynzu! I kto jemu dal garanciju! Adna banda!

Kamaradi! I kogda on prišol i plakal a prosil ich, oni jivo počti ubili! Nu – i ja pašol s nimi pořikat' – i adnamu nogy palamal... I patom prišli policajty – i vsjo. Eto žizň. Eto život.“

„A? Přišli policajti – a co bylo dál?“

„Nu – oni sdělali – kak eto skazať...“

Eva čeká: tuší problém a nechce to odmávnout.

„Co udělali?“

„Ničevo něukráľ, nikavo něubil!“

„Přišli policajti – a co udělali?“

„Nu – ja polučil tri goda...“

Ted' je Eva opravdu dotčená:

„Takžes byl zavřenej! A pročs mi to neřek?? Když jsem se tě pta-la? Dvakrát!“

„Izvini, děvčoka...“

„Izvini, izvini...“ Eva je dost našťvaná: má v čerstvé paměti svůj pád do problémové vrstvy existence – cítí se velmi nepříjemně a očekává, že se s ní bude jednat otevřeně a fěr.

Boris tuší, že jeho budoucnost je opět ohrožena, protože závisí jen na dobré vůli téhle ženy. Vysvětluje velmi neochotně.

„Ja – bajalsa – što ty mě brósiš na ulicu – mě výgadiš; a jěsli něvý-gadiš – buděš mučit'sa. No ty iměješ svaje prablemy – i sa mnoj – i s papirami – tak...“

Ukáže si pod krk, což přesně odpovídá míře Eviných starostí.

„I eto maja prošlost', minulost, maja prablema – ja něchatěľ vsjo na těbja...“

„Co eště nevím??“

„Uže vsjo.“

„Ach bože, proč mi to nikdo neřek – že je život tak strašnej...“

Tiché unavené objetí. Jsou spolu, závislí jeden na druhém, a musejí to zvládnout. Jak by se cítila, co by dělala, kdyby tu nebyl? Zašla by na deprese. Zůstala by v téhle špinavé díře – a nenašla by sílu uklidit ji, vymalovat, zařídit. Nebylo by proč. Nenašla by sílu

ani se zvednout z podlahy a vylézt na postel. Nebyl by důvod se zvednout...: to umí deprese. Eva má sklopenou hlavu a vidí v plném světle Borisovy bosé nohy plné rudých jizev po omrzlinách. Kdyby se s tímhle nesetkala, neviděla by, že jsou i jiné osudy než ten její; že jsou i drsnější, kostrbatější životní cesty. Kdyby Borise nepotkala, utopila by se v louži vlastního žalu...

„A to máš odkud – ty nohy omrzlý – odtamtud?“

„Da – v Sibiri – chočeš počurjať – i na zem papadajet už l'jod. Eto strašnoje dělo, Sibir, l'judi pamirajut – kak muchy. Papadajut – nikdo ich něpočitajet – nikdo něznajet skolk'o i kto...“

„Bože – to je svět... Dobrou noc!“

Líbne ho na rameno, stočí se mu pod paži a zavře oči; Boris chvíli zírá do tmy, zřejmě ve vzpomínce na Sibir – stiskne oči a polkne – zvládá emoce.

„Jéva? Ja očeň šťastliv, što ja zděs. I ja očeň, očeň šťastliv, što t'bj'a vstretil... I ja sdělaju vsjo, vsjo, štoby ty byla šťastliva i ulibalas – usmála...“

„Dík!“ Eva se k němu přimkne; pevně se objímají, dva tonoucí, vědomi si závažnosti chvíle a svého setkání, které jako by zadunělo ze dna bytí, aby přehlušilo zmatenou, sytou, brebentivou mizerii všedního dne...

Znáte pohádku *O kohoutkovi a slepičce*? Jak slepička běhala a běhala, od čerta k ďáblu a zase zpět, aby zachránila svého kohoutka, který tam leží v komoře, nožky má nahoře, bojí se, bojí, že umře...?

Jak sehnat vízum? Zevnitř republiky to není možné: Eva zná jen lidi, kteří patří k jejímu světu nad vodou, kteří něco takového nikdy nepotřebovali. Jenže spousta lidí jako Vietnamci, Ukrajinci, Rusové – a že je jich tu jak máku – zřejmě tenhle Rubikon překročili: oni všechny ty potřebné papíry mají – jak to? Inu – sehnali si to. Ale jak? To jsou cesty pololegální, neoficiální – a chce to peníze, peníze, peníze... A není třeba ani dokumenty falšovat – stačí sehnat někoho, kdo místo Borise odjede, zajistí vízum a s dokladem se vrátí. Ovšem na to je třeba hodně peněz. Desetitisíce? – ne: statisíce. Kdyby měla statisíce, nemusí ani běhat po úřadech. Všechno za ni někdo vyřídí: firma. Oficiální firma se sídlem na Václavském náměstí. Jenže Eva má sotva na tramvaj: platí nájem, jídlo, telefony, cigarety – a Boris pořád telefonuje a hulí jako komín – a ve škole si k Pavlině radosti snížila úvazek, aby měla čas na překlady. A všechny zásoby vyschly. Na zařízení bytu si vzala půjčku – něco si půjčila od rodičů – a splácí z toho ničeho, co má. Boris se v té sociální bezmoci cítí mizerně, ale ovládá se, protože ví, že Eva musí vydržet. A Eva se na své pouti pro kohoutka potkává s větami, které by nečekala:

„Hele, já myslím, že je nás tu dost, že tu žádný gastarbajtry nepotřebujem...“

„Neteř mojí přítelkyně má známou, a k tý chodí uklízet pani, a ta si vzala Rusa – tak jestli ta by něco nevěděla...“

A každý někoho zná, kdo někoho zná, kdo možná něco ví – ale pak to končí naprázdno.

Majitel jedné z firem, které za peníze všechno dokážou, je arogantní nadutec. Je to advokát, Rus, má kancelář na Václavském náměstí. Připadá si jako král – a je to blb, jeden z přemnoha, a svou okázalou přezíravostí předčí mnohé domácí burany. Žádat o něco tuto bytost je pro Evu hořká pilule.

Žádat Rusa o něco ve vlastní zemi – při vzpomínce, jak tady kdysi chřestila klíčem – to je k nespoknutí. Eva vnímá, jak je jí tahle ruská pýcha odporná k neunesení a ruština, kterou se domlouvá s Moldavanem, že ji v podání téhle kráčejší bubliny odpuzuje silou, o níž netušila...

Nicméně puchejř hovoří a Eva zdvořile naslouchá:

„Vam papíry náda? Náda. Mně děngy náda? – náda. U meňa firma, vsjo pa zakonu, vizum adin mesjac deset tysič, vizum tri mesjace dvadcať tysič, papiry komplet: vizum na rabotu, pozvání: dvě stě tysič.“

No – tak to si Eva, spjatá se školstvím, může nechat zdát. Běží tedy dál, slepička svému kohoutkovi, tu dostane telefon na nějakou Ukrajinku, která snad něco ví – ale pro Moldavana Ukrajinci nepracují, a další, která taky něco ví – nabídne tlačenu na policii – ale když dotyčná policistka, s níž se prý za peníze dá mluvit, uvidí Evinu občansky bezúhonnou tvář, na místě zkamení a není s ní řeč. A další zas ví o cestě k vízu přes žádost o azyl – ale politický odboj zas Boris nemůže doložit... A jsou mnohé jiné cesty, více či méně legální, a všechny fungují jedna radost, ale Eva není z branže, aby se za prokázané služby mohla nějak adekvátně revanšovat, a nemá potřebné peníze – peníze – peníze...

S plácem na krajíčku klopýtá z úřadu na úřad, od firmy k firmě, od zasvěcenosti k zasvěcenosti, a s úžasem zjišťuje, jaký obchod čile kvete pod hladinou, ve sféře částečné legality, kam ona nedosáhne. A vidí, jak ten obchod kvete jen díky komplikacím a zákazům nad hladinou – a jak se to všechno hezky doplňuje.

Jedna hodná paní v jakémsi úředním okýnku jí odříkává:

„... můžete ho u sebe natrvalo přihlásit, k tomu potřebujete jeho rodnej list, platnej pas a vízum, souhlas majitele nemovitosti, prohlášení, že za něj přebíráte veškerou odpovědnost a budete mu platit nemocenskou – a taky přinést ukázat, že máte na kontě – počkejte – jo: dvě stě tisíc na rok – ne, letos je to víc... Anebo: je hodnej? Tak si ho vemte! A přineste oddací list a nemusíte mít dvě stě tisíc!“

Tohle už Eva ví, ale k žádosti o svatbu musí mít kromě všech jeho dokladů i jeho platné vízum a povolení k pobytu a potvrzení o pobytu a povolení z jeho země ke sňatku s cizinkou a potvrzení, že není ženatý, a tak dále a tak dále – vše úředně přeloženo s notářsky ověřenou kopií...

A Eva klopýtá půl roku – rok – rok a půl – a shání, žádá, koresponduje a mezitím je třeba znovu sehnat dokumenty, které už vloni měla, ale zatím zastaraly – jenže na úřadě se něco změnilo a druhou verzi už odmítli vydat...

... Takže je třeba opět spolknout lidskou důstojnost, vydat se za ruským buranem na Václavské náměstí a požádat – poprosit – vydat se na milost...

Boris se zatím doma snaží; dobře ví, co to všechno obnáší, a tak něco natírá, přitlouká nebo vylepšuje, aby to nevypadalo, že se fláká. Eva předčítá seznam nutností:

„Občanský průkaz nebo platný pas – to máme, vízum, to nemáme, rodný list, máme, čestné prohlášení o ubytování, máme, výpis z trestního rejstříku, máme...“

„Jévička: tam na stóle další dokumenty prišli – Věročka poslala – pasmatri.“

„Jasně – fajn – zejtra to dám přeložit a notářsky ověřit...“

Eva úhledně sklepe hromádky lejster, rozlepí zásilku a začte se do dalšího dokumentu. Načež zkamení:

„Tys mi říkal, že jsi vdovec??“

Boris tuší pohromu.

„A tady je, že seš rozvedenej...?!“

„Da – ja razvjolsa – i ona patom umerla...“

„Jo? A kdy přijede?“

Borisovi je trapně – reaguje překotně a prostoduše:

„Nije – ona bydlujet kděto v Rasíji!“

Zahřmí ticho.

„Takže bydlí v Rusku – tvoje žena. Byls zavřenej a tvoje žena žije. A nikdy nelžeš.“

Velmi těžká pauza.

„A – tady na tý fotce, to je kdo? Není to náhodou tvá družka a to malý vaše dcera?“

„Nije! Što ty dumaješ!“

„Nic nedumaju – akorát že mi lžeš! Jak ti mám věřit? Kurnik, mám já tohle zapotřebí...?“

„Ja –Jéva, izvini – mně stydno – no ona dlja mě umerla – ja něcha-
těl ab etom gavarit’ – eto už semnadcat’ let – ona ušla – ja astal adin
s malenkej dočkoj – ana iměla druga – kagda ja byl – v Sibiri – možno
dumala, što meňa ubijut, kak majevo atca – Dlja mě umerla – na-
vsegda – Jévuška – vazmožno panimat’?“

Eva je v koncích. Mlčky sedí s hlavou v dlaních – pak zakleje a jde
do koupelny, což je jediný prostor kde za sebou může prásknout
dveřmi. Boris zneklidní – chvíli rázuje kolem dveří – pak zaklepe:
nic. Volá, klepe dál, bojí se, aby si něco neudělala: prosí, omlouvá se.
Buší na dveře – a když se pořád nic neděje, dveře jedním kopnutím
vyrazí.

Eva sedí na vaně – dívá se na něj s pocitem, že teď už vydrží
všechno, a řekne: „Ty dveře spraviš...“

A maraton pokračuje.

Matrikářka: „Ale tady to máte přeložený azbukou – a tady latinkou – tohle je taky špatně přeložený, a tohle taky – to se musí znovu ověřit...“

Ruský právník: „Kakaja – nibud' problema – nada ješčo děngy – ješčo pjat', vazmožno děsat' tysič...“

Pavla: „Prosim tě, ta harlekýnka spěchá!“

A ozvala se i Matka Mafie: „Dobrý den, tady Marková, jestli si pamatujete, jak jsme se ujali Borise, já vás nechci strašit, pani, ale jen jsem vám chtěla říct, že – (zdůrazňuje každé slovo) – tady Borju hledala cizinecká policie, jestli mi rozumíte – já ho teda zatím zapřela, zatím, ale to víte, život je drahej...“

Eva se vyčerpaná vrátila bez nálady: zas nějaké papíry scházejí, zas něco nevyšlo. Boris jí jde s otevřenou náručí vstříc, ale tentokrát je to vážné:

„Proč nezvedáš telefony?“

„Ja – izvini – ja...“

Eva už nemá sil radovat se z maličností všedního dne, jak radí příručky a časopisy pro ženy.

„Ted’ mi volala ta babice, jaks u nich bydlel. Že prej tě hledá cizinecká policie – chce prachy – ten Rusák chce prachy – všichni chtěj prachy...!“

Boris se pokusí s úsměvem ta mračna rozehnat:

„Ech – děvočka maja, sadís! Sdělat’ tibě kafe? Čaj? Slušaj mě vnimatělně – policia – vezdě! Všude! – jěsli choče, najde. Vsjech. I majo jměno i moj adres oficialno na vsjech etich papirach – što my sdělali – jěsli by mě chatěla, policia by prišla – sem – panimaješ? Nu – usměvaj sa – pasmatri! Štoby ty nědumala, što ja zděs sižu s rukami tak...“

Ukazuje na zgruntu přestavěný interiér: police předělané, bazarový nábytek přestavěný zase jinak – Evě je to jedno.

„Už nevím, kde si pučit...“

Boris zavře oči a chvíli mlčí.

„Něznaju, što skazat’ – vazmožno rabotat’? Kak čornyj? Načorno? Najdi mi pracu – ja budu rabotat’ kak mašina!“

Eva smutně vrtí hlavou, že ne.

„To já neumím – to maj všechno ty – stavební firmy – jako ta Matka Mafie. Ach bože – tak aspoň nevypínej pořád ten mobil...“

Další těžká chvíle:

„Ja – jevo – ztrátil – mně jevo ukráli...“

Pro Evu to je poslední rána.

„Já – byl – moje dcere pozvonit’ – z avtomata – a nechal tam – i kagda vazvatilsa, jevo uže něbylo... Nu – Jěvuška – ulibajsa – vsjo budět charašo...”

Jenže pro Evu je tohle asi konečná.

„Kak – ulibajsa? Kup další mobil a ulibajsa!

Hergot, já přemejšlim, jestli si koupim šampon, nebo se svezu tramvají – a ty hulíš jak fabrika a ztratíš mobil za tři tisíce!”

„Izвинi, děvočka, ja vsjo panimaju – ty maš pravdu i ja tějba očeň ljublju...”

„Jasně. Protože mě potřebuješ. Potřebuješ papíry, potřebuješ přežít, potřebuješ moji službu, potřebuješ moje prachy!”

Boris velmi potemněl.

„Ja nětřebuju tvoje děngy. Mně něnáda.”

Ale Eva je teď nejvíc zuřivá a zlá, protože je zoufalá a v koncích. Paroduje jeho přízvuk:

„Nětřebuješ? Něnáda?? Ale náda, očeň náda. Kušať – náda, ku-riť – náda!”

Boris jako by zkameněl: mluví pomalu a potichu. „Vsjo skazala? Idu.” Začne rozvážně balit: svlékne ze sebe černé tričko i mikinu, co mu tak sluší, staré džíny, slipy, všechno, co má na sobě, a navleče se zpátky do svých nemožných hadrů, v nichž přijel.

Eva to rozzlobeně sleduje: „Klidně – tady máš cigára na cestu!”

Hodí před něj cigarety, které přinesla – ale po chvílce, když vidí, že to Boris myslí vážně, trochu zplihne. Pokusí se ho vyprovokovat k hádce, aby vyšuměl a zůstal:

„Vidim, že máš kam jít – domluvil ses s nějakou ženskou tady v domě? Nebo vedle? S nějakou, která eště má nějaký prachy? A energii? Mám jí dát všechny ty papíry – nebo si přijde sama?”

Boris si zatím všechno sbalil – není toho moc – a proneše poslední řeč:

„Mmm – kakaja ty umnaja – chytrá – samaja chytraja – vsjo znaješ – vsjo pod tvojim kotrolom – moju dušu kak knihu čitaješ, madam profesor...“

Evě se rozklepe brada a zašeptá:

„Frajerka?“

Boris položí ranec do rohu, vezme si cigarety a beze slova jde kouřit na chodbu, aby neviděl pláč, který nesnáší. Eva je zoufalá, bezcílně bloumá po místnosti – vzdychá, cuchá si vlasy – pak se rozbřečí, padne na postel a přetáhne si peřinu přes hlavu.

Boris se pomalu a zachmuřeně vrací, prolisťuje stoh rozjednaných dokumentů – opatrně oddělí z hromádky svoje originály, vezme si je, pak vyndá z kapsy klíče od bytu, položí je na stůl – a postojí nad Evou.

Eva pod peřinou třestí oči, bojí se pohnout – doufá, že Boris přisedne k ní, že ji pohladí, něco jí řekne a bude zas dobře – že nějak zažehná tuhle situaci; slyší pohyby, ale neví, co se děje – čeká bez hnutí – ale Boris si vzal z věšáku svoje nemožné sako, poseděl po ruském způsobu, naposledy se rozhlédl – a odchází: Eva pod dekou slyší, jak klaply dveře, a pak je klid... Chvilku nehybně čeká – potom se opatrně zvedne – rozhlédne – a už začíná nabírat k pláči; ne, ještě tomu nevěří: jde na záchod, do koupelny – za dveře; nerozumí tomu – nechce rozumět. Pak zjistí, že sako zmizelo – a na stole jsou klíče. To je konec. Eva klesne na židli s hlavou v dlaních...

Hledání. Mučivá činnost, kdy nejsme svými pány, protože naše kroky, činy a směr našich myšlenek určuje nepřítomnost něčeho – někoho, koho jsme měli nablízku, a teď tu není; ten, koho potřebujeme vidět, slyšet a vnímat, kdo nám chybí, po kom je tu prázdno...

Eva si mockrát přála, aby už měla tuhle děsnou situaci za sebou: aby už přestaly ty šílené maratony a chudoba a stres; chtěla si taky užít trochu maloměšťáckého štěstí: jít do kina – svézt se taxíkem. Koupit si něco na sebe. Nepočítat dvacetníky v obchodech s potravinami. Nebo jet na dovolenou někam k moři... To všechno si občas přála, když se tísnila ve frontách před zavřenými úředními dveřmi, ale bylo to jen pomyslení, takový úlet – nic vážného, vždyť tahounem mízy jí byl Boris a jeho „papíry“...

Eva chodí po přelidněných ulicích jako mátoha; rozhlíží se kolem, jako by ho mohla potkat. Tu se jí zdá, že ho vidí mihnout se mezi lidmi – ale ne, to byl někdo jiný v podobně nemožném saku...

Eva chodí kolem domů s Ukrajinci na lešení, vyptává se dělníků kopajících jámy – všichni vrtí hlavou; pak sedí bezduše doma před vypůjčeným notebookem a snaží se překládat harlekýnku. Nejde to. Polyká slzy, skrze slzy se dívá na nemožné malůvky na zdech a slzy jí kapou do klávesnice. Jde zase ven – spolknout další hořkou piluli: jde se ptát k Matce Mafii.

Když stojí přede dveřmi, strašně se jí nechce zazvonit. Nakonec se odhodlá, zazvoní a slyší za dveřmi štrachání a řev:

„Hej! Haló! Někdo zvonil Tak kde ste kdo, sakra, slyšíte?? – parchanti – Kdo je?“

„Tady Štanglová – od Borise – jestli si pamatujete...“

Matka Mafie po chvíli štrachání a volání otevře – přesněji: pootevře na řetěz.

„Jsem se chtěla zeptat – pardon, že obtěžuju – Boris tu náhodou není?“

Matka za dveřmi se uklidní, napřímí a sundá řetěz. Tohle vypadá jako šance.

„No a co mu chcete?“

„Jen s ním mluvit – jsme se nějak špatně domluvili...,“ snaží se Eva zamlžit skutečnost, kterou už Matka cítí a hodlá jí využít.

„Nó jo, byl tu – a ještě přijde – dluží mi nějaký prachy – byste to mohla zatáhnout, když už jste tady...!“

Eva už ví svoje, tak tu možnost zdvořile odmítá, že s sebou bohužel nic nemá.

„Tak jen kolik máte – a zbytek můžete doplatit pak,“ míní Matka Mafie a sápe se Evě po peněženke. Eva ale peněženku nevydává, naopak se hrne dovnitř:

„Počkám – vyřídíme to až s Borisem – můžu se zeptat kamarádů?“

A už spěchá dozadu do předsíně a dál, k nevábné ubikaci, kde se válí pár Ukrajinců. Matka ji neochotně pouští a drží se za ní.

„Dluží mi tři tisíce. Byt, strava a tak.“

Eva pohledem hledá stopy po Borisově přítomnosti a Matčiny pokusy o vydírání, kterých by se před pár týdny lekla, už nebere vážně. Oslovuje dělníky:

„Promiňte – Borise jste neviděli?“

Nereaguje na dvojsmyslné poznámky a posměšky:

„I mě něchočeš?“ „Ubežál? Áá – plócho – špatně krmila, jésli ubežál...!“ a podobně.

Matka vidí Evinu otrlost, tak to hodlá ukončit.

„Já vám zavolám, až se tu vobjeví...“ a vyprovodí Evu ze dveří.

Eva odchází, Matka za ní zavírá dveře, ale hned za ní vykoukne jeden z dělníků: ten, který pracoval s Borisem na lešení. Takto z očí do očí, bez obecenstva, už je o poznání krotší, slušnější a zdvořilejší.

„Madam!“

Eva se otočí.

„Borji tu nebolo!“

Eva bezradně vydechne: Matka zase lhala. Nebyl tu. Što dělat, řekl by Boris.

„Jésli dáte na cigara...“

Eva rezignovaně vyndá padesátku, v tomhle prostoru by o ni stejně přišla – poděkuje a je zas o jedno zklamání bohatší...

Eva je zase v kavárně. Po dlouhé době – z nostalgie. Jako by mapovala prostor, kudy s Borisem procházela; jako by se magickou rekonstrukcí snažila znovu s ním navázat spojení...

Sedí u čaje a dívá se na ukrajinské kopáče, slzy na krajíčku. Otevřenými dveřmi restaurace je slyšet chraplavý řehot opilé stařenky od výčepu – pár hostů se tím směrem ohlédne – číšník dveře hned zavře, ale Eva se dál dívá tím směrem: stařenka je tam se svou cikánskou kamarádkou. Eva má v paměti to první setkání: kdy se k ní stařenka vrhla jako ke kořisti a hájila své právo na kafe se šlehačkou. Evina shovívavá tolerance tehdy nebyla víc než slušivou humanitní kytkou za kloboukem: čímsi, co je v módě letošního jara, co se nosí. Teď se cítí s bufetovou babkou spřízněna víc než kdy předtím. Vcítěním. Soucítěním s člověkem, který se vši silou drží jen trošku nad hladinou...

„Pane vrchní – můžu si to přenést vedle?“ ptá se Eva, aby nebyla obviněna z útěku bez placení.

„Budete plakat.“

Eva sebou trhne a nechápavě vzhledne: to byl zase přeslech?

„Budete platit – ten čaj; – tam je jiná kasa...“

Něco se děje: co byla s Borisem, tohle se jí nestalo.

Překotně přitaká, velmi překotně: úměrně své skomíravé platební schopnosti – zaplatí čaj a přesouvá se k výčepu: štamgasti, bufetové krásky, stařenka s cikánkou Margitou; Eva si jde stoupnout k nim a položí si čaj vedle.

„Dobrý den – můžu k vám? – máte tady veselo...“

Obě ženy jí samozřejmě udělají místo a Eva, vědoma si svého vpádu, jímž přerušila zábavu, se pokusí zavtipkovat:

„Jdu se ohřát k vašemu ohni...“

Tělnatá cikánka Margita se na ni zadívá nejdřív s odstupem, pak s pochopením:

„Mate trapani – oči červený – v tom bude chlap nejaky – ukažtě ruku...“

Stařenka se přiopile chechtá, Eva rezignovaně nastavuje dlaň.

Margita chvíli studuje ruku, pak ji zavře a prohlásí: „On vas miluje a všechno sa zase urovná.“

To je věta, za kterou by nikdo nedal ani pětník – ale tonoucí Eva se jí chabě chytá:

„Jo? – ale on odešel.“

„Ale zase sa vrátí – musite ho hladat’!“

Eva podle svých omezených schopností zbystří. Stařenka se naopak rozchechtá:

„Vyprdněte se na něj – chlapi sou potvory!“

Margita pozvedne hlas, jenž nezná námitek, a promluví jako starozákonní prorok:

„Ty bys němohla miť cigana, bo cigaň by ťa zabil! Ty nechceš rozumět, že každý chlap má svoju hrdost – a jestli na něho budeš jako na psa, bude on na tebe jako pes!“

Obrátí se k Evě: „On by za tebe dýchal – ale musíš mu ukázat, že ti na něm záleží! Musíš ho hladat’! Musíš ty za ním, sam sa nevratí!“

Eva poslouchá velmi pokorně a schlíple, stařenka vedle povykuje:

„Vyprdni se na něj! Chlap ti všechno sebere!“

Eva se ale už třepetá na třpytce:

„A kde ho mám hladat’?“

„Mňa sa nepýtaj, svojej duši sa opýtaj! Něumiš sa opýtat? Daj panaka...!“

Tím je Margitina seance u konce – Margita dostává panáka a ponechává Evu jejímu zmatku: ptát se duše? Ale jak?

Eva odchází, jde ven – někam – domů? Třeba. A monotónně drmolí: „Ptát se duše – duše se ptát – ptám se duše: duše, co mám dělat?“

Eva sedí s Pavlou u kafe, má červené oči.

Pavla je oblečená za dámu, s mírným opovržením se rozhlíží kolem: fyzicky je tu poprvé, v tomhle bytě starých začátečníků... Eva vypadá, že se sesypá sama do sebe, Pavla se snaží o formální účast, ale uvnitř zívá:

„Jak je to dlouho?“

„Co?“

„Co odešel – jak je to dlouho?“

„Včera.“

„Hele – asi to tak mělo bejt – buď ráda, že ti nic neukrad – že tě nezabil – dyť ani pořádně nevíš, kdo to je – přece ti lhal!“

Eva je netečná, jako bez duše, chabá jako dodělávající baterie:

„Já nemyslim, že by byl zlej...“

„Ale to přece nemohlo fungovat, pochop! Profesorka na univerzitě a cikánskej šofér!“

„Není cikán.“

„To je fuk, prostě jiná kultura! Jiný modely chování, jiný zkušenosti, jiný představy, jinej vztah muže a ženy...! Bud' ráda, žes to přežila – takovejch případů tady dneska je – co zblbnou ženskou jen pro papíry... Hele, já už fakt musím...“

Eva hluše opakuje, jako by to něco znamenalo:

„Ale není cikán...“

„Je! A i kdyby – je to fuk: má k nim blíž než k nám nebo k Němcům: Moldávie – Rumunsko – to je prostě jiný etnikum!“

To Evu předtím nenapadlo. Zadívá se na Pavlu z hlubin své deprese překvapeně – a pak se pokusí vysvětlit:

„Já – rozumíš – já hlavou vim, že to celý byla šílenost – ale nějak – mi s nim bylo dobře: něco jako pocit bezpečí – potřebuju se k němu přichoulit – aby mě vzal pod křídlo, rozumíš?“

Pavla nad ní rezignovaně vrtí hlavou:

„Rumun, nebo Moldavan – zůstane pyšnej, urážlivej, nedůtklivej; žádnéj dialog, žádná hravost a sex jen na dělání dětí...! Probud' se!“

Nezdá se, že by se Eva chtěla probudit. Pavla se zvedá k odchodu a Eva se ani nepohne, aby ji vyprovodila...

Je večer. Po Pavlině návštěvě to Evu znovu vytáhlo ven. Zas bloudila ulicemi a ptala se duše, kudy a kam má jít. Ted' chodí sem a tam jakýmsi parkem; to není jakýsi park: to je ten park, kam ji Boris tehdy vzal. Eva přechází chaoticky sem a tam jakoby bez duše, ale my už víme, že je vedena duší, protože vidíme, co ona nevidí: že jde už podruhé kolem místa, kde Boris tehdy nasával pozitivní energii stromů, kolem lavičky, kde ted' s rancem sedí a sleduje ji, jak jde kolem něj: upřeným pohledem a rukama sepjatýma se snaží čarovat, jako tehdy na lešení: silou své mysli se snaží Evu otočit zpět, aby se vrátila, a posiluje své přání slovy:

„Vozvratis – vratis nazad! Idi sem! Ku mně!“

Eva je ovšem také zabrána do svého přání a rázuje kolem něj zase pryč, a tak se Boris, kouzla nekouzla, zcela prozaicky zvedne a jde za ní a zavolá:

„Jéva! Haló!“

Eva se zastaví – strne, aby tu iluzi nerozbila – ale hlas znovu volá: „Jéva!“ – a Eva se otočí a běží mu naproti, dopadne na jeho hrud', schoulí se mu „pod křídlo“ a ihned se rozbrečí. Boris jí utírá nos a rozmazává slzy něčím ze své kapsy:

„Něbreči – mílaja maja, ty slyšíš mě? Něbreči! Vsjo budět charašo, vsjo budět charašo u nas...“

Domácí pohoda; dcera a Boris hrajou šachy, vnučka se dívá, Eva sedí u notebooku a překládá nějaký škvár:

„A jejich oči se setkaly – sakra – nevíte někdo, jak se jinak řekne, že se jejich oči setkaly?“

„Nevím, ale víš co? Táta o ten byt asi přijde. Převved uživací právo na toho advokáta – a teď ho nemůže sehnat...“

Eva upřímně vzdychne a vrtí hlavou: byla by dala cokoli za takovou zprávu před pár měsíci – ale teď – těžko říct, jestli má toho člověka, co se s ním pětadvacet let marně pokoušela domluvit, jestli ho má litovat, nebo si užít škodolibou radost.

Bóže – to je vůl, pravidlo její srdce: zahejbat neumí, kšeftovat neumí – co mu zbylo z celý tý slavný akce...?

„Nojo...,“ řekla nahlas.

„Takže nemá kde bydlet – asi bude v atásu – a Mortadela sem prej už nechce jezdit...,“ pokračuje dcera.

„No – přišli lidi o víc...,“ říká Eva – a na chvíli zvedne hlavu od notebooku, aby se zadívala někam ke stropu, kde většinou hledáváme odpovědi na otázky životního významu – a kde většinou žádné odpovědi nejsou...

„Šach!“

„Ou ou ou! Eto nět šach: – éto šach: šach-mat!“

„Týýý!“

„Ja...“

„Opičáku!“

„Da: opičak, opičak...“

Následuje radostná bitva polštáři, kdy se dcera s dcerou pustí do Borise polštářky a plyšovými zvířaty, která jsou k tomuto účelu zhotovena. Boris ví, že si to musí nechat líbit, protože obě dívky,

mladá i malinká, mají potřebu užít si jeho mužské energie, a tak do něj s radostným hýkáním mydlí, lezou po něm, muchlují ho, lechtají a všelijak jinak masí a hlasitě se smějou, jak si Boris chrání hlavu a volá o pomoc...

Evě zvoní mobil:

„Ano? – teď na tom sedím – ještě tak osum stránek, jo jo, neboj...“ Eva se dívá na chechtající se hromadu, neví, jak jinak říct ... *a jejich oči se setkaly...*, ale je jí to jedno: před dvěma lety by byla podrážděná a možná by je i okřikla, že ji ruší v práci, že na ně vydělává a ať jí dají konečně pokoj..., ale teď se na ně jen zamilovaně dívá, vděčná, že zatím všechno přežila, že se pokusí vydržet dál a už dávno nemá žádná přání a žádné představy, jak by se věci měly odvíjet; je ráda, že dýchá, a jako právě zachráněný tonoucí se unaveně ztěžkle dívá kolem sebe: na svou rodinu, na vnučku, která zdivočeले zápasí s Borisem, leze mu na záda a vzrušeně piští, když na ni dělá King Konga; na byt, který by rozhodně neladil oku architekta, ale neprší sem a je tu teplo; na papírek, který má přilepený na monitoru: VŠECHNO JE DAR...

Mobil zvoní znova: „Jo – neboj... ano?? Jo, u telefonu – dobrý den – Ano!!! Jasně, budu tam!!“

Otočí se k rodině: „Borisi, máš vízum na tři měsíce!“

Další události už mají spád, jako když se po nekonečně líné řece dostanete k vodopádu: tak dlouho jste na to čekali – a najednou vás to strhne: je nutné jednat rychle – na všechno jsou jen tři měsíce.

Nakonec přece jen matrikářka, bděle kontrolující doklady, sklapne desky se slovy:

„Takže u mě dobrý – všechno v pořádku, řekněte si datum: co takhle pozítří...?“

Kdo má platnou občanku, jde za svědka: Boris nemá co na sebe, bere si černé tričko. Eva tmavomodrý kostým, co nosí do divadla. Na radnici jeli tramvají. Na oběd se svědky do restaurace za roh...

Myška si pak prohlíží fotografie: Boris a Eva v obřadní síni, za nimi dva svědci. Obřadník čte cosi o společném podzimu. Eva tu úlevu po roce a půl běhání, shánění, nervů a dluhů nemůže ovládnout a brečí; Eva a Boris na schodech: Boris se k ní kloní, drží ji kolem pasu a říká: „Vsjo budět charašo...“

S potvrzením o sňatku a štosem dalších papírů pak na cizineckou policii: žena za okýnkem přebírá listiny, kontroluje a kývá: „Je to v pořádku, dostavte se...“

Takže jsou oba opět na policii.

Nevlídna chodba, nezbytní Vietnamci a prostitutky; nevzhledná a nevábná policejní úřadovna, úředník a žena z okýnka zvou Evu a Borise každého do jiných dveří. Dělají s nimi kontrolní pohovor: odděleně, s každým zvlášť. Jsou jim kladeny stejné otázky – odpovědi budou zaneseny do počítače, porovnány a vyhodnoceny.

Kde jste se seznámili?

Jaké jídlo má váš manžel nejraději?

Má vaše žena nějakou zálibu?

Co v poslední době váš manžel četl?

Kde jste měli svatební hostinu?

Dělá váš manžel nějaký sport?

Kolik bylo hostů na vaší hostině?

Koho jste měli za svědka?

Co jste měli dnes k obědu?

Jakou hudbu má ráda vaše žena?

Smršť otázek trvá pokaždé hodinu. A potom zpátky na chodbu a čekat. Hodinu. Hodinu a půl...

Jsou unavení, vysílení, Eva se opírá o Borise a Boris o zed'.

„Něchceš na káfe?“

Eva zimomřivě, neuroticky drmolí:

„Ani ne – škoda peněz – já přemejšlim, co eště budou chtít – jaký eště další papíry – mně je normálně na zvracení...“

Boris ponuře mlčí, soustředěně jí masíruje krční páteř

„Protože rozumíš – podle zákona maj právo se tou žádostí zabývat dva měsíce – a ty máš vízum už jen na měsíc – a prodloužit se to nedá. Takže jestli řeknou, že za pět neděl – mně je zle...“

„Uspakoj sa – klid – sabaki! Na što nam ždat' dvě hodiny?“

„Voni to tam všechno vyhodnocujou, ty pohovory, odpovědi, rozumíš.“

„Ty dalžna kušať – ty už slabenkaja.“

Eva se nechce vzdálit: teď ne, když se můžou každou chvilku otevřít dveře... Povzdech, výdech, nabrání sil – masáž krku.

„Kdybysme teď neprošli, tak jsem to vymyslela takhle: uděláme to z Rumunska, tam máme diplomatický styky, takže dokud platí vízum, tak tam prostě na to nový vízum počkáme někde v hotelu... ale to bude chtít další prachy...“

Boris vážně kývá hlavou:

„V Rumunii vazmožno bydlevať u majevo kamarata – uvidíme...“

Eva se unaveně rozhlíží kolem: kdyby jí tohle někdo řekl před rokem... Vietnamci vesele štěbetají, prostitutky s chraplavými hlasy chodí kouřit na záchod, Eva napůl stojí, napůl se opírá o Borise,

který je opřený o zeď a mlčí; Eva vypadá, že spí, Boris zas, že se modlí. Eva nabírá energii k dalšímu běhu: když běžíš stovku, musíš mít energii na sto padesát. Když píšeš román, musíš mít materiálu na dva. Nějak to dopadne – uvidíme. Musíme sbírat další možnosti...

Ze dveří vyhlédne žena, co s nimi dělala pohovor:

„Tak pojdte – ten Moldavan!“

Výdech a pár kroků ke dveřím. Žena podává Borisovi modrý cizinecký pas:

„Tak tady to máte – to je pas s vízem na patnáct let – už nepotřebujete žádný jiný papíry, můžete si udělat živnosták, nebo se nechat zaměstnat, po šesti letech můžete zažádat o občanství – hodně štěstí! – další!“

Oba jako v mrákotách děkují, odcházejí – jdou ven jako už tolikrát – po chvíli se na sebe vyjeveně dívají: to už je po všem? Takhle normálně a v klidu – žádné fanfáry – činely – blesky a mikrofony...? Konec té honičky...?

Boris taky jako by nechápal. Evě zvoní mobil, je to Matka Mafie.

„No podívejte se, tady Marková, já vás nechci nějak strašit nebo co, ale byli se tu na Borise ptát, ta cizinecká policie, tak já nevím, jak bysme to udělaly...“

Evě chvilku trvá, než pochopí, že je to pokus o vydírání: potom se rozchechtá: „Víte co, pani Marková? Klidně ho práskněte, mě už ty jeho papíry nezajímají!“

A dějou se věci jako v životě: je třeba pro Borise sehnat práci. A to není žádná legrace. Je třeba splatit dluhy. Je třeba vydělat na lepší byt – anebo míň zoufale zadaptovat tenhle: chtělo by to chrom a sklo a nepřímé osvětlení a lepší koupelnu než tuhle starou vanu, natřenou emailem, a jiné topení než kamna – a to jsou zátěže, s nimiž se nepočítalo; byli načasovaní na vydání vši energie k vyřízení dokumentů – a těšili se na nezkalené štěstí, jež bude následovat; jenže svět vezdejší tu není, abychom byli šťastni: je to cvičák, kde máme podat výkon; a tak i občasně hádky a nedorozumění mají charakter překážky ke zvládnutí na tomhle velmi krásném, podivuhodném cvičišti; v tom magickém prostoru, zvaném svět. A tak Eva, posílena předchozí zátěží, zvládá věci, o nichž netušila, že je unese, a celkem hravě se zbavuje spotřební rozbředlosti...

A objevil se i Jaromír: značkové boty, značkové sako, značkové brýle: chodící značka kvality. Chtěl jen nějaký papír, který mu mohla Eva poslat nebo dcera donést, mohl si ho okopírovat na úřadě či vyhrabat ve vlastních dokumentech – ale přišel. Pozdravil, rozhlédl se a sebevědomí se mu zvedlo: tohle není interiér; hodný bytového architekta. V tu chvíli nebylo podstatné, že on sám momentálně nemá byt vůbec: tady je to splácané, ošklivé, chudé.

„Tak co, altruistko?“

„Nic, dobrý.“

„Tady žiješ?“

Jo, Eva tady žije, pracuje, miluje a hledá sama sebe. Tady. Užij si to.

„Přišel jsem pro ty...“

„Jo, Myška říkala. Tady to je.“

„Neuděláš mi kafe?“

Eva dělá kafe, Jaromír si sedá, spokojen sám se sebou, jak se sem nehodí. Dostal kafe. Míchá. Rozhlédl se, vydechl, zaklonil se s rukama za hlavou. Je opravdu spokojen.

„Tak co?“

„Co jako?“ Eva nechce být příkrá, ale už mu necválá v ústrety se vstřícným pochopením.

„No, jak de život.“

Na to je opravdu těžká odpověď; kolik filozofů už se tím trápilo: definovat, jak jde život... Eva krčí rameny.

„Nejseš zrovna v bavlně... No – já to taky nemám jednoduchý, pořád jen do Milána a zpátky, sem a tam, si říkám, co z toho mám...“

Inu, nadávkoval si to tak – co k tomu říct?

„Nojo, o nic nejde. Sem si říkal, že někdy musíme zajít na kafe...“

To utrousil jen tak – jakoby mimochodem. Ani se na ni nepodíval. Jako by nic neproběhlo. Jako by včera vstali z manželské postele. O nic nejde. Jen mlha. Závoj přibližné neurčitosti, kdy lze říct cokoli, a neznamená to nic, kdy se do situace sice jakoby vstoupí – ale vlastně nevstoupí, kde o nic nejde, svět vezdejší je vlastně tvrzení proti tvrzení... Evě se na chvíli rozmazal výhled. Slyšela svého otce, jak monotónně odříkává: „A samozřejmě i opak je pravdou, protože každý má svou pravdu, a proto je tolik pravd, kolik je lidí...“

Evě se sevřel žaludek. Zdálky k ní zavanula zapomenutá vlna úzkosti, že všechno je možné a nic není jisté, protože v bezbřehé nahodilosti není o co se opřít. Nadechla se a pravila statečně:

„Víš, Jaromíre, myslím, že to není nejlepší nápad...“

Eva jede v autě s Pavlou. Je to Pavlino auto a Pavla řídí; podle talismanu na zrcátku a detailů a hraček na palubní desce vidíme, že je to auto milované ženou.

Pavla jede svižně: sedí pevně za volantem svého vozu na dráze svého života, která má jasný směr a cíl. Je dokonale oblečená, dokonale nalíčená, cítí se fajn. Eva vedle ní vypadá trošku jako chytrá horákyňe či dalajlamova ctitelka: ale cítí se taky fajn. Pavla drmolí s pohledem na talisman:

„Tohle jsem si koupila v Paříži – taková blbost – mám teď takovej fofr, že se místama vidím zezadu – si říkám, jestli to všechno vůbec má smysl – tak se štvát – no ale zase když si chci udržet nějakou úroveň – vzpomínám na ten váš byt – to byla paráda – není ti to líto? Tak řikej něco! Jak se máš, co děláš, kde bydlíš, půl roku jsme se neviděly!“

Eva klidně sedí a kouká před sebe.

„Ále – žijem...“

„Takže seš pořád s tím – Rumunem? Já myslela, že to skončilo – že dostal papíry – a finito – to voni dělaj. Je hodně takovejch případů...“

Na zadním sedadle se rozštěká pes. „Sakra, dej pokoj, Darino, lehni! To je děsný zvíře, tohleto – ale je to muj miláček – čo? Mršo jedná? No a co Štangl, vídáte se někdy?“

Eva zavrtí hlavou.

„A Rumun dobrý? Má práci?“

„Jo. A je to Moldavan.“

„A co ta jeho dcera?“

„Dobrý...“

„Sakra, z tebe to leze jak z chlupatý deky: je tady? Nebo zůstala tam? Má kde bydlet? Pracuje? Je vdaná? Nebo ji živíte? Tady teď

uklízí dost Ukrajinek a lidi jsou s nima spokojený – takže jestli není líná...”

„Nevím, jestli je líná... já ji moc neznám – je teď v New Yorku...”
Ticho.

„Dělá cvičitelku; bojový sporty a tak...”

Zase ticho.

„A ty?”

Pavle na chvíli zkysne spotřební triumf – ale znovu se vzchopí:

„Ále – to víš – si říkám, jak máš ty mladý dneska – otevřenější svět – to my v tom věku – co? Já se to snažím trochu dohnat, dost jezdím a tak, kongresová turistika – ale řeknu ti – ty vztahy – ta lidská závist – ta únava... Si říkám, že ten život je někdy strašnej...”

„No – vono jak se to vezme...”

Dál jedou skoro mlčky. Eva pak vystoupí a jde k domu, kde bydlí. Bude se dít ještě hodně věcí: Boris se bude muset vypořádat s vymahačem z rodné Moldávie. Eva se vzdá své profese a odjedou na venkov. Boris bude muset přijmout, že Eva je pořád profesorka, i když sype slepicím. Eva bude muset přijmout, že Boris chce jíst u jednoho stolu. A mnoho jiného...

Ale vsjo budět charašo...

Alexandra Berková

Banální příběh

Filmová povídka o prostém životním běhu

Fotografie na obálce z Pixabay.com

Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání

Verze 1.0 z 11. 6. 2021

ISBN 978-80-274-1614-1 (epub)

ISBN 978-80-274-1615-8 (pdf)

ISBN 978-80-274-1616-5 (prc)